

ผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF STORY TELLING USING MIND MAP BASED ON THE TONY BUZAN'S
APPROACH ON COMPREHENSION OF KINDERGARTENERS

Miss Nattha Seekiew

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลของการเล่นิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาล
โดย	นางสาวณัฐฐา สีเขียว
สาขาวิชา	การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ปณัฐชนัน จารุชัยนิวัฒน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.สุภัทรา คงเรือง)

ณัฐฐา สีเขียว : ผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาล (EFFECTS OF STORY TELLING USING MIND MAP BASED ON THE TONY BUZAN'S APPROACH ON COMPREHENSION OF KINDERGARTENERS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ, 148 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบอกรายละเอียด ด้านการลำดับเหตุการณ์ ด้านการบอกถึงเหตุและผล และด้านการจับใจความสำคัญ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน และการเล่านิทานแบบปกติที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 32 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 16 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 16 คน กลุ่มทดลองได้รับการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การพัฒนาหัวเรื่อง ขั้นที่ 2 การเล่านิทาน และขั้นที่ 3 การปฏิบัติ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการเล่านิทานแบบปกติ ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 10 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความ ด้านการบอกรายละเอียด ด้านการลำดับเหตุการณ์ ด้านการบอกถึงเหตุและผล และด้านการจับใจความสำคัญ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความ ด้านการบอกรายละเอียด ด้านการลำดับเหตุการณ์ ด้านการบอกถึงเหตุและผล และด้านการจับใจความสำคัญ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2558

5583386827 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORDS: STORY TELLING, MIND MAP, COMPREHENSION, KINDERGARTENERS

NATTHA SEEKIEW: EFFECTS OF STORY TELLING USING MIND MAP BASED ON THE TONY BUZAN'S APPROACH ON COMPREHENSION OF KINDERGARTENERS. ADVISOR: ASST. PROF.WORAWAN HEMCHAYART, Ph.D., 148 pp.

The purpose of this research were to 1) study effects of story telling using Mind Map based on Tony Buzan approach on comprehension of kindergarteners in 4 aspects: identifying details, sequence of events, cause and effect, and main idea 2) study effects of story telling using Mind Map based on Tony Buzan approach on comprehension between experimental group and control group.

The samples were 32 kindergarteners of K.2 at Watdansamrong School under the jurisdiction of Samutprakan Provincial Primary Education Service Area Office. The samples were divided into two groups; 16 children for the experimental group and 16 children for the control group. The experimental group used the story telling using Mind Map based on Tony Buzan approach consisted of 3 steps 1) topic development 2) story telling 3) practice and the control group used the conventional story telling. The research duration was 10 weeks. The research instrument was the test of kindergarteners' comprehension. The data was statistically analyzed by using arithmetic mean, standard deviation and t-test.

The research results were as follows:

1. After the experiment, the experimental group had the comprehension of kindergarteners in 4 aspects: identifying details, sequence of events, cause and effect, and main idea mean scores higher than before the experiment at .01 significant level.

2. After the experiment, the experimental group had the comprehension of kindergarteners in 4 aspects: identifying details, sequence of events, cause and effect, and main idea mean scores higher than that of control group at .01 significant level.

Department: Curriculum and Instruction Student's Signature

Field of Study: Early Childhood Education Advisor's Signature

Academic Year: 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งได้ให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดต่าง ๆ ซึ่ง ล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยรวมถึงตัวผู้วิจัยเป็นอย่างมาก งานวิจัยจึงสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่าง สูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ปณัฐชนน จารุชัยนิวัฒน์ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.สุภัทรา คงเรือง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาในการ ตรวจสอบพิจารณา และได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร. ศรินธร วิทยะสิรินันท์ อาจารย์ ดร. กันตวรรณ มีสมสาร และอาจารย์ ดร. ธัญญา พิทยาพิทักษ์ ที่ ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครูโรงเรียนวัดด่านสำโรง และโรงเรียนอินทร์ มรรยอนุสรณ์ ได้ให้ความเมตตาในการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อสถานที่ และให้ความร่วมมือในการเก็บ ข้อมูล รวมไปถึงเด็ก ที่ให้ความร่วมมือและความประทับใจในการเก็บข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้เป็น อย่างดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้และให้ความเมตตา ขอบคุณ เพื่อนและพี่น้องสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดย ตลอดจนทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ เจียรนัย พงษ์ศิวกัญญ์ รอง ศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เปรมฉัตร แรงขำ คุณพ่อ คุณแม่ และ พี่สาว ที่ให้การสนับสนุน มอบความรัก ความห่วงใย และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ ในวันนี้

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึง ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของการวิจัย.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. นิทานสำหรับเด็กอนุบาล.....	9
1.1 ความหมายของนิทาน.....	9
1.2 ประโยชน์ของนิทาน.....	9
1.3 หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน.....	12
2. แนวคิดและทฤษฎีการใช้ผังความคิด.....	17
2.1 ความหมายของผังความคิด.....	17
2.2 ประโยชน์ของผังความคิด.....	18

2.3 ที่มาผังความคิด	19
2.4 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับผังความคิด	21
2.5 การสร้างผังความคิด	30
2.6 การเล่นนิทานโดยใช้ผังความคิด	35
3. พัฒนาการทางภาษาด้านการเข้าใจความ.....	39
3.1 ความหมายของการเข้าใจความ.....	39
3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเข้าใจความ	40
3.3 ระดับการเข้าใจความของเด็กอนุบาล.....	42
3.4 การประเมินการเข้าใจความ.....	50
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
4.1 งานวิจัยต่างประเทศ	52
4.2 งานวิจัยในประเทศ	53
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	56
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
3. การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน.....	58
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
6. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล	63
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
สรุปผลการวิจัย.....	68
การอภิปรายผลการวิจัย.....	68

ข้อเสนอแนะ	70
รายการอ้างอิง	72
ภาคผนวก.....	77
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	78
ภาคผนวก ข รายละเอียดหนังสือนิทานที่ใช้ในการวิจัย.....	80
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูชาน	99
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	109
ภาคผนวก จ สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	133
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	137
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	148

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 พฤติกรรมบ่งชี้การเข้าใจและการใช้ภาษา	43
ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนวัดด่านสำโรง	57
ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง.....	58
ตารางที่ 4 การเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน	59
ตารางที่ 5 ขั้นตอนการเล่านิทานของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	60
ตารางที่ 6 โครงสร้างของแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล	61
ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	62
ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการ ทดลอง	66
ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลัง การทดลอง	66
ตารางที่ 10 การวิเคราะห์หนังสือนิทาน	97
ตารางที่ 11 เกณฑ์การแปลความหมายอย่างง่าย	134
ตารางที่ 12 เกณฑ์การแปลความหมายค่าอำนาจจำแนก	135
ตารางที่ 13 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัด การเข้าใจความของเด็กอนุบาล	138
ตารางที่ 14 ค่าระดับความยาก และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการเข้าใจความของเด็ก อนุบาล	140
ตารางที่ 15 การจับคู่คะแนนแบบทดสอบวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	141
ตารางที่ 16 คะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการ ทดลอง.....	142
ตารางที่ 17 คะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง	143
ตารางที่ 18 คะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการ ทดลอง.....	146

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน.....	38
แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล.....	49
แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	55

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการวิจัย

ภาษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะเป็นเครื่องมือสำหรับการคิด ซึ่งจะนำไปสู่พัฒนาการทางเขาวนปัญญาในชั้นสูง ใช้ในการสื่อสารทั้งในการแสดงออกถึงความ ต้องการ ความรู้สึกนึกคิด และข่าวสาร สำหรับการเรียนรู้ โดยเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้มนุษย์สามารถ ถ่ายทอดความคิดที่เป็นนามธรรมได้ การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็ก ปฐมวัยจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง (นฤมล เนียมหอม, 2552) เด็กปฐมวัยเรียนรู้ภาษาจาก สิ่งแวดล้อมใกล้ตัวทั้งสิ่งแวดล้อมที่บ้าน และโรงเรียน เด็กจะเรียนรู้การฟังและการพูดก่อน เพราะ การฟังและการพูดเป็นของคู่กันเป็นพื้นฐานทางภาษา กล่าวคือ เมื่อฟังแล้วก็ย่อมต้องพูดสนทนา ได้ตอบได้ การเรียนภาษาของเด็กปฐมวัยไม่จำเป็นต้องอาศัยการสอนอย่างเป็นทางการ หรือตามหลัก ไวยากรณ์ แต่จะเป็นการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว หรือเป็น การสอนภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ การพัฒนาภาษาเพื่อให้เด็กมีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอด ความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์

ภาษาประกอบด้วยทักษะ 4 ประการคือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งล้วน ส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการคิดของเด็กทั้งสิ้น การสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดมีจุดเน้นที่ ทักษะการคิดไม่ใช่การบอกหรือการกระทำเพียงอย่างเดียว การสอนการคิดเป็นการเรียนรู้ผ่าน การคิดขั้นสูงเป็นการนำความคิดของเด็กและกระบวนการเรียนรู้มาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริม การปฏิบัติหรือลงมือกระทำ และการรู้ด้วยการคิด การพัฒนาการคิดของเด็กทำได้หลายวิธี การใช้ ฝังความคิดเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการคิดของเด็กก่อนนบาลได้ การฟังเป็นพัฒนาการอันดับ แรก เด็กจะฟังและจดจำจากนั้นจึงสื่อออกมาโดยเลียนแบบสิ่งที่ได้ฟังเป็นภาษาพูดของเด็กเป็น พื้นฐานในการพัฒนาไปสู่การอ่านและการเขียน (Fisher, 1990) ซึ่งสาระที่ควรเรียนรู้ด้านการฟัง เป็น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เสียงที่ได้ยิน การตระหนักถึงความหมายของเสียงนั้นในบริบทแวดล้อม และการตีความสิ่งที่ได้ยินโดยเชื่อมโยงกับความรู้เดิม การรวบรวมข้อมูล การจินตนาการ หรือความ ชื่นชอบของเด็ก ทั้งนี้สาระที่ควรเรียนรู้เกี่ยวกับการฟังแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ในการได้ยินและจับใจความ ด้านความตั้งใจฟัง และด้านนิสัยในการฟัง เป็นพฤติกรรมตอบสนองต่อ สถานการณ์ในการฟัง นิสัยที่ดีในการฟังเกิดจากการที่เด็กมีความสนใจ ได้รับข้อมูลหรือสารที่ชัดเจน และการได้ตอบสนองต่อสิ่งที่ได้ยิน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

การจับใจความสำคัญจากการฟัง ผู้ฟังจะต้องฟังอย่างตั้งใจเพื่อให้เกิดความเข้าใจจนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้โดยตลอด ซึ่งใจความสำคัญอาจอยู่รวมกันในตอนใดตอนหนึ่งของเรื่อง หรืออาจจะอยู่กระจายไปทั้งเรื่อง ดังนั้นวิธีการฟังเพื่อจับใจความสำคัญทำได้โดยการฟังเรื่องราวทั้งหมดให้เข้าใจเสียก่อน แล้วจึงค่อย ๆ ค้นหาใจความสำคัญของเรื่องเป็นตอน ๆ จากนั้นพยายามตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร อย่างไร และทำไม (วีรวัดน์ อินทรพร, 2556) การเข้าใจความจากการฟังเป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องได้ ผู้ที่เข้าใจเนื้อเรื่องจะสามารถย่อความหรือบอกโครงร่างของเรื่องที่ฟังได้ นอกจากนี้ความเข้าใจยังเป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ลักษณะต่าง ๆ เช่น การเปรียบเทียบ การขัดแย้ง การลำดับเหตุการณ์ สามารถสร้างจินตนาการของตนเองว่าอยู่ในเหตุการณ์ของเรื่อง และตัดสินใจได้ว่าถ้าเป็นตนเองจะทำอย่างไรและเหตุใดจึงทำเช่นนั้น (Strange, 1969) การเข้าใจความเป็นกรู้ ความหมายของสาระในระดับสูงขึ้นไปจากการรับรู้ขั้นต้น เมื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความรู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555) การเข้าใจความเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจับใจความและการอ่านที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกมาตั้งแต่เด็ก เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนทุกวิชา และเป็นพื้นฐานในการอ่าน ทำให้อ่านได้มากและอ่านเร็ว มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ตลอดจนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันได้ทุกเพศทุกวัย ทำให้ประสบผลสำเร็จในการศึกษา ซึ่งอลิสซา เพ็ชรรัตน์ (2539) ได้มีความเห็นว่าการสอนจับใจความสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้น จำเป็นต้องใช้นิทานทั้งนี้เพราะนิทานมีโครงสร้าง ลีลาการเขียน และเรื่องราวที่เด็กคุ้นเคย เอื้อให้เด็กสามารถใช้ความรู้เดิมในการจับใจความ ลำดับขั้นการคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจับใจความ (Ruddell and Ruddell, 1995) ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กอนุบาลคือ ระดับการประมวลเรื่องราว การคิดระดับนี้ เป็นระดับการคิดก่อให้เกิดการใช้ข้อมูลจากเรื่อง ความรู้ และประสบการณ์เดิมของบุคคล การให้คุณค่าเรื่องที่ฟัง ผู้ฟังจะได้รับการกระตุ้นเพื่อให้บอกลักษณะของสิ่งที่มีในเรื่อง ยังต้องมีการผสมผสานความคิดเข้ากับทักษะการจับใจความที่เฉพาะเจาะจง ได้แก่ การบอกรายละเอียด การลำดับเหตุการณ์ การบอกถึงเหตุและผล และการจับใจความสำคัญ

ผังความคิด หรือ Mind Map เป็นเทคนิคการสอนรูปแบบหนึ่งตามแนวคิดของ Buzan (1996) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมการจดจำเนื้อหาบทเรียนที่เรียนมาแล้ว สามารถนำเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้มาจัดระบบ จัดลำดับและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เข้าด้วยกันจนทำให้เกิดความรู้ใหม่ ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้สมองทั้งสองซีกในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเทคนิคนี้เป็นการกำหนดสัญลักษณ์ คำสำคัญ หรือคำหลักมาใช้ในลักษณะแผนภาพ มีการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ระหว่างความคิดหลักความคิดรองและความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันตามลำดับ ขณะเดียวกันผังความคิดสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจดจำ และการเตรียมตัววางแผนในการพูดสรุปความได้ เนื่องจาก

การใช้คำ สัญลักษณ์ และสีต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนจดจำได้ง่าย ผู้เรียนสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ เชื่อมโยงความคิดอย่างเป็นระบบ จัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาที่จะพูด และถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ครูสามารถนำผังความคิดมาเป็นเครื่องมือใช้ในการสอน การวางแผนในชีวิตประจำวัน การเรียน รวมไปถึงการฝึกแก้ปัญหาที่ช่วยให้มองเห็นทางออกในภาพรวม นอกจากนั้นแล้วยังต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ เพราะเป็นการใช้ความจริงกับจินตนาการเชื่อมโยงเข้าหากัน การฝึกเขียนผังความคิดสอนกันได้ตั้งแต่เล็ก ๆ ช่วยให้เด็กคิดเป็นระบบ และพัฒนาสมองให้เด็กจำได้ดีขึ้น หากเด็กยังเขียนหนังสือไม่ได้ สามารถสร้างผังความคิดได้ด้วยการหาภาพสิ่งของจากนิตยสารมาตัดปะ (ธัญญา ผลอนันต์ และขวัญฤดี ผลอนันต์, 2550) ผังความคิดจึงนับเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การเข้าใจความของเด็กประสบความสำเร็จ เพราะช่วยส่งเสริมให้เด็กจดจำ ช่วยในการจับประเด็นหรือจับใจความ ส่งเสริมทักษะการสรุปความคิดรวบยอด สามารถช่วยให้จำบทเรียนได้ดีและยาวนานขึ้น มีพัฒนาการที่ดีในการเรียนรู้ พัฒนาการอ่าน ความสามารถในการอ่านจับใจความ รวมไปถึงสามารถนำผังความคิดมาใช้ในการจัดการและวางแผนการทำงานของตนเอง Buzan (1996) ได้กล่าวถึงกฎของการสร้างผังความคิดไว้ว่า กฎทางเทคนิค คือ ใช้การเน้นย้ำ การเชื่อมโยงสัมพันธ์ มีความชัดเจน และการพัฒนารูปแบบของตนเอง กฎทางแบบแผน คือ การใช้การจัดระบบตามลำดับขั้นของการคิดในการสร้างผังความคิดต้องมีการเรียนลำดับการคิดก่อนและหลังในเรื่องต่าง ๆ และการใช้การเรียงลำดับเกี่ยวกับตัวเลข

การเล่านิทานช่วยให้เด็กมีทักษะความรู้ พัฒนาการทางด้านภาษามากขึ้น กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ กระบวนการคิดวิเคราะห์ เด็กรู้จักคำมากขึ้นและรู้จักจับใจความ ส่วนผังความคิดช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์แสดงให้เห็นถึงใจความสำคัญ และสามารถสรุปใจความสำคัญได้ จะเห็นได้ว่าการเล่านิทานกับผังความคิดมีความสำคัญและส่งผลต่อการเข้าใจความ

Oh and others (2008) ได้ศึกษาการใช้ผังความคิดเพื่อช่วยในการอ่านของนักเรียนเกรด 1 พบว่า การใช้ผังความคิดหรือการนำเสนอแผนภาพใด ๆ มีส่วนช่วยในการพัฒนาการอ่านของนักเรียนได้ดีขึ้น นักเรียนสามารถแสดงผังความคิดเพื่อแสดงถึงความเข้าใจของเนื้อหาที่ถูกกำหนดให้ได้ และสามารถตอบคำถามแสดงความเข้าใจของเนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และจำเนียร เล็กสุมา (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับสูง และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ นักเรียนมีความเห็นว่าครูคอยช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง ด้านประโยชน์ที่ได้รับนักเรียนมีความเห็นว่าช่วย

ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของตนเองได้ดีขึ้น ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเห็นว่าเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการอ่านจับใจความครั้งต่อไป

จากผลงานวิจัยที่ได้ศึกษาจะพบว่า การใช้ผังความคิดส่วนใหญ่จะใช้ส่งเสริมพัฒนาในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา และการเข้าใจความยังไม่มีผู้ให้ความสำคัญกับเด็กอนุบาลมากนัก ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและมีความสนใจจะสร้างนวัตกรรมทางการเรียนการสอนให้กับเด็กอนุบาล โดยศึกษาผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

คำถามการวิจัย

1. การเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน มีผลต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาลอย่างไร
2. การเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน และการเล่านิทานแบบปกติ มีผลต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาลอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบอกรายละเอียด ด้านการลำดับเหตุการณ์ ด้านการบอกถึงเหตุและผล และด้านการจับใจความสำคัญ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน และการเล่านิทานแบบปกติที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

สมมติฐานของการวิจัย

Oh and others (2008) ได้ศึกษาการใช้ผังความคิดเพื่อช่วยในการอ่านของนักเรียนเกรด 1 พบว่า การใช้ผังความคิดหรือการนำเสนอแผนภาพใด ๆ มีส่วนช่วยในการพัฒนาการอ่านของนักเรียนได้ดีขึ้น นักเรียนสามารถแสดงผังความคิดเพื่อแสดงถึงความเข้าใจของเนื้อหาที่ถูกกำหนดให้ได้ และสามารถตอบคำถามแสดงความเข้าใจของเนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

Haskell (2005) ได้ศึกษาผลการใช้ผังความคิดที่ช่วยในการจำบทเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาต้น พบว่า ผังความคิดสามารถช่วยให้นักเรียนจำสิ่งที่สำคัญของบทเรียนได้ดี นักเรียนที่ยังมีปัญหาในการอ่านหรือเขียน และการจดจำข้อความจะสามารถสื่อสารผ่านภาพหรืออย่างอื่นจากการมองเห็นได้ ใช้ภาพในการจำและเชื่อมโยงไปสู่คำตอบ ช่วยให้นักเรียนเห็นถึงความแตกต่าง ภายใน

การจดจำ และทำให้ระยะเวลาจำนานยิ่งขึ้น นักเรียนจึงมีการตอบสนองที่ดี มีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมที่ไม่ต้องคอยจดบันทึก

อังคณา เลิศศรี (2551) ได้ศึกษาการใช้แผนที่ความคิดเพื่อเสริมสร้างทักษะการสรุปความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การใช้แผนที่ความคิดสามารถเสริมทักษะการสรุปความคิดรวบยอดของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทักษะการสรุปความคิดรวบยอด เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอยู่ในระดับดีมาก เรื่องความหมายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ปัญหาและผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอยู่ในระดับดี ส่วนเรื่องประเภทของสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับพอใช้

จำเนียร เล็กสุมา (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับสูง และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ นักเรียนมีความเห็นว่าครูคอยช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง ด้านประโยชน์ที่ได้รับนักเรียนมีความเห็นว่าช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของตนเองได้ดีขึ้น ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความเห็นว่าเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการอ่านจับใจความครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้อย่างนี้ว่า

1. หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลที่ได้รับการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน สูงกว่าก่อนการทดลอง
2. หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลที่ได้รับการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนของเด็กอนุบาลที่ได้รับการเล่านิทานแบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ เด็กอนุบาลชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ การเล่านิทาน ได้แก่

- 1) การเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูซาน
- 2) การเล่านิทานแบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม คือ การเข้าใจความ

- 1) การบอกรายละเอียด
- 2) การลำดับเหตุการณ์
- 3) การบอกถึงเหตุและผล
- 4) การจับใจความสำคัญ

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองรวม 10 สัปดาห์

นิยามศัพท์

ผังความคิด หมายถึง การนำทฤษฎีเกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการคิด วิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ คำนวณความเป็นเหตุเป็นผล ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ โดยกระบวนการที่เชื่อมโยงกัน เป็นวิธีการช่วยบันทึกความคิด จัดกลุ่มความคิด แสดง การเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งระหว่างความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์

ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูซาน หมายถึง การจัดระบบความคิด ข้อมูล และเขียนสรุปออกมาเป็นหมวดหมู่ โดยการใช้ภาพหรือคำสำคัญเป็นศูนย์กลาง ใช้เส้น และสีเส้นในการเชื่อมโยงข้อมูล (Buzan, 1996)

การเล่านิทานโดยใช้ผังความคิด หมายถึง การพูดเล่าหรืออธิบายเรื่องราวในนิทาน โดยที่ครูจะเล่าปากเปล่า มีหนังสือนิทาน หรือสื่อประกอบการเล่า ในช่วงกิจกรรมโฮมรูม ในลักษณะของการจัดระบบความคิด ข้อมูล และเขียนสรุปเป็นหมวดหมู่ตามองค์ประกอบพื้นฐานของนิทานหรือประเด็นที่สนใจออกมาเป็นผังความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูซาน โดยการใช้ภาพหรือคำสำคัญเป็นศูนย์กลาง ใช้เส้น และสีเส้นในการเชื่อมโยงข้อมูล ขั้นตอนการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูซาน แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การพัฒนาหัวเรื่อง ขั้นที่ 2 การเล่านิทาน และขั้นที่ 3 การปฏิบัติ

การเล่านิทานแบบปกติ หมายถึง การพูดเล่าหรืออธิบายเรื่องราวในนิทาน โดยที่ครูจะเล่าปากเปล่า ใช้หนังสือนิทาน หรือสื่ออุปกรณ์อื่น ๆ เล่าในช่วงกิจกรรมโฮมรูม ขั้นตอนการเล่าแบบปกติ

แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ก่อนเล่านิทาน ขั้นที่ 2 ระหว่างเล่านิทาน และขั้นที่ 3 หลังเล่านิทาน

การเข้าใจความของเด็กอนุบาล หมายถึง การเข้าใจเนื้อเรื่องหรือข้อมูลและจับใจความสำคัญของเรื่องหรือย่อโครงร่างของเรื่องที่ฟัง โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ตามลำดับอย่างเหมาะสม โดยได้มาจากแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบอกรายละเอียด ด้านการลำดับเหตุการณ์ ด้านการบอกถึงเหตุและผล และด้านการจับใจความสำคัญ

ด้านการบอกรายละเอียด หมายถึง การระบุองค์ประกอบในนิทาน และการบอกคุณลักษณะจากเรื่องราว

ด้านการลำดับเหตุการณ์ หมายถึง การเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดก่อน และการเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดหลัง

ด้านการบอกถึงเหตุและผล หมายถึง การระบุถึงเหตุและผลของเรื่องราวในนิทาน และความสัมพันธ์ของเหตุการณ์

ด้านการจับใจความสำคัญ หมายถึง การระบุสาระสำคัญและแก่นของเรื่องราว และการเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเอง

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเข้าใจความของเด็กอนุบาล
2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการนำฝั่งความคิดมาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางภาษาในด้านอื่นได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลของการเล่นนิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาล ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. นิทานสำหรับเด็กอนุบาล

- 1.1 ความหมายของนิทาน
- 1.2 ประโยชน์ของนิทาน
- 1.3 หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน

2. แนวคิดและทฤษฎีการใช้ผังความคิด

- 2.1 ความหมายของผังความคิด
- 2.2 ประโยชน์ของผังความคิด
- 2.3 ที่มาผังความคิด
- 2.4 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับผังความคิด
- 2.5 การสร้างผังความคิด
- 2.6 การเล่นนิทานโดยใช้ผังความคิด

3. พัฒนาการทางภาษาด้านการเข้าใจความ

- 3.1 ความหมายของการเข้าใจความ
- 3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเข้าใจความ
- 3.3 ระดับการเข้าใจความของเด็กอนุบาล
- 3.4 การประเมินการเข้าใจความ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
- 4.2 งานวิจัยในประเทศ

1. นิทานสำหรับเด็กอนุบาล

1.1 ความหมายของนิทาน

ไพพรรณ อินทนิล (2534) ให้ความหมายของนิทานว่า เป็นเรื่องที่สามารถเล่าได้ มีพล็อตเรื่อง มีจินตนาการ มีการเคลื่อนไหว มีสีสัน เป็นศิลปะการถ่ายทอดที่เก่าแก่ เป็นสิ่งบันเทิง และมีประโยชน์ ใช้เป็นสื่อในการสอนจริยธรรม การปรับพฤติกรรม และส่งเสริมการอ่านให้กับเยาวชน

กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ (2535) ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นการผูกเรื่องราวขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสุขสนาน แฝงคำสอนจรรยาในชีวิตเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องของผู้เล่าให้คนรุ่นใหม่ฟัง

เกริก ยूनพันธ์ (2539) ให้ความหมายของนิทานว่า เป็นเรื่องราวที่เล่าสืบทอดต่อ ๆ กันมาตั้งแต่โบราณ โดยมีเนื้อหาที่เล่าเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณงามความดี เพื่อปลูกจิตสำนึกของคนให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความดี และเป็นตัวอย่างแก่สังคม

ศุภรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2540) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องราวทั่วไปที่เล่าสืบทอดต่อกันมา โดยมีจุดประสงค์เพื่อสืบทอดประสบการณ์ ความรู้ ความคิด หรือค่านิยมบางอย่างให้กับผู้ฟัง พร้อมทั้งสอดแทรกความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กัน

สันหพัฒน์ อรุณธานี (2542) ให้ความหมายของนิทานว่า เป็นเรื่องที่มีผู้แต่งขึ้นใหม่โดยยึดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน เป็นการผูกเรื่องให้เข้ากับสภาวะการณ์ในเวลานั้น ซึ่งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม คติสอนใจที่ฟังประสงค์ ให้ผู้ฟังนำไปใช้ในชีวิตจากเนื้อหาของนิทาน เพื่อใช้เป็นสื่อในการสร้างการเรียนรู้ให้เด็ก

สรุปได้ว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าต่อกันมารุ่นต่อรุ่น เป็นศิลปะการถ่ายทอด เป็นสิ่งบันเทิง เนื้อเรื่องมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม คติสอนใจ ทำให้ผู้ฟังเกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินสามารถใช้เป็นสื่อในการสร้างการเรียนรู้ให้เด็ก การปรับพฤติกรรม และส่งเสริมการอ่าน

1.2 ประโยชน์ของนิทาน

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2536) ได้กล่าวว่า นิทานมีอิทธิพลต่อเด็กมากในระดับปฐมวัย การที่ผู้ใหญ่และครูได้ใกล้ชิดกับเด็กโดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กมากยิ่งขึ้น การเล่านิทานมีประโยชน์ ดังนี้

- 1) ช่วยชดเชยประสบการณ์แก่เด็กให้เท่าเทียมกับเด็กในเมือง
- 2) ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิดและจินตนาการให้กับเด็ก
- 3) ช่วยฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เข้าใจวิธีการปฏิบัติตัวขณะฟังนิทาน และสามารถจับใจความตามเรื่องราวที่ฟังคนอื่นเล่าได้ตามสมควรแก่วัย

4) ช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินมีความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิดกับผู้เล่า
 5) ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบฟังนิทานและความรู้สึกชื่นชอบในหนังสือนิทานก่อนที่
 อ่านได้อย่างเข้าใจ

6) ปลูกฝังให้เด็กเป็นคนใจกว้างยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน

7) ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ ทราบถึงความรู้สึกที่อยู่ในตัวของเด็กจากการสนทนาซักถาม
 ในขณะที่ฟังนิทาน

เกริก ยूनพันธ์ (2539) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการเล่านิทาน ดังนี้

- 1) เด็กหรือผู้ฟัง จะเกิดความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิด เป็นกันเองกับผู้เล่า
- 2) เด็กหรือผู้ฟัง จะเกิดความรู้สึกร่วมในขณะที่ฟัง ทำให้เกิดความเพลิดเพลินผ่อนคลาย
 และสดชื่นแจ่มใส
- 3) เด็กหรือผู้ฟัง จะมีสมาธิหรือความตั้งใจที่มีระยะเวลานานขึ้นหรือยาวขึ้น โดยเฉพาะ
 ผู้เล่าที่มีความสามารถในการตรึงให้ผู้ฟังหรือเด็ก ๆ ใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่ผู้เล่า เล่าเรื่องที่มีขนาด
 ยาว
- 4) เด็กหรือผู้ฟัง จะถูกกล่อมเกลาด้วยนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
 ทำให้เด็ก ๆ และผู้ฟังเข้าใจในความดีและความงามยิ่งขึ้น
- 5) นิทานจะทำให้เด็กหรือผู้ฟังมีความละเอียดอ่อน รู้จักการรับและการให้ มองโลกในแง่ดี
- 6) นิทานจะทำให้เด็กหรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหาได้
- 7) นิทานสามารถสร้างความกล้าให้กับเด็กหรือผู้ฟัง โดยการแสดงออกที่ผ่านกระบวนการ
 คิดที่มีประสิทธิภาพ

8) เด็กและผู้ฟังจะได้ความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

9) นิทานช่วยสร้างเสริมจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตให้กับเด็กหรือผู้ฟัง

10) นิทานสามารถช่วยให้เด็กและผู้ฟังได้รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง

วรรณิ ศิริสุนทร (2539) กล่าวว่า นิทานเป็นสิ่งหนึ่งที่มีประโยชน์ในการกล่อมเกลานิยายเด็ก
 ได้ดี ไม่ว่านิทานที่เด็กได้รับฟังจะเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่มีประโยชน์จะช่วยให้
 พัฒนาการทางด้านอารมณ์ให้แก่เด็กได้ ดังนี้

- 1) ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ รู้จักสำรวจมอริยาบถของตนเอง
- 2) ทำให้เด็กได้ผ่อนคลายอารมณ์ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเพิ่มพูนความรู้
 จากกาฟัง
- 3) ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา เด็กรู้จักคำมากขึ้น รู้จักจับใจความ และเนื้อเรื่อง
- 4) ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มีที่พึ่งทางใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

5) ทำให้เด็กเกิดจินตนาการจากเรื่องราวที่ได้ฟัง เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับนางฟ้า เรื่องสัตว์ต่าง ๆ และเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติง่าย ๆ

6) ช่วยให้เด็กได้รู้จักโลกจากแง่มุมเล็ก ๆ น้อย ๆ จากนิทานที่ได้ฟัง ทำให้สามารถตัดสินใจในด้านการแสดงออกและสนองตอบต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นวิธีการให้ความรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจใคร่เรียนรู้ สามารถจดจำ กล้าแสดงออก และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา นอกจากนี้ยังช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความสัมพันธ์ผล ความต้องการเป็นที่ยอมรับ เนื้อหาของนิทานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการดังกล่าว จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกสมปรารถนา และมีความสุข กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ นิทานมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็ก ดังนี้

1) เป็นเครื่องมือในการสอนที่มีประสิทธิภาพในการชักจูงให้ผู้เรียนคล้อยตาม เป็นตัวกระตุ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวผู้เรียน เป็นตัวกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออก อันเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้เรียน

2) เป็นเครื่องกระตุ้นและโน้มน้าวให้เด็กเปิดใจที่จะยอมรับพฤติกรรมด้านต่าง ๆ และตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็กด้วย

3) เป็นตัวแบบในการหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็ก

นอกจากนี้แล้วนิทานมีประโยชน์และคุณค่าต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก นิทานช่วยสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย และยังช่วยปรุงแต่งบุคลิกภาพ แก้ไขพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามแบบของตัวละครในนิทานที่เด็กชื่นชอบ รวมทั้งยังเปิดโลกจินตนาการให้กว้างไกลและมีสัมพันธ์ภาพอันดีกับบุคคลรอบข้าง เป็นเครื่องกระตุ้นนำให้เด็กยอมรับพฤติกรรมต่าง ๆ และเป็นตัวแบบในการหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544) กล่าวถึง การเล่านิทานให้เด็กฟังไว้ดังนี้

1) เพื่อสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็ก เพราะโดยธรรมชาติเด็กชอบฟังนิทานมาก

2) เพื่อให้เด็กผ่อนคลายความเครียด

3) ฝึกสมาธิด้านการฟัง ยืดช่วงความสนใจให้มากขึ้น

4) เพื่อส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์

5) เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ซึ่งเหมาะสมกับวัย

6) เพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษา และความคิดสร้างสรรค์

7) เพื่อส่งเสริมความกล้า เช่น กล้าซักถาม และกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
สรุปได้ว่า ประโยชน์ของนิทาน คือ เป็นการฝึกให้เด็กมีสมาธิมากยิ่งขึ้น ทำให้เด็กรู้สึก
เพลิดเพลินและสนุกสนาน ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ มีทักษะความรู้ และพัฒนาการทางด้านภาษา
มากขึ้น เด็กเกิดจินตนาการ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และกระบวนการคิดวิเคราะห์ เป็นการส่งเสริม
คุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็ก

1.3 หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน

Machado (1999) ได้กล่าวถึง หลักในการเลือกหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

- 1) เด็กสามารถฟังหรืออ่านหนังสือได้อย่างสนุกสนาน และมีความกระตือรือร้นในการฟัง
หรือการอ่านนิทาน
- 2) เด็กสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนให้เข้ากับเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ
- 3) เด็กสามารถระบุตัวละครในเรื่องได้
- 4) บทสนทนาในหนังสือนิทานจะต้องอยู่ในเครื่องหมายอัฒประกาศ
- 5) เด็กได้เห็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์จากนิทาน
- 6) ผู้แต่งนิทานต้องเขียนนิทานที่เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ซึ่งสำหรับเด็กวัยอนุบาล
หนังสือนิทานจะต้องมีตัวหนังสือที่ไม่มากเกินไป ประโยคไม่ยาวเกินไป เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมกับ
นิทาน เนื้อเรื่องไม่ซับซ้อน มีความชัดเจน คำศัพท์ที่ไม่ควรยากเกินไป ภาพประกอบนิทานมีสีสันที่
สดใส และสามารถอธิบายเรื่องราวของนิทานได้ดีเหมือนกับคำบรรยาย และหนังสือต้องมีขนาดที่
จับถือได้ง่าย และมองเห็นได้อย่างชัดเจน
- 7) มีการใช้คำซ้ำ ๆ การกระทำซ้ำ ๆ และมีบทกลอน ซึ่งทำให้เด็กได้รับความสนุกสนาน
- 8) มีการเริ่มต้นเรื่องและจบเรื่องอย่างน่าพอใจ
- 9) มีคุณค่าต่อการศึกษา

Huck (2001) ได้กล่าวถึง หลักเกณฑ์การเลือกนิทานไว้ ดังนี้

- 1) เป็นเรื่องที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก
- 2) โครงเรื่อง การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง วางโครงเรื่องไว้น่าติดตามโดยไม่บอก
- 3) ฉากของเรื่อง สถานที่ เวลาที่เกิดของเรื่อง จุดเริ่มของเรื่องเกิดที่ใด เวลาใด การดำเนิน
เรื่องกำหนดเรื่องต่อไปต้องสอดคล้องกับจุดเริ่มต้น
- 4) แก่นเรื่อง มีจุดเน้นให้เด็กได้คิด
- 5) ลักษณะตัวละคร มีลักษณะและพฤติกรรมของผู้มีความคิดสร้างสรรค์ตัวละครอยู่ในวัย
ใกล้เคียงกับเด็ก
- 6) ลีลาของเรื่อง ภาษาและเรื่องต้องมีความเข้าใจง่าย

7) ลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ ให้ความรัก และความสดชื่นแก่เด็ก ตรงกับความสนใจ ความต้องการของเด็ก

ไพพรรณ อินทนิล (2534) ได้เสนอหลักในการเลือกนิทาน ดังนี้

1) เลือกเรื่องให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เด็กเล็กสนใจสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เพราะมี ประสบการณ์น้อย ควรเลือกเรื่องที่เข้าใจง่าย ตัวละครน้อย ไม่ตื่นเต้นหวาดเสียว ระยะเวลาในการเล่า ไม่ยาวนาน

2) เลือกเรื่องที่ผู้เล่าอยากเล่า เป็นเรื่องที่คุณเล่าชอบพอใจที่จะเล่า ทำให้เล่าได้ดี แล้วได้ ความสนุกสนานมีชีวิตชีวา

3) เลือกเรื่องที่เหมาะสมกับวิธีการเล่า และสื่อประกอบการเล่า เทคนิค และวิธีการเล่า ต่าง ๆ มากมาย

4) เลือกเรื่องที่มีเนื้อหาสาระ ข้อคิดที่ช่วยปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรม และค่านิยม ที่ดีงามให้กับเด็ก ผู้เล่าต้องตระหนักทุกครั้งที่คุณเลือกนิทานให้เด็กฟังว่า เรื่องที่นำมาเล่าต้องมีคติ และ ข้อคิดปลูกฝังความดีงามให้เกิดขึ้นในจิตใจเด็กทุกครั้ง ทั้งนี้ผู้เล่าต้องมีกลยุทธ์ที่แยบยลในการเล่า ที่จะไม่ให้เขารู้สึกว่าถูกสอนในเรื่องศีลธรรมจรรยา

5) เลือกเรื่องที่ทำให้สนุกสนาน เรื่องซ้ำเป็นนิทานที่ผู้ฟังชอบมาก แต่ไม่ใช่ทุกครั้ง หรือทุกเรื่องที่คุณจะต้องเป็นนิทานซ้ำ เพราะเด็กมีความสนใจและต้องการฟังนิทานหลายประเภท

6) เลือกเรื่องที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่คุณเล่าควรจะให้มีความหมาย ซึ่ง จะต้องตอบคำถามว่าใครทำอะไรได้มากที่สุด เด็กทุกคนอยากรู้ว่า เมื่อเกิดเรื่องเช่นนี้แล้วจะเป็น อย่างไรต่อไป ตัวสำคัญของเรื่อง พระเอก ผู้ร้ายทำอะไร ทำแล้วเป็นอย่างไร

7) ควรเลือกนิทานที่มีเนื้อเรื่องเร้าใจ ทำให้เกิดความตื่นเต้นอยากฟังไปจนจบ การผูกเรื่อง ต้องให้แนบเนียน และมีเรื่องปลุกย่อยที่นำออกนอกทางให้น้อยที่สุด เลือกนิทานที่จบในตัวของมันเอง

8) เลือกเรื่องคำซ้ำ ๆ ข้อความซ้ำ ๆ และคล้องจองกันสำหรับเด็กเล็ก เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กตั้งใจและสนุกสนานมาก

9) ควรเลือกเรื่องที่ทำให้ความรู้สึกสะเทือนใจ เช่น รัก เกลียด โกรธ สอดแทรกอยู่ด้วย ผู้ฟัง นิทานไม่ชอบเรื่องที่จืดชืด ควรมีตอนที่ตื่นเต้น เศร้าโศก สอดแทรกลงไปด้วย

10) นิทานเรื่องผี เด็กมักจะรู้สึกทั้งอยากฟัง ทั้งกลัว ผู้เล่าควรเลือกเรื่องผีที่น่ารักน่าเอ็นดู ไม่น่ากลัวผีที่คอยช่วยเหลือคนดี หรือเรื่องผีที่กลัวผีด้วยกันเอง

11) นิทานพื้นเมือง ตำนาน เป็นนิทานที่อธิบายที่มาของชื่อและสิ่งต่าง ๆ ตำนานเกี่ยวกับ สถานที่ เรื่องราววีรบุรุษ ควรนำมาเล่าให้เด็กฟัง

12) เทพนิยายและเทพปกรณัม เด็ก ๆ ชอบฟังมาก เพราะมีเรื่องผจญภัยตื่นเต้นเร้าใจ

ปรีดา ปัญญาจันทร์ (2537) ได้กล่าวถึง หลักในการพิจารณาสิ่งที่ควรมีและไม่ควรมีในนิทาน ดังนี้

- 1) ทำให้เด็กและผู้ใหญ่เกิดความสนุกสนาน
- 2) กระตุ้นจินตนาการของเด็ก
- 3) ช่วยให้เด็กเข้าใจตัวเองและรู้สึกว่าได้อยู่อย่างโดดเดี่ยว
- 4) ทำให้เด็กได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนกับตัวเขา
- 5) ให้โอกาสเด็กในการค้นหาและใช้ภาษาในหลาย ๆ ทาง
- 6) ให้โอกาสเด็ก ๆ ได้สำรวจค้นหาความเป็นไปของสิ่งที้อาจจะไม่เกิดขึ้นในสถานที่และ

เวลาที่เขารู้จักมาก่อน

- 7) ให้ข้อมูลข่าวสารแก่เด็ก
- 8) เป็นช่องทางให้เด็กได้หลีกเลี่ยงความซ้ำซากจำเจในชีวิตประจำวัน
- 9) ถ้าเรื่องเน้นความจริงและเหตุการณ์จริง ควรวาดภาพความเป็นจริงและประวัติศาสตร์

ได้อย่างถูกต้อง

- 10) ดึงความสนใจเด็กลงไปสู่รายละเอียด เช่น มีภาพคู่กับเนื้อเรื่อง
- 11) เป็นวรรณกรรมที่ดีทั้งโครงเรื่อง ลักษณะที่เด่นชัดของตัวละคร การใช้ภาษาที่

สร้างสรรค์ และมีลักษณะเป็นเรื่องที่ไม่ตาย

- 12) ดึงดูดใจด้วยความงดงาม
- 13) กล่าวถึงอารมณ์ของมนุษย์อย่างระมัดระวัง เสนอแนะวิธีการที่สร้างสรรค์แก่เด็ก

ในการเผชิญกับความยากลำบากต่าง ๆ

- 14) ไม่ควรสร้างความขบขันบนความเจ็บปวดของคนอื่น
- 15) ไม่ใช้ภาษาหรือปฏิบัติต่อเด็กในเชิงตำหนิตีเยียนหรือดูหมิ่น

เกริก ยूनพันธ์ (2539) ได้กล่าวถึง การเลือกนิทานที่จะเล่าให้เด็กปฐมวัยฟังนั้น ผู้เล่านิทาน จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจประสบการณ์และความสามารถที่จะแยกแยะ เลือกนิทานให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของเด็ก เด็กวัยระหว่าง 4 – 6 ปี จะให้ความสนใจกับตัวเองน้อยลงหันมาสนใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวมากขึ้น แต่ความสนใจของเด็กวัยนี้ยังเป็นระยะสั้นเท่านั้น คำกลอนที่มีความคล้องจอง เช่น เพลงกล่อมเด็ก คำทายที่ประลองปัญญา นิทานที่เป็นคำประพันธ์สัมผัสคล้องจองเด็ก ๆ จะชอบมาก เช่น หนุมิกับหนูมา หนูมากับหนุมิ หนุมิมิตุ๊กตาหมา หนูมามีตุ๊กตาหมี เป็นต้น นอกจากนี้เด็กวัยนี้ยังชอบนิทานที่มีตัวเดินเรื่องหรือตัวเอกเป็นสัตว์พูดได้ เช่น หมาป่าพูดได้คุยกับหนูน้อยหมวกแดง เป็นต้น

นอกจากนี้เกริก ยूनพันธ์ (2539) ยังได้กล่าวถึง หลักในการเลือกเรื่องนิทานสำหรับเด็กเพื่อใช้ในการเล่าควรจะต้องพิจารณาในสิ่งดังต่อไปนี้

- 1) เรื่องที่เล่า ควรจะเลือกให้เหมาะสมกับวัยต่าง ๆ ของเด็ก
- 2) จะต้องพิจารณาเรื่องเวลาให้เหมาะสมกับการเล่านิทานสำหรับเด็กวัยต่าง ๆ ซึ่งมีช่วงระยะเวลาความสนใจและสมาธิการฟังแตกต่างกัน
- 3) จะต้องเป็นเรื่องสำหรับเด็กที่ผู้เล่าสนใจและชื่นชอบ
- 4) ผู้เล่าจะต้องเลือกเรื่องที่จะใช้เล่าให้เหมาะสมกับวิธีและกระบวนการการเล่าแบบต่าง ๆ
- 5) เรื่องที่เลือกมาเล่าจะต้องมีเนื้อเรื่องสนุกสนานชวนติดตาม และมีความยาวของเรื่องพอเหมาะพอดี
- 6) เนื้อหาของเรื่องจะต้องมีสาระ ค่านิยม ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเหมาะสมกับการปลูกฝังความดีและความงาม
- 7) ผู้เล่าจะต้องเตรียมตัวเล่าให้พร้อมเพื่อป้องกันการขาดตอนหรือขัดจังหวะการต่อเนื่องของเรื่องราว
- 8) การจัดสื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการเล่า ผู้เล่านิทานจะต้องทดสอบหรือทดลองมาก่อนเล่าเพื่อป้องกันการผิดพลาด และจะต้องจัดสื่อหรืออุปกรณ์ตามลำดับก่อนหลัง
- 9) การพิจารณาเรื่องสำหรับเด็กผู้เล่าจะต้องพิจารณาเรื่องให้เหมาะสมกับบรรยากาศด้วย และขณะเล่าผู้ฟังกับผู้เล่าควรมีการโต้ตอบกันตามโอกาสอันเหมาะสม

สนใจ บุญอุรพีภิญญา (2539) กล่าวถึง การเลือกนิทานที่จะนำมาเล่าให้เด็กฟังนั้น ควรคำนึงถึงอายุและความสนใจของผู้ฟัง เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4 – 6 ปี จะสนใจตัวเองน้อยลง เริ่มสนใจภายนอกมากขึ้น มีอารมณ์ รักสนุก ชอบฟังนิทานประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องที่มีสัตว์พูดได้ ขี้ นิทานสำหรับเด็กระดับปฐมวัยฟังนั้นมีหลายประเภท เช่น นิทานที่เล่นคำ เล่นเสียงจังหวะ คำนิทานที่มีคำคล้องจอง มีคำซ้ำ ๆ กันที่น่าฟัง นิทานที่กระตุ้นจินตนาการและตอบสนองให้โอกาสเด็กได้แสดงออกทางท่าทาง นิทานที่รับรู้และเข้าใจความรู้สึกของเด็ก และให้ความเห็นอกเห็นใจ หนังสือที่นำมาเล่านั้นควรมีภาพประกอบที่ชัดเจน สีสดใสสวยงาม และเสนอภาพที่สะท้อนความคิดเด็กในทางที่ดีงาม

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2549) กล่าวว่า หลักการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยมีหลักปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 1) การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย การเลือกนิทานสำหรับนำมาเล่าหรืออ่านให้เด็กปฐมวัยฟัง เป็นเรื่องที่ครูจะต้องพิถีพิถันและพิจารณาให้รอบคอบ ทั้งนี้เพราะการฟังนิทานเป็นกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็ก
- 2) นิทานที่ครูเลือกจะต้องเหมาะสมกับวัย ความพร้อม และวุฒิภาวะสำหรับเด็ก
- 3) นิทานเรื่องนั้นสนองความต้องการพื้นฐาน และความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก

4) นิทานควรจะได้มีส่วนในการกระตุ้นปลูกเร้าจินตนาการของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงที่เด็ก 4 – 6 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กกำลังพัฒนาความคิดและจินตนาการ

5) นิทานที่นำมาเล่าหรืออ่านให้เด็กปฐมวัยฟัง จะต้องเป็นวรรณกรรมที่ดี ทั้งโครงเรื่อง และพฤติกรรม มีภาษาเหมาะสม ชัดเจน ง่าย และเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาเด็ก ๆ ในการเผชิญอุปสรรค และความยากลำบากด้วยวิธีการสร้างสรรค์ ใช้ความเพียร มานะอดทน และสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา

6) ควรเลือกนิทานที่มีเนื้อหาหลากหลาย ในการเล่าแต่ละครั้ง ควรจะมีเนื้อหาเรื่องที่ แตกต่างกันไปหลาย ๆ แนว

7) นิทานที่มีเนื้อหาสาระที่มุ่งให้เด็กได้ขยายประสบการณ์ ได้รับข้อมูลข่าวสารที่แปลก ใหม่ ครูสมควรนำมาเลือกให้เด็ก ๆ ฟังโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับช่วงอายุ วุฒิภาวะ และ ประสบการณ์พื้นฐานเดิมของเด็ก

8) นิทานที่เหมาะสมแก่การเลือกนำมาเล่าให้เด็กฟัง ควรเป็นนิทานที่ช่วยปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีงามให้แก่เด็ก

9) นิทานที่ช่วยเสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรมง่าย ๆ ซึ่งเด็กปฐมวัยทำได้ เช่น การช่วยเหลือตนเอง การเอื้อเฟื้อแบ่งปันของเล่นให้เพื่อน การดูแลรักษาเครื่องใช้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผู้วิจัยเลือกใช้หลักเกณฑ์การเลือกนิทานของ Huck (2001) เพราะมีความเหมาะสมกับช่วงอายุ สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กอนุบาล และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ซึ่งได้กล่าวไว้ ดังนี้

- 1) เป็นเรื่องที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก
- 2) โครงเรื่อง การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง วางโครงเรื่องไว้น่าติดตามโดยไม่บอก
- 3) ฉากของเรื่อง สถานที่ เวลาที่เกิดของเรื่อง จุดเริ่มของเรื่องเกิดที่ใด เวลาใด การดำเนินเรื่องกำหนดเรื่องต่อไปต้องสอดคล้องกับจุดเริ่มต้น
- 4) แก่นเรื่อง มีจุดเน้นให้เด็กได้คิด
- 5) ลักษณะตัวละคร มีลักษณะและพฤติกรรมของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับเด็ก
- 6) ลีลาของเรื่อง ภาษาและเรื่องต้องมีความเข้าใจง่าย
- 7) ลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ ให้ความรัก และความสดชื่นแก่เด็ก ตรงกับความสนใจ ความต้องการของเด็ก

2. แนวคิดและทฤษฎีการใช้ผังความคิด

2.1 ความหมายของผังความคิด

สุวิทย์ มูลคำ (2543) ได้กล่าวถึง ผังความคิดว่าเป็นการนำเอาทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด การเขียนผังความคิดนั้นเกิดจากการใช้ทักษะทั้งหมดของสมอง หรือเป็นการทำงานร่วมกันของสมองทั้งสองซีก คือ ซีกซ้ายและซีกขวา ซึ่งสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ ความเป็นเหตุผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวาจะทำหน้าที่สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์จินตนาการ ความงาม ศิลปะ จังหวะ โดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคอลลอสัมเป็นเสมือนสะพานเชื่อม

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้กล่าวถึง ผังความคิด คือ การนำทฤษฎีเกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการคิด วิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ คำนวณความเป็นเหตุเป็นผล ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ โดยกระบวนการที่เชื่อมโยงกัน

สมชัย ปันงาม (2548) ได้กล่าวถึง ผังความคิด คือ การใช้สมองจดบันทึก ถ้าต้องการทำให้สมองโยนโยใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ก็ควรจัดรูปแบบการบรรจุข้อมูลให้ง่ายที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการจัดในลักษณะ “จับใส่กล่อง” หรือ “หยอดหลุม” ซึ่งจะเป็นไปตามที่ว่า ถ้าหากสมองทำงาน ขึ้นต่อกับคำสำคัญในการเชื่อมโยง และประสานรวมกันแล้ว ความสัมพันธ์ของการจดบันทึกและคำของเราก็ควรจะได้รับ การจัดในรูปแบบเดียวกัน แทนที่จะเป็นแบบ “เส้นตรง” อย่างที่เคยทำกันมา

สุจินต์ พุทธสารสิขณณ์ (2548) ได้กล่าวถึง ผังความคิด ว่าเป็นการใช้แสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งระหว่างความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2548) ได้กล่าวถึง ผังความคิด ว่าเป็นวิธีการช่วยบันทึกความคิดเพื่อให้เห็นภาพความคิดที่หลากหลายมุมมองที่กว้างและชัดเจนกว่าการบันทึกที่เราคุ้นเคย โดยยังไม่จัดระบบระเบียบความคิดใด ๆ ทั้งสิ้นเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับโครงสร้างการคิดของมนุษย์ที่บางช่วงสมองจะกระโดดออกนอกทางขณะที่กำลังคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การทำให้สมองได้คิด ได้ทำงานตามธรรมชาติ นั้น มีลักษณะเหมือนต้นไม้ที่แตกกิ่งก้านออกไปเรื่อย ๆ

ทองสุข รวยสูงเนิน (2552) ได้กล่าวถึง Mind Map ว่าเป็นแผนภาพไดอะแกรมที่นำเสนอคำ ความคิด งาน หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันจากคำที่อยู่ศูนย์กลางด้านในออกมารอบ ๆ เป็นไดอะแกรมที่มองจากศูนย์กลาง ใช้สร้างภาพการรับรู้โครงสร้างสิ่งต่าง ๆ และจัดกลุ่มความคิดเพื่อช่วยในการศึกษาเรียนรู้

สรุปได้ว่า ผังความคิด คือ การนำทฤษฎีเกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นวิธีการช่วยบันทึกความคิด จัดกลุ่มความคิด แสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งระหว่างความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์

2.2 ประโยชน์ของผังความคิด

Buzan (1996) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของผังความคิด ดังนี้

- 1) ใช้ทบทวนบทเรียน สรุปสาระสำคัญที่เรียนทำให้จดจำได้ง่าย ไม่เครียด
- 2) ใช้คิดเรื่องใหม่ที่หลากหลาย สร้างสรรค์มีชีวิตชีวา
- 3) ใช้ในการวางแผนการสอน การพูดในที่สาธารณะเมื่อมีผังความคิดจะทำให้เกิดความมั่นใจ
- 4) ใช้สำหรับสรุปทบทวนการประชุม
- 5) ใช้ในการจดบันทึกความคิด พื้นความจำ
- 6) ใช้เชื่อมโยงเครือข่ายความสำคัญจากเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีหัวเรื่องหลักอยู่ตรงกลาง แล้วมีหัวเรื่องย่อยแตกเป็นเรื่องราวลงไป
- 7) การใช้สัญลักษณ์ในบทเรียนต่าง ๆ แทนตัวหนังสือ

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544) กล่าวถึง ประโยชน์ของผังความคิดกับการใช้งานด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ด้านผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำผังความคิดมาใช้สำหรับการจดบันทึก ความรู้ การสรุป การอภิปราย ทบทวนความรู้เดิม การจัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระเบียบ ตลอดจนการวางแผนการทำงาน การเสนอผลงาน และการเขียนรายงาน
- 2) ด้านผู้สอน ครูผู้สอนสามารถนำผังความคิดมาใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการสร้างหลักสูตร แผนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินโครงการ การเตรียมบทเรียน การเสนอผลงาน การบันทึกการประชุม การสรุป การอภิปราย ใช้ในการระดมความคิด การตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนและให้ผู้เรียนสรุปความเข้าใจจากบทเรียน

สำนักงานเลขาธิการคณะสหเวชศาสตร์ (2548) กล่าวถึง ผังความคิดว่ามีข้อดีหลายประการเมื่อเทียบกับการจดบันทึกแบบเส้นตรง ดังนี้

- 1) ศูนย์กลางหรือความคิดหลักจะถูกกำหนดขึ้นอย่างเด่นชัดกว่าเดิม
- 2) ความสัมพันธ์ที่สำคัญของแต่ละความคิดเชื่อมโยงให้เห็นอย่างชัดเจน โดยความคิดที่สำคัญกว่าอยู่ใกล้จุดศูนย์กลางมากกว่า ความคิดที่สำคัญน้อยลงไปจะอยู่บริเวณขอบ
- 3) การเชื่อมโยงระหว่างคำสำคัญจะเห็นได้อย่างชัดเจน เพราะตำแหน่งที่ใกล้กันและการเชื่อมต่อกัน

4) ผลจาก 3 ประการดังกล่าวข้างต้น ทำให้การฟื้นความจำ และการทบทวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็วมากขึ้น

5) ธรรมชาติของโครงสร้างดังกล่าวช่วยให้การเพิ่มเติมข้อมูลใหม่ ๆ ทำได้ง่ายขึ้น โดยข้อมูลจะไม่กระจัดกระจาย หรือต้องอัดใส่เข้าไป

6) ผังความคิดแต่ละแผ่นจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ช่วยฟื้นความจำง่ายขึ้น

จากการนำเสนอผังความคิดดังกล่าวข้างต้น จะพบว่ามีประโยชน์มากมายทั้งในชีวิตประจำวัน และชีวิตการทำงาน เช่น การวางแผนงาน การบันทึกช่วยจำ การสรุปทเรียนเป็นต้น ไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็กสามารถทำได้เช่นกัน อยู่ที่ว่าฝึกฝนจนเกิดความเคยชิน แทนที่จะเขียนเป็นหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย อย่างในอดีตที่เป็นลักษณะความเรียงก็เปลี่ยนมาทำเป็นผังความคิดจะทำให้เห็นภาพการสรุปความคิด เรื่องนั้นในหน้ากระดาษเพียงแผ่นเดียว ดังนั้นผู้จัดการเรียนรู้ควรจะไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

2.3 ที่มาผังความคิด

ทฤษฎีของ Ausubel ถูกพัฒนาจนกลายเป็นสื่อทางการเรียนการสอนที่เรียกว่า โครงสร้างภาพรวม (presenting first or structure overview) ต่อมาได้รับความนิยมเรียกเป็น ผังกราฟิก (graphic organizer) หรือ GO ซึ่งได้รับความนิยมในการใช้ เป็นเครื่องมือจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ Joseph Donald Novak ได้พัฒนารูปแบบจนกลายเป็น ผังความคิดรวบยอด (concept mapping) ซึ่งทำให้การเรียนการสอนด้วยผังกราฟิกได้รับความนิยมอย่างมาก ในแวดวงการศึกษาในปัจจุบัน ผังกราฟิกก็คือ เครื่องมือช่วยแสดงความคิดให้ออกมาเป็นรูปธรรมในลักษณะของภาพ โดยสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันของเนื้อหาหรือข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งผังกราฟิกมีหลายรูปแบบ ผู้ใช้สามารถเลือกใช้หรือสร้างขึ้นเองได้ตามความสะดวกและเหมาะสมกับการใช้งาน ซึ่งในปัจจุบันก็มีผู้ที่มิชื่อเสียงขึ้นมาจากการสร้างผังกราฟิกขึ้นมาช่วยในการคิดในเรื่องต่าง ๆ เช่น Tony Buzan, Joseph D. Novak เป็นต้น

ผังกราฟิกพัฒนาต่อเนื่องมาจากการนำเสนอการจัดเนื้อหาสาระก่อนเรียน (advance organizer) เป็นเครื่องมือหรือแผนภาพที่ได้จากการนำข้อมูลดิบ หรือจากแหล่งต่าง ๆ มาทำการจัดกระทำข้อมูลและนำเสนอข้อมูล โดยอาศัยทักษะการคิดต่าง ๆ ในการจัดกระทำข้อมูล ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสังเกต เปรียบเทียบ จัดเรียงลำดับ จัดประเภท และการใช้ตัวเลข เพื่อให้เกิดความจำ และความเข้าใจในเนื้อหา ผังกราฟิกที่นิยมใช้โดยทั่วไปมีอยู่จำนวนมาก โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1) ผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่เป็นมโนทัศน์ มีดังนี้

1.1) ผังความคิด เป็นผังกราฟิกที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระ หรือความคิดต่าง ๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม โดยใช้ตำแหน่ง ระยะห่างจากจุดศูนย์กลาง สี เครื่องหมาย รูปทรง เรขาคณิต และภาพแสดงความหมายและเชื่อมโยงของความคิดหรือสาระนั้น ๆ

1.2) ผังมโนทัศน์ เป็นผังกราฟิกที่แสดงมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดใหญ่ไว้ตรงกลางและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์และมโนทัศน์ย่อย ๆ เป็นลำดับขั้น ด้วยเส้นเชื่อมโยง

2) ผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่เป็นการเปรียบเทียบ มีดังนี้

2.1) เวนน์ไดอะแกรม เป็นผังกราฟิกที่เป็นผังวงกลม 2 วง หรือมากกว่า ที่มีส่วนหนึ่งซ้อนกันอยู่ เป็นผังกราฟิกที่เหมาะสมสำหรับการนำเสนอสิ่ง 2 สิ่ง ซึ่งมีความเหมือนและความแตกต่าง

2.2) ทีชาร์ต เป็นผังกราฟิกที่แสดงความแตกต่างของสิ่งที่ศึกษา

2.3) แผนภูมิกิ่ง เป็นแผนผังกราฟิกที่แสดงการเปรียบเทียบข้อมูล โดยเป็นการแสดงสัดส่วนของข้อมูล

2.4) แผนภูมิแท่ง เป็นผังกราฟิกที่แสดงให้เห็นและเข้าใจความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ได้ชัดเจน เป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยตัวแปรนั้นมีค่าไม่ต่อเนื่อง

2.5) ตารางเปรียบเทียบ เป็นผังกราฟิกที่เสนอข้อมูลในรูปแบบตารางช่วยให้เข้าใจได้ง่าย เพราะจัดข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งข้อมูลที่เสนอนั้นอาจเป็นการเปรียบเทียบความเหมือนกันหรือต่างกันของข้อมูล

3) ผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผล มีดังนี้

3.1) ผังก้างปลา เป็นผังกราฟิกที่นำเสนอข้อมูลให้เป็นถึงสามเหตุและผลของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3.2) ผังใยแมงมุม เป็นผังกราฟิกที่ใช้แสดงมโนทัศน์แบบหนึ่ง โดยแสดงความคิดรวบยอดใหญ่ไว้ตรงกลาง และเส้นที่แยกออกจากความคิดรวบยอดใหญ่จะแสดงรายละเอียดของความคิดนั้น

4) ผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่เป็นการเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือขั้นตอน มีดังนี้

4.1) ผังเรียงลำดับ ใช้แสดงลำดับขั้นตอนของสิ่งต่าง ๆ หรือกระบวนการต่าง ๆ

4.2) ผังวัฏจักร เป็นผังกราฟิกที่แสดงลำดับขั้นตอนที่ต่อเนื่องกันเป็นวงกลม หรือเป็นวัฏจักรที่ไม่แสดงจุดสิ้นสุดหรือจุดเริ่มต้นที่แน่นอน

4.3) ผังเสนอปัญหาและการแก้ปัญหา เป็นการแสดงให้เห็นถึงการแยกแยะปัญหาและพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นหลากหลาย

Buzan (1996) ชาวอังกฤษเป็นผู้ได้ริเริ่มพยายามนำเอาความรู้เรื่องสมองมาปรับใช้กับการเรียนรู้ โดยพัฒนาการจากการจัดบันทึกแบบเดิมที่จัดบันทึกเป็นตัวอักษรเป็นบรรทัด ๆ เป็นแถว ๆ

ใช้ปากกาหรือดินสอสีเดียวมาเป็นการบันทึก ด้วยคำ ภาพ สัญลักษณ์แบบแผ่นเป็นรัศมีอกรอบ ๆ ศูนย์กลางเหมือนกับการแตกแขนงของกิ่งไม้โดยใช้สีสัน ต่อมาพบว่าวิธีที่ได้ใช้นั้นสามารถนำไปใช้กับกิจกรรมอื่นในชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงานได้ด้วย เช่น ใช้ในการวางแผน การตัดสินใจ การช่วยจำ การแก้ปัญหา การนำเสนอ การเขียนหนังสือ เป็นต้น ซึ่ง Tony Buzan ได้เขียนหนังสือ Use your Head (ใช้หัวคิด) และ Get Ahead (ใช้หัวลุย) ร่วมกับ Vanda North และนายธัญญา ผลอนันต์ ผู้แปลเป็นฉบับภาษาไทย ซึ่งเป็นผู้ที่นำแนวคิดนี้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย

สุวิทย์ มูลคำ (2547) ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับกรอบมโนทัศน์หรือแผนภาพโครงเรื่อง ดังนี้

- 1) เป็นการใช้เมื่อข้อมูลข่าวสารอยู่กระจัดกระจายจึงนำข้อมูลข่าวสารมาเชื่อมกันเป็นกรอบมโนทัศน์หรือแผนภาพโครงเรื่อง ทำให้เกิดความเข้าใจเป็นความคิดรวบยอด
- 2) เป็นการจัดความคิดอย่างเป็นระบบ โดยรวบรวมและจัดลำดับข้อเท็จจริงเข้ากรอบเป็นหมวดหมู่เรียกว่าแผนภาพ เป็นความคิดรวบยอดที่ชัดเจนเกิดขึ้นเป็นความรู้ใหม่ขึ้น
- 3) เป็นการนำความคิดหรือข้อเท็จจริงนำมาเขียนเป็นแผนภาพทำให้จำเรื่องราวต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ดีกว่าการอ่านตำราหลาย ๆ ครั้ง เพราะตำราบรรยายด้วยคำพูด แต่แผนภาพได้จัดเรื่องราวเป็นลักษณะคำ กลุ่มคำ สัญลักษณ์ เครื่องหมาย หรือภาพ ทำให้ผู้เรียนจำเรื่องราวได้แม่นยำ
- 4) การจัดทำกรอบมโนทัศน์นั้นผู้เรียนจะต้องอาศัยการฟัง การดู การอ่าน การเขียน และ การใช้ความคิดรวบยอดของสาระการเรียนรู้ ข้อเท็จจริงมาจัดทำ เป็นการเสริมแรงในการเรียนทำให้ การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น

ผังความคิด เป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูผู้สอนนิยมใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ใช้ในการระดมสมองขณะทำกิจกรรมกลุ่มของผู้เรียน และในการสรุปทบทวนทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เนื่องจากเกิดความสนุกสนานแก่ผู้เรียนในการเขียนสิ่งที่ตนเรียนรู้อย่างอิสระ มีการจัดกลุ่มและเรียงลำดับความสำคัญผ่านเส้นแขนงต่าง ๆ จากจุดกึ่งกลางเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความคิด รวบยอดย่อย ๆ และความคิดรวมทั้งหมดในกระดาษเพียงแผ่นเดียว นอกจากนี้ผังความคิดยังสามารถนำมาใช้ในการวางแผนงาน ทั้งของครู และการทำโครงงานของนักเรียน หรือการเตรียมงาน เช่น การเตรียมการสอนของครู การวางแผนเพื่อเขียนเรียงความของนักเรียน

2.4 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับผังความคิด

ผังความคิดของโทนี บูซาน ได้พัฒนาแนวคิดบนพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel และ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง

2.4.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel

Ausubel (1963) เป็นนักจิตวิทยาแนวปัญญานิยมที่แตกต่างไปจาก Piaget และ Bruner เพราะ Ausubel ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างทฤษฎีที่อธิบายการเรียนรู้ได้ทุกชนิด ทฤษฎี

ของ Ausubel เป็นทฤษฎีที่หาหลักการอธิบายการเรียนรู้ที่เรียกว่า Meaningful Verbal Learning เท่านั้น โดยเฉพาะการเชื่อมโยงความรู้ที่ปรากฏในหนังสือที่โรงเรียนใช้กับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนในโครงสร้างสติปัญญา (Cognitive Structure) หรือการสอนโดยวิธีการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้วยถ้อยคำ ทฤษฎีของ Ausubel เน้นความสำคัญของการเรียนรู้ที่มีความเข้าใจและมีความหมาย การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรวมหรือเชื่อมโยง (Subsumme) สิ่งที่เรียนรู้ใหม่หรือข้อมูลใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นความคิดรวบยอด หรือความรู้ที่ได้รับใหม่ในโครงสร้างสติปัญญา กับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนอยู่แล้ว ทฤษฎีของ Ausubel บางครั้งเรียกว่า “Subsumption Theory”

การเรียนรู้ที่มีความหมาย นั่นคือ ผู้เรียนได้เชื่อมโยง (Subsumme) สิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่ หรือข้อมูลใหม่ กับความรู้เดิมที่มีมาก่อนที่มีในโครงสร้างในสติปัญญาของผู้เรียนมาแล้ว Ausubel ให้ความหมายการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning) ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับมาจากการที่ผู้สอนอธิบายสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ให้ทราบและผู้เรียนรับฟังด้วยความเข้าใจ โดยผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียนรู้กับโครงสร้างพุทธิปัญญาที่ได้เก็บไว้ในความทรงจำ และจะสามารถนำมาใช้ในอนาคต Ausubel ได้ชี้ให้เห็นว่าทฤษฎีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะอธิบายเกี่ยวกับพุทธิปัญญา

องค์ประกอบของการเรียนรู้ที่มีความหมาย

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel (1971) เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1) การจัดระบบของความรู้ (เนื้อหาในหลักสูตร) เนื้อหาที่จะใช้สอนให้กับผู้เรียนนั้น Ausubel ได้เสนอแนะว่า การจัดเนื้อหาที่ไม่เน้นให้ผู้เรียนท่องจำ แต่ควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และมีความสัมพันธ์ในลักษณะลำดับขั้น มีความเหมือนและความแตกต่างของเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนสังเกตเปรียบเทียบ ไม่มีรายละเอียดมากนัก จะช่วยให้ผู้เรียนจับประเด็นสำคัญได้ และหาความสัมพันธ์ในลักษณะเชิงลำดับขั้นได้

2) วิธีการรับข้อมูล (วิธีการเรียนรู้) ผู้เรียนสามารถนำเทคนิคต่าง ๆ เช่น ใช้แผนภาพ แผนภูมิ แผนผัง ตาราง หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เข้ามาประกอบในการทำความเข้าใจสิ่งที่เรียนให้กระจ่างชัด เพื่อเห็นความแตกต่างของเนื้อหา ทราบลักษณะสำคัญของเนื้อหาที่เรียนโดยใช้สิ่งต่าง ๆ ช่างต้นเป็นเครื่องช่วยสรุป

3) วิธีการนำเอาความรู้ใหม่ในหลักสูตรและวิธีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้เมื่อต้องการนำเสนอสิ่งใหม่ให้แก่ผู้เรียน (การเรียนการสอน) Ausubel เชื่อว่าในสมองของมนุษย์ มีการจัดความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ว่ามีระบบในลักษณะที่เป็นโครงสร้างที่เรียกว่า “โครงสร้างทางปัญญา” ซึ่งมีการจัดลำดับความสัมพันธ์เชื่อมโยงจากมโนทัศน์ที่กว้างและครอบคลุมลงมาจนถึงมโนทัศน์ที่เฉพาะเจาะจง ดังนั้นการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงควรต้องเป็นการเรียนรู้ที่มีความ

ความหมายที่ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เข้าไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม หรือ มโนทัศน์ที่มีอยู่แล้ว ควรให้ผู้เรียนได้ฝึกในการเชื่อมโยงเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช้การท่องจำ หรือ ผู้สอนบรรยายแต่เพียงผู้เดียว

Ausubel ได้เสนอว่าการเรียนรู้ที่มีความหมายจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้ คือ

1) ลักษณะการจัดเนื้อหา เนื้อหาควรจัดให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความสัมพันธ์ เชิงลำดับชั้น ความเหมือนหรือความแตกต่าง ความขัดแย้ง เพื่อให้ผู้เรียนจับประเด็นสำคัญของเนื้อหา ได้ง่ายขึ้น

2) ระดับความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ แล้ว ผู้เรียนแต่ละคนมีโครงสร้างทางปัญญาแตกต่างกันตามระดับความรู้ทางสมอง ดังนั้นผู้เรียนที่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วเข้ากับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ได้ดีมากเพียงใดย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายได้มากขึ้น

3) ความพยายามในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว การเรียนรู้ที่มีความหมายย่อมสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากที่จะเรียนรู้ต่อไป และพยายามที่จะ เชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว ดังนั้นผู้สอนต้องพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความ พยายามที่จะเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความ หมาย หากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่พยายามเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม จะทำให้ผู้เรียน ใช้การจดจำโดยปราศจากการเข้าใจอย่างมีความหมาย เมื่อต้องย้อนระลึกข้อมูลจะพบว่าความจำใน ส่วนนั้นลดลง

ประเภทของการเรียนรู้ที่มีความหมาย

Ausubel แบ่งการเรียนรู้ที่มีความหมายออกเป็น 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) การเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมาย (Meaningful Reception Learning) แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1.1) Subordinate Learning เป็นการเรียนรู้โดยการรับอย่างมี ความหมาย โดยใช้ Derivative หรือ Correlative Subsumption กระบวนการ Derivative Subsumption เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่เคยเรียนรู้แล้ว ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนเรียนรู้ว่าสัตว์มีปีกบินได้ ถ้ามีคนบอกว่า นกบินได้ก็ไม่ต้องเรียนรู้โดยการท่องจำ อย่างไม่คิดว่านกเป็นสัตว์ปีก (บินได้) และสามารถดูดซึมเข้าไปในโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีอยู่แล้ว อย่างมีความหมาย สำหรับกระบวนการ Correlative Subsumption หมายถึงการเรียนรู้ที่มีความ หมายเกิดจากการขยายความ หรือความรู้เดิมให้มีสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ ตัวอย่างเช่น ผู้เรียน อาจจะมีความรู้เดิมว่า รูปสามเหลี่ยมเป็นรูปที่มีด้านสามด้านหน้าราบและปิด และเมื่อผู้เรียนต้อง

เรียนความรู้รอบยุดใหม่ เช่น สามเหลี่ยมด้านเท่าผู้เรียนจะเข้าใจด้วยการขยายความจากความรู้เดิมเกี่ยวกับลักษณะของสามเหลี่ยม จึงเชื่อมโยงความคิดรวบยอด สามเหลี่ยมด้านเท่าให้เข้ากับโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีอยู่

1.2) Superordinate Learning เป็นการเรียนรู้โดยการใช้วิธีอนุมาน ผู้เรียนอาจจะจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เข้ากับความคิดรวบยอดที่กว้างและครอบคลุมความคิดรวบยอดที่เรียนใหม่ เป็นต้นว่า เด็กที่เริ่มเรียนสีต่างๆ เช่น สีฟ้า สีเหลือง สีแดง สีเขียว สำเป็นสีต่าง ๆ แต่รวมสีต่างๆ เหล่านี้ให้อยู่ใต้ความคิดรวบยอด “สี” หรืออาจจะรวมสัตว์ต่าง ๆ เช่น สุนัข แมว หมู ว่าเป็นสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนม

1.3) Combinatorial Learning การเรียนรู้ประเภทนี้หมายถึง การเรียนรู้หลักการ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เชิงผสมในวิชาคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ โดยการใช้เหตุผลหรือจากการสังเกต ตัวอย่างเช่น การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับระยะทางในการที่ทำให้ไม้กระดานหกกระดกขึ้นลง

2) การเรียนรู้โดยการรับแบบท่องจำโดยไม่คิดหรือแบบนกแก้วนกขุนทอง (Rote Reception Learning)

3) การเรียนรู้โดยการค้นพบอย่างมีความหมาย (Meaning Discovery Learning)

4) การเรียนรู้โดยการค้นพบแบบท่องจำไม่คิด หรือแบบนกแก้วนกขุนทอง (Rote Discovery Learning)

หลักการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายนั้น Ausubel (1968) ให้หลักการที่สำคัญไว้ 2 ประการคือ

1) การจัดลำดับแนวคิดหลักกว้าง ๆ ในหนังสือนิทานก่อนที่จะนำเสนอรายละเอียดปลีกย่อยหรือรายละเอียดที่มีความเฉพาะเจาะจง (Progressive Differentiation) โดยมีการจัดลำดับแบบเป็นกระบวนการ และสะท้อนความก้าวหน้ามากขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

2) การผสมผสานความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมอย่างค่อยเป็นค่อยไป (Integrative Reconciliation) เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์แบบใหม่ที่เชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ ทำให้การเรียนรู้มีความหมายเพิ่มขึ้น

การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายนั้น Ausubel (1968) ได้ชี้ให้เห็นว่าวิธีสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการคือ

1) ความรู้ใหม่ต้องมีความหมายเชิงเหตุผลและมีความต่อเนื่องกับความรู้เดิมของผู้เรียน

2) โครงสร้างทางปัญญาเดิมของผู้เรียนต้องสัมพันธ์กับความรู้ใหม่

3) ผู้เรียนต้องสนใจและมีเจตนาแน่วแน่ที่จะเรียนรู้อย่างมีความหมาย มิฉะนั้นแล้วการมีเงื่อนไขเพียง 2 ข้อแรก อาจจะทำให้เกิดการเรียนรู้แบบท่องจำได้

Shuell and Moran (1994) ได้รวบรวมข้อมูลความรู้จากทฤษฎีและงานวิจัย นำมาสรุปเป็นหลักการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความหมายไว้ดังนี้

1) ความคาดหวัง การเรียนรู้อย่างมีความหมายจะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อผู้เรียนมีแนวคิด ความคาดหวังว่าเรียนแล้วเขาจะได้รับอะไร ดังนั้นผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้รับทราบจุดมุ่งหมายของการเรียนเนื้อหาแต่ละบทว่าเขาต้องทำอะไร อย่างไร และจะได้รับผลสัมฤทธิ์อะไรบ้าง

2) การตั้งใจ ผู้เรียนจะมีความพยายามและความอดทนต่อการเรียน เมื่อต้องการให้การเรียนรู้อย่างมีความหมายเกิดขึ้น การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนจึงมีความสำคัญ

3) การปลูกเร้าความรู้เดิม ความรู้เดิมเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นและความรู้ว่าต้องทำอะไร ความรู้เหล่านี้หากจัดระบบเป็นเครือข่ายที่ซับซ้อนยิ่งจะทำให้เข้าใจได้ง่ายและระลึกได้ดีขึ้น นอกจากนี้ความรู้เดิมยังมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ มีอิทธิพลต่อความเข้าใจในสิ่งนั้น ถ้าสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับโครงสร้างทางปัญญา หรือความรู้เดิมที่มีอยู่การเรียนรู้อย่างมีความหมายจะเกิดขึ้น ดังนั้นการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงสิ่งที่ผู้เรียนรู้อยู่แล้วโดยผู้สอนต้องใช้กลยุทธ์ปลูกเร้าความรู้เดิมและส่งเสริมความสัมพันธ์กับความรู้เดิม และผู้สอนต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนตระหนักว่า เรียนรู้อะไรแล้ว และจะเรียนรู้อะไรอีก ผู้สอนอาจใช้คำถามหรือตรวจสอบว่าผู้เรียนรู้อะไร รู้อย่างไร

4) ความใส่ใจ ความใส่ใจเป็นขั้นตอนแรกของการเลือกรับข้อมูล ถ้าผู้เรียนให้ความใส่ใจต่อข้อมูลนั้น ก็จะถูกดึงเข้าสู่ความจำระดับปฏิบัติการเพื่อพร้อมจะทำงานต่อไป ดังนั้นผู้สอนต้องนำเสนอสิ่งที่เรียนที่มีความน่าสนใจ รวมทั้งใช้กลยุทธ์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนใส่ใจกับข้อมูลนั้น

5) การเข้ารหัสข่าวสาร เป็นกระบวนการสร้างตัวแทนทางความคิด ที่มีพื้นฐานจากลักษณะสำคัญของงานการเรียนรู้ กระบวนการนี้เกิดขึ้นเมื่อข้อมูลในความจำระดับปฏิบัติการเคลื่อนย้ายเข้าสู่ความจำระยะยาวโดยเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับสิ่งที่รู้อยู่แล้วในความจำระยะยาว การเชื่อมโยงนี้ต้องทำให้เห็นลักษณะสำคัญให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลใหม่กับความรู้เดิม มี 4 วิธีคือ

5.1) จัดกิจกรรม ทฤษฎีปัญญานิยมมองผู้เรียนว่ามีบทบาทเป็นผู้กระทำ ผู้สอนจึงต้องใช้วิธีการกระตุ้นให้คิดและวิเคราะห์สิ่งที่เรียนนำไปให้ผู้เรียนให้รู้ถึงสิ่งที่ต้องเรียน ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา มีการทดสอบย่อย

5.2) การจัดระบบ เป็นกระบวนการจัดกลุ่มข้อมูลเข้าสู่ประเภทหรือรูปแบบให้เกิดความหมาย ผู้สอนควรช่วยให้ผู้เรียนเข้ารหัสข้อมูลโดยจัดระเบียบข้อมูลใหม่และนำสิ่งที่จัดระเบียบนี้เข้าสู่โครงสร้างอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความเข้าใจ วิธีการสอนได้แก่ การใช้แผนภูมิและตารางสัมพันธ์ในการจัดเนื้อหาสาระ การจัดลำดับชั้นในการจัดเนื้อหาสาระ (hierarchies as organizers) การจัดระเบียบแบบอื่น ๆ เช่น กราฟ ไต่อะแกรม ตาราง เป็นต้น

5.3) การขยายโครงสร้างทางปัญญาให้กว้างขึ้น เช่น การอุปมาอุปไมย การให้ตัวอย่างนอกเหนือจากบทเรียนให้ผู้เรียนได้คิด

5.4) การใช้สิ่งช่วยจำ (mnemonic devices) เช่น การจำแบบโลโซ การสร้างจินตภาพ เป็นต้น

6) การเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่จะเรียน มองเห็นความเกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ระดับสูง ผู้สอนต้องให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้เปรียบเทียบความคล้ายคลึง ความแตกต่างของมโนทัศน์ และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เขาทำได้

7) การตั้งสมมติฐาน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนได้คิดหาทางแก้ปัญหาและหาข้อสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่จะเรียน

8) การฝึกซ้ำ การเรียนรู้ที่มีความหมายต้องใช้ระยะเวลา ผู้สอนสามารถใช้สื่อ วิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกหัด ทำซ้ำ ๆ เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์

9) การให้ข้อมูลป้อนกลับ ผู้สอนต้องให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ และถูกต้อง

10) การประเมินผล เมื่อผู้เรียนได้รับข้อมูลป้อนกลับแล้วเขาต้องมีโอกาสตรวจสอบความเข้าใจในการกระทำที่เขาได้เรียนรู้ไป

11) การติดตามผล กระบวนการเรียนรู้ต้องมีการติดตามผล โดยผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ความก้าวหน้าของตน ดังนั้นการเรียนการสอนจึงต้องมีการทดสอบ ทั้งโดยผู้สอน และผู้เรียนทดสอบตนเอง

12) การประมวผล การบูรณาการ และการสังเคราะห์ เพื่อให้การเรียนรู้พัฒนาขึ้นต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูลที่กระจัดกระจายหรือเป็นส่วนย่อยเข้าสู่การสังเคราะห์และบูรณาการโดยใช้หลาย ๆ วิธีเช่น ผู้สอนสามารถใช้ตาราง แผนภาพ โครงสร้างที่จัดระเบียบความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ให้เกิดความหมายขึ้น

วิธีการสอนการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel

Ausubel ถือว่าการเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมาย (Meaningful Reception Learning) มีความสำคัญมากกว่าการเรียนรู้โดยการค้นพบ เพราะการเรียนรู้โดยการ

ค้นพบเป็นวิธีที่ใช้เวลามากและบางครั้งก็ไม่สามารถจะทำได้ในห้องเรียนธรรมดา Ausubel ได้เสนอแนะวิธีสอนการเรียนรู้ที่มีความหมายได้ดังต่อไปนี้

1) การเริ่มต้นสอนในแต่ละวิชา ครูควรหาวิธีรวบรวม เรียบเรียงสิ่งที่ต้องการจะให้นักเรียนได้เรียนรู้ไว้อย่างมีระเบียบแบบแผนเป็นหมวดหมู่ มีหัวข้อชี้ให้เห็นเด่นชัด และง่ายต่อการเข้าใจ และมีความหมายต่อผู้เรียนเพื่อเตรียมผู้เรียนให้เข้ากับโครงสร้างพุทธิปัญญาที่มีอยู่แล้วสามารถเชื่อมโยง หรือรวมความรู้ใหม่ที่จะเรียนอย่างมีความหมาย (Subsumer) ให้เข้ากับโครงสร้างพุทธิปัญญาที่มีอยู่แล้ว นอกจากนี้จะช่วยผู้เรียนให้นึกย้อนหลังหรือระลึก (Recall) สิ่งที่เคยเรียนแล้วและเกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะเรียนใหม่ Ausubel เรียกขั้นนี้ว่า การใช้ Advance Organizers นอกจากจะเป็นสิ่งที่ครูเตรียมของล่วงหน้าแล้ว อาจจะเป็นการใช้ข้อความในหนังสือหรือภาพยนตร์

2) บอกให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของบทเรียน หรือเน้นสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ พร้อมกับบอกนักเรียนถึงคำจำกัดความของความคิดรวบยอดที่สำคัญ เพื่อผู้เรียนจะได้ใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ความรู้ใหม่

3) แบ่งบทเรียนออกเป็นขั้น ๆ เพื่อผู้เรียนจะได้เข้าใจได้ เมื่อสอนจบแต่ละขั้นควรจะถามนักเรียน เพื่อจะได้แน่ใจว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความเข้าใจก่อนที่จะเพิ่มการสอนขั้นต่อไป

4) ชี้ให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่าง และความคล้ายคลึงของสิ่งที่เรียนใหม่กับความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อจะได้ช่วยให้จำได้นาน

5) เมื่อสอนแต่ละหน่วยบทเรียนจบ ผู้สอนควรจะสรุปและทบทวนตั้งแต่ต้นพร้อมกับเน้นใจความสำคัญของสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรวมหรือเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้เข้ากับความรู้เดิม หรือขุมปัญญาที่มีอยู่แล้ว

6) ให้การบ้านหรือแบบฝึกหัด เพื่อผู้เรียนจะได้มีโอกาสทบทวนความรู้ที่เรียนรู้ใหม่ด้วยตนเองและนำไปประยุกต์

2.4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning Theory)

ชนาธิป พรกุล (2554) กล่าวว่า ความสามารถในการคิดเป็นลักษณะพิเศษของมนุษย์ที่ทำให้แตกต่างจากสัตว์อย่างชัดเจน มนุษย์จึงมีความสามารถสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาใช้เพื่อให้สะดวกในการดำเนินชีวิต จากงานวิจัยพบว่าสมองของมนุษย์โดยทั่วไปประกอบด้วยเซลล์ประสาทประมาณหนึ่งแสนล้านเซลล์ ทำหน้าที่รับข้อมูลเข้าและส่งข้อมูลออก สมองมีความกว้างประมาณ 140 มิลลิเมตร ความยาวประมาณ 167 มิลลิเมตร และมีน้ำหนักประมาณ 1.3 กิโลกรัม ถูกห่อหุ้มด้วยเซลล์ประสาทบาง ๆ มีการเจริญเติบโต และพัฒนาการแบบต่าง ๆ ตลอดชีวิต สมองมีส่วนประกอบและหน้าที่ ดังนี้

1) Cerebrum เป็นสมองส่วนที่ใหญ่ที่สุด ห่อหุ้มด้วยเซลล์ประสาทที่มีลักษณะเป็นเนื้อเยื่อบาง ๆ ประมาณร้อยละ 70 ของระบบประสาท เนื้อเยื่อนี้เรียกว่า cortex หรือ neocortex สมองแบ่งออกเป็น 4 ส่วน แต่ละส่วนเรียกว่า lobe ได้แก่

1.1) Frontal lobe เป็นสมองส่วนหน้า ทำหน้าที่เกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ การวางแผน การจัดการ การพิจารณาตัดสินใจ

1.2) Temporal lobe เป็นสมองที่อยู่บริเวณขมับซ้าย และขวา ทำหน้าที่เกี่ยวกับการได้ยิน การเข้าใจภาษา และความจำ

1.3) Parietal lobe เป็นสมองด้านข้างส่วนบน ทำหน้าที่รับความรู้สึกทางประสาทสัมผัส มาเข้ากระบวนการในสมองและความจำระยะสั้น

1.4) Occipital lobe เป็นสมองส่วนท้ายทอย ทำหน้าที่ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการมองเห็น

นักวิทยาศาสตร์บางคนเชื่อว่า สมองมีส่วนที่ 5 ตั้งอยู่บริเวณกลางสมอง มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 20 ของสมอง สมองส่วนนี้เรียกว่า limbic system ประกอบด้วย thalamus hypothalamus hippocampus และ amygdale ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของพื้นฐานของร่างกาย ควบคุมปริมาณอาหารที่จัดเก็บไว้ในเซลล์และผลิต และควบคุมพฤติกรรมที่กระทำเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ เช่น การกิน การดื่ม การมีเพศสัมพันธ์

2) Cerebellum มีหน้าที่ควบคุมความสมดุลของร่างกาย ตรวจสอบการปฏิบัติต่อบริเวณก้านสมอง และควบคุมการทรงตัว

3) Brain stem หรือก้านสมองอยู่บนสุดของกระดูกสันหลัง หรือฐานกะโหลกตรงท้ายทอย ทำหน้าที่พื้นฐานของสมองเช่นเดียวกับสัตว์ทั่วไป เช่น การควบคุมการหายใจ การกิน การนอน การสืบพันธุ์ เป็นต้น

คนเรามีคลื่นสมองที่ส่งผลต่อการทำงานของสมองในลักษณะต่าง ๆ คลื่นสมองแบ่งเป็น 4 ชนิด คือ

1) คลื่นเบต้า เป็นคลื่นที่มีความเร็วสูงสุด มีความถี่ประมาณ 13-25 รอบ/วินาที เกิดเมื่อร่างกายและจิตใจไม่สงบ รู้สึกสับสน ทำให้เรียนรู้ได้ยากหรือช้า และจำไม่ได้ดี

2) คลื่นอัลฟา เป็นคลื่นที่มีความถี่ประมาณ 8-12 รอบ/วินาที เกิดเมื่อร่างกายและจิตใจสงบ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายหรือเร็วขึ้น และจดจำได้ดี

3) คลื่นธีต้า เป็นคลื่นที่มีความถี่ประมาณ 4-7 รอบ/วินาที เกิดเมื่อร่างกายได้พักผ่อนมาก จิตใจสงบ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

4) คลื่นเดลต้า เป็นคลื่นที่มีความถี่ประมาณ 0.5-3 รอบ/วินาที เกิดขึ้นเวลานอนหลับ สมองทำงานน้อย

เนื่องจากสมองเป็นอวัยวะที่ควบคุมการทำงานของร่างกายเกือบทั้งหมด หากสมองทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่างกายจะทำกิจกรรมได้ปกติ สมองต้องการการดูแลในเรื่องต่อไปนี้

1) อาหาร นอกจากรับประทานอาหารหลัก 5 หมู่แล้ว สมองและระบบประสาทยังต้องการสารอาหารโคลีน และแมงกานีส โคลีนมีมากในข้าวกล้อง ข้าวโพด โดยเฉพาะจมูกข้าวโพด ถั่วฝักยาว ผลไม้รสเปรี้ยว ผักใบเขียว ส่วนแมงกานีสมีมากในอาหารทะเล เนื้อหมู ตับหมู เนื้อไก่ ผักใบเขียวเข้ม เมล็ดทานตะวัน มะม่วง แอปเปิ้ล อาหารเหล่านี้เป็นมื่อสำคัญไม่ควรงดโดยเฉพาะเด็กวัยเรียน อาหารที่ควรรับประทาน ได้แก่ ข้าว ผัก และผลไม้ และควรรับประทาน น้ำตาล ไขมัน เกลือแต่น้อย

2) น้ำ สมองประกอบด้วยน้ำ 85% ถ้าสมองขาดน้ำจะทำให้คิดช้า น้ำที่ควรดื่มเป็นน้ำบริสุทธิ์ อุณหภูมิปกติ ควรดื่มบ่อย ๆ ตลอดวัน ให้ได้วันละ 10-12 แก้ว

3) การหายใจ สมองใช้ออกซิเจน 20-25% ของออกซิเจนที่เข้าสู่ร่างกาย การที่หายใจถูกต้องทำให้สมองได้รับออกซิเจนเพียงพอ ควรหายใจเข้าลึก ๆ กลั้นไว้สักครู่ แล้วหายใจออกยาว ๆ เวลานั้นควรนั่งหลังตรง เพื่อให้ออกซิเจนเข้าสู่ร่างกายได้มากขึ้น ถ้าต้องทำงานนาน ๆ ควรลุกขึ้นยืนหรือเดินเพื่อให้ปอดขยาย สามารถหายใจเอาออกซิเจนเพิ่มเข้าปอด

4) การคลายเครียด โดยการพักผ่อนให้เพียงพอ ทำให้สงบด้วยการฝึกสมาธิ และเจริญสติอยู่เสมอ ฟังดนตรีที่มีทำนองสงบ สมองจะเกิด Theta waves กระตุ้นการหลั่งสารความสุข (endorphin) การมองโลกในแง่ดี เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ไม่เครียด

5) การบริหารสมอง (brain gym) คือ การบริหารร่างกายในส่วนที่สมองควบคุม ทำให้กล้ามเนื้อที่เชื่อมอยู่ตรงกลางระหว่างสมองสองซีก (corpus collosum) มีความแข็งแรงและเชื่อมสมองสองซีกให้ทำงานประสานกันอย่างคล่องแคล่วขึ้น เมื่อสมองเกิดการตื่นตัว จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ การมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ลดความตื่นเต้น และทำจิตใจให้สงบ เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ มีแรงจูงใจ เพิ่มความจำระยะสั้นและระยะยาว

หลักการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง (BBL: Brain-based Learning)

Caine and Caine (2002) กล่าวถึง หลักการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานว่ามี 12 ประการ ได้แก่

1) สมองสามารถทำงานได้หลายอย่างและเป็นระบบในเวลาเดียวกัน การเรียนรู้จึงเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ของร่างกาย

- 2) สมองเติบโตอย่างรวดเร็วมากในช่วงแรกของชีวิต บนพื้นฐานของการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม
- 3) มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติในการค้นหาความหมายของสิ่งต่าง ๆ
- 4) สมองรับรู้และทำความเข้าใจแบบรูปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แต่สมองจะสร้างและแสดงออกด้วยแบบรูปเฉพาะของตัวเอง
- 5) อารมณ์มีผลต่อแบบแผนการเรียนรู้ อารมณ์และการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้
- 6) สมองทั้งสองซีกทำงานอย่างสัมพันธ์กัน โดยการแบ่งข้อมูลออกเป็นส่วนและการรวมความเข้าใจเป็นภาพรวม
- 7) การเรียนรู้ประกอบด้วยจุดสนใจหลักและรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวไปพร้อมกัน
- 8) การเรียนรู้มีทั้งที่เกิดจากความตระหนักในสิ่งที่กำลังเรียนรู้และไม่ได้ตระหนักว่ากำลังเรียนรู้ ซึ่งอาจไม่ได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลันแต่ต้องใช้เวลา
- 9) มนุษย์มีวิธีจัดระบบความจำ 2 แบบ คือ การจำเป็นมิติ และการท่องจำ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การสร้างความหมาย
- 10) ในช่วงต้นของชีวิต สมองจะเติบโตอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการสร้างเส้นใยประสาท และจุดเชื่อมต่อมากมาย ซึ่งนำไปสู่ช่วงเวลาที่สำคัญ
- 11) ความท้าทายช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ในขณะที่บรรยากาศของความกลัวและความเครียดจะเป็นการยับยั้งการเรียนรู้
- 12) สมองของมนุษย์แตกต่างกันตามพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นมนุษย์จึงมีแบบแผนการเรียนรู้ ความสามารถ และปัญญาแตกต่างกัน

2.5 การสร้างผังความคิด

Buzan (1996) ได้กล่าวถึง กฎของการสร้างผังความคิด ไว้ดังนี้

2.5.1 กฎทางเทคนิค (Techniques)

- 1) ใช้การเน้นย้ำ (Use emphasis) การสร้างผังความคิดจะใช้การเน้นถึงความสำคัญของความคิดในผังโดยผ่านทางองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่
 - 1.1) การใช้รูปภาพเป็นศูนย์กลางความสนใจเสมอ
 - 1.2) การใช้ภาพผ่านผังความคิด
 - 1.3) การใช้ภาพที่มี 3 สีหรือมากกว่านั้น

- 1.4) การใช้ภาพที่มีมิติ
- 1.5) การใช้คำหรือรูปภาพที่สามารถรับรู้และเข้าใจได้ง่าย
- 1.6) การใช้ภาพ เส้น และตัวอักษรที่หลากหลายขนาด
- 1.7) การใช้จัดการพื้นที่ของภาพ
- 1.8) การใช้พื้นที่ เว้นระยะองค์ประกอบต่าง ๆ ให้เหมาะสม

2) ใช้การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Use association) ในการสร้างผังทางความคิดต้องอาศัยความเชื่อมโยงของความคิด ที่ผู้สร้างสามารถถ่ายทอดออกมาด้วยวิธีการ ดังนี้

2.1) การใช้ลูกศรเมื่อต้องการเชื่อมโยงความคิดภายใน ความคิดหลักเดียวกัน หรือระหว่างความคิดหลักแต่ละความคิด

- 2.2) การใช้สีเดียวกันในการแสดงความเชื่อมโยงของความคิด
- 2.3) การใช้รหัส หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการแสดงความเชื่อมโยงความคิด

3) มีความชัดเจน (Be clear) ผังความคิดจะต้องมีความชัดเจนในประเด็นต่อไปนี้

- 3.1) ใช้คำสำคัญ 1 คำต่อเส้น 1 เส้นเท่านั้น
- 3.2) เขียนคำทุกคำบนผังความคิด โดยคำที่ใช้สั้นกะทัดรัด และตำแหน่งบนผังแสดงถึงความสำคัญ
- 3.3) เขียนคำเหนือเส้น
- 3.4) ลากเส้นให้มีความยาวเท่ากับความยาวของคำ
- 3.5) ลากเส้นหลักเพื่อเชื่อมโยงรูปภาพตรงกลางกับความคิดหลัก และเชื่อมโยงกับเส้นอื่น ๆ

- 3.6) ลากเส้นหลักให้หนากว่าเส้นอื่น ๆ
- 3.7) ทำผังความคิดให้มีลักษณะรวมเป็นหนึ่งเดียวไม่ ขาดตอนออกจากกัน
- 3.8) ทำภาพให้มีความชัดเจนเท่าที่จะทำได้
- 3.9) ทำให้กระดาษอยู่ในแนวนอนเพื่อความสะดวกในการอ่าน
- 3.10) ทำให้การเขียนอยู่ในลักษณะตั้งตรงขึ้นเท่าที่จะทำได้

4) การพัฒนารูปแบบของตนเอง (Develop a personal style) การสร้างผังความคิดเป็นการแสดงถึงลักษณะความคิดที่เป็นส่วนตัวของผู้สร้างผัง แต่ก็ต้องรักษากฎพื้นฐานไว้ให้ครบถ้วนด้วย

2.5.2 กฎทางแบบแผน (Layout)

การสร้างผังความคิดนอกจากใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผังมีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องอาศัยการวางรูปแบบของผังที่ดีอีกด้วย

- 1) การใช้การจัดระบบตามลำดับขั้นของการคิด (Use hierarchy) ในการสร้างผังความคิดต้องมีการเขียนลำดับการคิดก่อนและหลังในเรื่องต่าง ๆ
- 2) การใช้การเรียงลำดับเกี่ยวกับตัวเลข (Use numerical order) การสร้างผังความคิดในงานบางอย่าง เช่น การพูด การเรียงความ และการตอบข้อสอบ ต้องมีลำดับขั้นในการเขียน หรือการพูดตัวเลขเป็นสัญลักษณ์ ที่จะอ้างอิงถึงขั้นตอนได้เป็นอย่างดี

Buzan (อ้างอิงใน ธัญญา ผลอนันต์, 2540) ยังได้กล่าวถึง หลักการทำผังความคิด ไว้ดังนี้

- 1) เริ่มด้วยภาพสี่ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ภาพ ๆ เดียวมีค่ากว่าคำพันคำ ช่างยังช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเพิ่มความจำมากขึ้นด้วย
- 2) ใช้ภาพให้มากที่สุดในการผังความคิด ตรงไหนที่ใช้ภาพได้ให้ใช้ก่อนคำสำคัญ หรือรหัส เป็นการช่วยการทำงานของสมอง ดึงดูดสายตาและช่วยจำ
- 3) ควรเขียนคำสำคัญบรรจงตัวใหญ่ ๆ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ เพื่อที่ว่าย้อนกลับมาอ่านใหม่จะให้ภาพที่ชัดเจน สะดุดตาอ่านง่าย และก่อผลกระทบต่อความคิดมากกว่า การใช้เวลาเพิ่มอีกเล็กน้อยในการเขียนตัวให้ใหญ่ อ่านง่ายชัดเจน จะช่วยให้เราสามารถประหยัดเวลาได้ เมื่อย้อนกลับมาอ่านใหม่อีกครั้ง
- 4) เขียนคำสำคัญเหนือเส้นและแต่ละเส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่น ๆ เพื่อให้ผังความคิดมีโครงสร้างพื้นฐานรองรับ
- 5) คำสำคัญ ควรจะมีลักษณะเป็น “หน่วย” โดยคำสำคัญ 1 คำต่อเส้น 1 เส้น คำละเส้น เพราะจะช่วยให้แต่ละคำเชื่อมโยงกับคำอื่น ๆ ได้อย่างอิสระเปิดทางให้ผังความคิดคล่องตัวและยืดหยุ่นมากขึ้น
- 6) ระบายสีให้ทั่วผังความคิด เพราะสีจะช่วยยกระดับความจำ เพลินตา กระตุ้นสมองซีกขวา
- 7) เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ควรปล่อยให้หัวคิดมีอิสระมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อย่ามัวคิดว่า จะเขียนลงตรงไหนดีหรือว่าจะใส่หรือไม่ใส่อะไรลงไป เพราะล้วนแต่จะทำให้งานล่าช้าอย่างน่าเสียดาย

สุวิทย์ มูลคำ (2543) ได้กล่าวถึง วิธีการเขียนผังความคิด ไว้ดังนี้

- 1) เตรียมกระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัดและวางกระดาษภาพแนวนอน
- 2) วาดภาพสี่หรือเขียนคำหรือข้อความที่สื่อหรือแสดงถึงเรื่องจะทำผังความคิดกลางหน้ากระดาษ โดยใช้สี่อย่างน้อย 3 สี และต้องไม่ติดกรอบด้วยรูปทรงเรขาคณิต
- 3) คิดถึงหัวเรื่องสำคัญที่เป็นส่วนประกอบของเรื่องที่ทำผังความคิด โดยให้เขียนเป็นคำที่มีลักษณะเป็นหน่วย หรือเป็นคำสำคัญสั้น ๆ ที่มีความหมาย บนเส้น ซึ่งเส้นแต่ละเส้นจะต้องแตกออกมาจากศูนย์กลางไม่ควรเกิน 8 กิ่ง

4) แสดงความคิดของหัวเรื่องสำคัญแต่ละเรื่องในข้อ 3 ออกเป็นกิ่ง ๆ หลายกิ่ง โดยเขียนคำหรือวลีบนเส้นที่แตกออกไป ลักษณะของกิ่งควรเอนไม่เกิน 60 องศา

5) แสดงความคิดรองลงไปที่เป็นส่วนประกอบของแต่ละกิ่ง ในข้อ 4 โดยเขียนคำหรือวลีเส้นที่แตกออกไป ซึ่งสามารถแตกความคิดออกไปเรื่อย ๆ

6) การเขียนคำ ควรเขียนด้วยคำที่เป็นคำสำคัญ หรือคำหลัก หรือเป็นวลีที่มีความหมายชัดเจน

7) คำ วลี สัญลักษณ์ หรือรูปภาพใดที่ต้องการเน้น อาจใช้วิธีการทำให้เด่น เช่น การล้อมกรอบ หรือใส่กล่อง เป็นต้น

นอกจากนี้ สุวิทย์ มูลคำ (2543) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเขียนผังความคิด ดังนี้

1) การสร้างภาพศูนย์กลาง การทำภาพให้น่าสนใจ ดังนี้

1.1) ภาพควรมีสีไม่น้อยกว่า 3 สี

1.2) ขนาดของภาพไม่ควรมีขนาดใหญ่จนเกินไป ขนาดพอเหมาะประมาณ 2

ตารางนิ้ว

1.3) ภาพไม่จำเป็นต้องมีภาพเดียว อาจมีหลาย ๆ ภาพ หรือหลาย สิ่งที่เกี่ยวข้องกับ

เรื่องนั้น

1.4) ภาพเป็นภาพที่มีลักษณะเคลื่อนไหวก็จะดี

1.5) ไม่ควรใส่กรอบภาพศูนย์กลางเพราะกรอบอาจจะเป็นสิ่งที่สกัดกั้นการไหลของ

ความคิด

2) การหาคำสำคัญ คำสำคัญควรมีลักษณะดังนี้

2.1) ควรเป็นคำเดียว วลี หรือข้อความสั้น ๆ

2.2) ควรเป็นคำที่สื่อความหมายได้ดี แสดงถึงจุดเน้น กระตุ้นความสนใจ ง่ายแก่

การจำ

3) การหาความคิดรอง หรือการแตกกิ่ง ควรทำดังนี้

3.1) เป็นคำสำคัญที่รองลงไปหรือเป็นส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญเพื่อเป็นการลงรายละเอียด

3.2) ควรเขียนบนเส้นที่ต่อออกไปแต่เส้นจะเรียวยาวไปเรื่อย ๆ

3.3) ถ้าต้องการเน้นอาจทำให้เด่น เช่น การล้อมกรอบ ใส่กล่องหรือขีดเส้นใต้ เป็นต้น

3.4) คำ ภาพ เส้น บนสาขาเดียวกัน ควรใช้สีเดียวกัน

3.5) การแตกกิ่งไม่ควรให้เอียงไปข้างใดข้างหนึ่งควรให้สมบูรณ์ ควรแตกกิ่งให้ได้ภาพ

Mind Map ที่สมดุล

3.6) การแตกกิ่งควรแตกทิศเฉียงมากกว่าบนล่าง

4) ตกแต่งผังความคิดที่เขียนด้วยความสนุกสนานทั้งภาพและแนวคิดที่เชื่อมโยงต่อกัน
 ทิศนา แคมมณี (2547) ได้สรุปขั้นตอนในการสร้างหรือเขียนผังความคิดไว้ ดังนี้

- 1) เขียนหรือวาดมโนทัศน์หลักตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 2) เขียนหรือวาดมโนทัศน์รองที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักไปรอบ ๆ
- 3) เขียนหรือวาดมโนทัศน์ย่อยที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์รองแตกไปเรื่อย ๆ
- 4) ใช้ภาพหรือสัญลักษณ์สื่อความหมายเป็นตัวแทนความคิดให้มากที่สุด
- 5) เขียนคำสำคัญบนเส้นและเส้นต้องเชื่อมโยงกัน
- 6) กรณียใช้สี ทั้งมโนทัศน์รองและย่อยควรเป็นสีเดียวกัน
- 7) คิดอย่างอิสระมากที่สุดขณะทำ

อำไพ เกตุสถิต (2548) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการทำผังความคิด ควรให้ความสำคัญ
 ดังนี้

1) ประเด็น ความคิดสำคัญที่อยู่กลางภาพ ควรใช้ภาพที่สื่อความหมาย และชัดเจน
 สวยงาม เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจ และสามารถค้นหาได้ง่ายกว่าการใช้ตัวอักษร เมื่อเก็บรวบรวม
 ไว้ด้วยกัน

2) การแตกแขนง ควรจัดลำดับความสำคัญของข้อความในแต่ละกิ่งที่แตกออกจากจุด
 กึ่งกลาง จากมากไปหาน้อย และถ้ามีความสำคัญในระดับใกล้เคียงกัน จะแตกออกจากจุดเดียวกัน

3) การใช้ถ้อยคำ ใช้ถ้อยคำที่กระชับ ง่าย และสื่อความหมายชัดเจน

4) การผสมผสานเชื่อมโยง ระหว่างข้อความในแต่ละกิ่งย่อย และกิ่งใหญ่เพื่อให้เกิด
 ความคิดรวบยอดที่สอดคล้องกับภาพตรงกลาง

5) เป็นเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับคนขี้เกียจเขียน และเป็นการบริหารสมองทั้ง 2 ซีก
 สมปอง ศรีภักญา (2550) ได้กล่าวถึง กฎการสร้างผังความคิด ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1) เริ่มด้วยภาพสีตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2) ใช้ภาพให้มากที่สุด ในผังความคิด บริเวณใดที่ใช้ภาพได้ให้ใช้ก่อนคำ หรือรหัส เป็นการ
 ช่วยการทำงานของสมอง ดึงดูดสายตา และช่วยความจำ

3) ควรเขียนคำบรรจงตัวใหญ่ ๆ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ จะช่วยให้เรา
 สามารถประหยัดเวลาได้เมื่อย้อนกลับไปอ่านอีกครั้ง

4) เขียนคำเหนือเส้นใต้ แต่ละเส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่น ๆ เพื่อให้ผังความคิด มี
 โครงสร้างพื้นฐานรองรับ

5) คำควรมีลักษณะหน่วย เพื่อให้ผังความคิดมีความคล่องตัวและยืดหยุ่นได้มากขึ้น

6) ใช้สีทั่วผังความคิด เพราะสีช่วยยกระดับความคิด เพลินตา กระตุ้นสมองซีกขวา

7) เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ควรปล่อยให้สมองคิดมีอิสระมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ผดุง เพชรสุข (2551) ได้กล่าวถึง ลักษณะการเขียนผังความคิดไว้ว่า เทคนิคการคิดคือ นำประเด็นใหญ่ ๆ มาเป็นหลัก แล้วต่อยอดประเด็นรองในชั้นถัดไป เขียนคำหลัก หรือข้อความสำคัญของเรื่องไว้กลาง โยงไปยังประเด็นรอบ ๆ ตามแต่ว่าจะมีกี่ประเด็น ใช้แสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ระหว่างความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

2.6 การเล่านิทานโดยใช้ผังความคิด

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการเล่านิทาน ดังนี้

1) ตัวผู้เล่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการเล่านิทาน คือ ตัวผู้เล่า เทคนิค วิธีการ ภาษา ท่าทาง ความสามารถในการสร้างบรรยากาศในการเล่านิทาน ถือเป็นศิลปะเฉพาะตัวของผู้เล่านิทาน ซึ่งสามารถฝึกฝนได้ ผู้เล่านิทานที่ดีจะมีอารมณ์และสนุกสนานกับการเล่า มีความพร้อมที่จะให้นิทานสนุก สอดคล้องกับสถานการณ์ขณะเล่าได้

2) เนื้อหานิทาน นิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็ก คือ นิทานที่มีความถูกต้อง ชัดเจน ภาษาถูกไวยากรณ์ เนื้อหาสั้น ง่าย มีตัวแสดงน้อย เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เกี่ยวกับผู้ปกครอง พี่น้อง เพื่อนเล่น และสัตว์เลี้ยง ไม่ว่าจะเป็นิทานที่นำมาหรือผู้เล่าแต่งเองก็ตาม ถ้าเนื้อหาในนิทานมีความสัมพันธ์กับเด็กมาก เด็กจะสนใจมากกว่านิทานไกลตัว นิทานที่เด็กฟังและสนใจมาก ตัวอย่างเช่น เด็กไม่ชอบกินผักครูใช้นิทานเรื่องหนูน้อยชอบกินผักให้ฟัง เด็กชอบสัตว์เลี้ยงครูเล่านิทานสัตว์เลี้ยง เป็นต้น ประการหนึ่งที่สำคัญคือ เนื้อหาในนิทานต้องเป็นบทสนทนา มาก ๆ เพราะเด็กไม่ชอบการเล่าแบบบรรยาย ความที่มีเนื้อหายาว ๆ ตัวละครมาก ๆ เพราะเด็กยังไม่สามารถถายโยงเรื่องราวที่ซับซ้อนได้

3) สื่อประกอบการเล่านิทาน สื่อประกอบในการเล่านิทานเป็นตัวขยายความในนิทานให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในรายละเอียดของท่าทางของตัวแสดงและบรรยากาศ ทำให้เด็กมีจินตนาการคิดตามเรื่องราวได้อย่างแจ่มชัด อีกทั้งสนุกตื่นเต้น ด้วยการกระตุ้นจากสื่อประกอบการเล่านิทาน ซึ่งสื่ออาจหาได้จากผู้เล่าสร้างขึ้นเองหรือซื้อจากสื่อสำเร็จรูป

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539) ได้กล่าวว่า ผู้เล่านิทานเมื่อเลือกเรื่องของนิทานให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง และพอใจกับเนื้อเรื่องแล้ว ผู้เล่าจะต้องนำนิทานที่จะใช้เล่ามาเตรียมให้พร้อมก่อนจะดำเนินการเล่า ดังนี้

1) ผู้เล่าจะต้องอ่านบททวนเรื่องที่เลือกมา ให้เกิดความคุ้นเคย เข้าใจ และรู้จักเรื่องที่เลือกมาได้เป็นอย่างดี เพื่อจะได้เกิดความราบรื่นตลอดขณะดำเนินการเล่า

2) ขั้นตอนการเล่า ผู้เล่าจะต้องพิจารณาในการนำเสนอการขึ้นต้นเรื่อง การเล่าเรื่องต่อเนื่องจนถึงกลางเรื่อง และการจบเรื่องให้ชัดเจน น่าสนใจตามลักษณะเฉพาะของผู้เล่า

3) สื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในประกอบการเล่า ผู้เล่าจะต้องเตรียม และทดลองใช้ให้เกิดความชำนาญ จัดระบบการใช้ตามลำดับก่อนและหลัง

4) กิจกรรมประกอบการเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องเตรียมให้พร้อมและจะต้องเหมาะสมกับกลุ่มของผู้ฟัง เช่น การร้องเพลง คำคล้องจองซ้ำ ๆ และง่าย คำพูดซ้ำและง่าย การขอร้องให้ผู้ฟังมาช่วยร่วมแสดงหรือทำกิจกรรมด้วยขณะดำเนินการเล่า

5) สถานที่เล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องพิจารณาตามความเหมาะสมให้พอดีกับกลุ่มผู้ฟัง เพราะผู้เล่าจะต้องจัดเตรียมสื่อให้พอเหมาะกับการมองเห็น และการฟังเสียงของผู้เล่า

Buzan (1996) ได้กล่าวถึง กระบวนการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิด มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การคิดถึงหัวเรื่อง
- 2) การระดมความคิดของแต่ละคน
- 3) การสร้างใหม่และการปรับปรุง โดยการจัดลำดับความสำคัญของความคิดตามองค์ประกอบของนิทาน อาจจะเลือกบางหัวข้อหรือทั้งหมด
 - 3.1) โครงเรื่อง
 - 3.2) ตัวละคร
 - 3.3) แก่นเรื่อง
 - 3.4) ฉากของเรื่อง
 - 3.5) ระดับภาษา
 - 3.6) สี
 - 3.7) ภาพประกอบ
 - 3.8) คุณธรรม
 - 3.9) อารมณ์ ความรู้สึก
 - 3.10) ผลลัพธ์
- 4) การพักผ่อน
- 5) การสร้างผังความคิดครั้งที่ 1 ตามองค์ประกอบในนิทาน
- 6) การเล่าเรื่อง
- 7) การสร้างผังความคิดครั้งที่ 2 เป็นการทำให้สมบูรณ์ มีความชัดเจนทั้งภาพ คำ เส้น และสีเส้น

สรุปได้ว่าขั้นตอนการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนดังนี้ *ขั้นการเตรียมการ คือ การคัดเลือกหนังสือนิทานตามหลักเกณฑ์ของ Huck (2001) จำนวน 10 เรื่อง

ขั้นที่ 1 การพัฒนาหัวเรื่อง

- 1.1) การนำเสนอภาพในหนังสือนิทาน
- 1.2) การใช้คำถามกระตุ้นการคิดเพื่อระดมสมองเกี่ยวกับนิทาน
- 1.3) การผ่อนคลายด้วยการทำศิลปะ
- 1.4) การจัดกลุ่มแนวคิด เรียงลำดับเรื่องราวที่ได้จากการระดมสมอง

ขั้นที่ 2 การเล่านิทาน

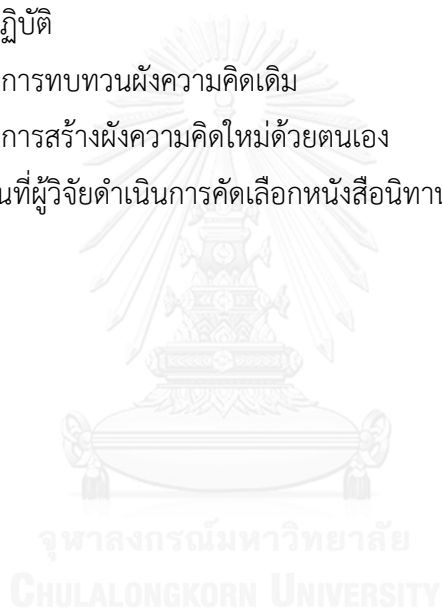
- 2.1) การเล่าเรื่องราวในหนังสือนิทาน
- 2.2) การสนทนาเกี่ยวกับองค์ประกอบของนิทาน (โครงเรื่อง ตัวละคร แก่นเรื่อง

ฉากของเรื่อง ภาพประกอบ คุณธรรม และความรู้สึก)

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ

- 3.1) การทบทวนฝังความคิดเดิม
- 3.2) การสร้างฝังความคิดใหม่ด้วยตนเอง

*ขั้นการเตรียมการ เป็นขั้นที่ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกหนังสือนิทานทั้งหมดตั้งแต่แรกเริ่ม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน

3. พัฒนาการทางภาษาด้านการเข้าใจความ

3.1 ความหมายของการเข้าใจความ

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) ได้ให้ความหมายของ การเข้าใจความ หมายถึง การรู้ความหมายของสาระในระดับสูงขึ้นไปจากการรับรู้ขั้นต้น เมื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความรู้

Strange (1969) กล่าวว่า การเข้าใจความจากการฟังเป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องได้ ผู้ที่เข้าใจเนื้อเรื่องจะสามารถย่อความหรือบอกโครงร่างของเรื่องที่ฟังได้ นอกจากนี้ความเข้าใจยังเป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ลักษณะต่าง ๆ เช่น การเปรียบเทียบ การขัดแย้ง การลำดับเหตุการณ์ สามารถสร้างจินตนาการของตนเองว่าอยู่ในเหตุการณ์ของเรื่อง และตัดสินใจได้ว่าถ้าเป็นตนเองจะทำอย่างไรและเหตุใดจึงทำเช่นนั้น

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้ให้ความหมายของ การจับใจความว่า เป็นการรับรู้และเข้าใจข้อความที่สำคัญที่สุดในบทเขียนหรือบทพูด ถ้านำใจความออกจากบทเขียนหรือบทพูดก็จะเปลี่ยนแปลงสารทั้งหมด และข้อความที่เหลืออยู่อาจเข้ากันไม่ได้ เพราะข้อความทุกข้อความในบทเขียนหรือบทพูด บทอ่านจะต้องสัมพันธ์กับใจความ

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537) กล่าวว่า การจับใจความสำคัญ ผู้รับสารต้องทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์ที่ผู้ส่งกำหนด ต่อจากนั้นผู้รับสารจะตอบสนองด้วยการทำความเข้าใจความหมาย แล้วจึงใช้ความคิดของตนช่วยตัดสินใจในการเลือกใจความสำคัญของเรื่อง ในขั้นนี้ผู้รับสารจะทำความรู้จักความคิดของผู้ส่ง โดยอาศัยการแปลความของภาษาที่ปรากฏเป็นสัญลักษณ์ โดยมีลำดับขั้นของการจับใจความสำคัญ ดังนี้

- 1) การแปลความของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในสาร
- 2) การทำความเข้าใจความหมายของคำ ประโยค และข้อความ
- 3) การจับใจความสำคัญและแนวคิดของผู้เขียน (หรือผู้พูด)
- 4) กระบวนการคิดที่เกิดขึ้นขณะทำความเข้าใจสัญลักษณ์

วีรวัดน์ อินทรพร (2556) กล่าวว่า การจับใจความสำคัญจากการฟัง ผู้ฟังจะต้องฟังอย่างตั้งใจเพื่อให้เกิดความเข้าใจจนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้โดยตลอด ซึ่งใจความสำคัญอาจอยู่รวมกันในตอนใดตอนหนึ่งของเรื่อง หรืออาจอยู่กระจายไปทั้งเรื่อง ดังนั้นวิธีการฟังเพื่อจับใจความสำคัญทำได้โดยการฟังเรื่องราวทั้งหมดให้เข้าใจเสียก่อน แล้วจึงค่อย ๆ ค้นหาใจความสำคัญของเรื่องเป็นตอน ๆ จากนั้นพยายามตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด และทำไม

สุพัตรา พร้อมดิษฐ์ (2546) กล่าวว่า การจับใจความเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอ่านที่นักเรียนควรได้รับการฝึกมาตั้งแต่เด็ก เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนทุกวิชา ตลอดจนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันได้ทุกเพศทุกวัย ทำให้ประสบผลสำเร็จในการศึกษา

สรุปได้ว่า การเข้าใจความ คือ การที่ผู้ฟังจะต้องเข้าใจเนื้อเรื่องหรือสารทั้งหมดและจับใจความสำคัญของเรื่องหรือย่อโครงร่างของเรื่องที่ฟัง โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ตามลำดับอย่างเหมาะสม

3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเข้าใจความ

แนวคิด Constructivist เป็นแนวคิดใหม่ที่มีมุมมองเกี่ยวกับความรู้ว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นอยู่บนรากฐานที่ว่าความรู้ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวัตถุ หรือความจริงภายนอก แต่อยู่ภายในตัวบุคคล แต่ละบุคคล นอกจากนี้เนื้อหาความรู้ของมนุษย์ยังเกี่ยวข้องกับระเบียบของสังคม นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมาการศึกษาปฐมวัยได้นำแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์อันมีพื้นฐานมาจากแนวคิดของ Piaget มาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ซึ่งในปัจจุบันแนวคิดนี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศต่าง ๆ

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget แบ่งพัฒนาการทางความคิดและเชาวน์ปัญญาออกเป็น 4 ชั้น ดังต่อไปนี้

1) ชั้นการเรียนรู้ด้วยการสัมผัสและการกระทำ (Sensorimotor Stage) อายุแรกเกิด – 2 ปี ลักษณะที่สำคัญในขั้นนี้คือ พฤติกรรมต่าง ๆ จะเริ่มจากปฏิกิริยาสะท้อนและเกิดจากการประสานสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่เด็กจะทำซ้ำ ๆ คงพฤติกรรมนั้นไว้ ต่อมาเด็กจะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและเกิดเป็นความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลที่เกิดขึ้น เด็กเริ่มเข้าใจเรื่องความคงที่ของวัตถุ เริ่มต้นการมีความคิดและสามารถแก้ปัญหาที่ตนเองพบได้ สิ่งที่เด็กคิดจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่นี้หรือเดี๋ยวนี้

2) ชั้นคิดได้ตามการรับรู้ (Preoperational Stage) อายุ 2 – 7 ปี ลักษณะที่สำคัญในขั้นนี้ก็คือ การคิดหาเหตุผลอย่างไม่เป็นระบบ การคิดได้อย่างมีเหตุผลยังไม่พัฒนา เด็กมีการพัฒนาทางภาษาและมีการแทนที่ในความคิดด้วยสัญลักษณ์ ลักษณะการคิดของเด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) คิดตามความเป็นจริงของวัตถุ คิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีชีวิต คิดอย่างมีจินตนาการ พัฒนาการความคิดในขั้นนี้ แบ่งเป็น 2 ชั้นย่อย ดังนี้

2.1) ชั้นก่อนเกิดมโนทัศน์ (Preconceptual Stage) อายุ 2 – 4 ปี เด็กจะมีการพัฒนาทางภาษาอย่างรวดเร็ว เริ่มต้นการเล่นสมมติ แต่เด็กยังไม่สามารถที่จะแบ่งหมวดหมู่ของสิ่งเข้าต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

2.2) ขั้นคิดได้ด้วยตนเอง (Perceptual Stage) อายุ 4 – 7 ปี เด็กเริ่มคิดอย่างมีเหตุมีผลแต่การคิดยังอยู่กับการรับรู้มากกว่าการคิดด้วยความหมายหรือลักษณะสำคัญของสิ่งเร้า เด็กจะเพ่งเล็งหรือให้ความสำคัญที่คุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งของสิ่งเร้า ด้วยเหตุนี้เด็กจึงไม่สามารถคิดอนุรักษ์ (Conservation) ได้ทั้งในเรื่องปริมาตร จำนวน ขนาด และความยาว เด็กอาจจะติดความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าได้ด้วยการลองผิดลองถูก แต่เด็กยังไม่สามารถจะสร้างความคิดอย่างมีระบบได้ เช่น การคิดย้อนกลับ เด็กยังมีความสับสนระหว่างความเป็นจริงกับจินตนาการแต่พยายามที่จะทดสอบว่าอะไรคืออะไร

3) ขั้นคิดได้ตามความเป็นจริงของวัตถุ (Concrete Operational Stage) อายุ 7 – 11 ปี เด็กในขั้นนี้จะคิดได้อย่างมีระบบ กระบวนการคิดมีลักษณะเป็นเหตุเป็นผล แต่การคิดยังจำกัดอยู่กับประสบการณ์ในการรับรู้วัตถุ เด็กสามารถคิดแก้ไขปัญหาได้หลายวิธี สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนรวมและส่วนย่อย สามารถจัดหมวดหมู่ของสิ่งเร้าได้ตามลำดับ สามารถคิดโดยไม่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง และสามารถคิดอนุรักษ์ได้

4) ขั้นคิดได้อย่างมีเหตุมีผล (Formal Operational Stage) อายุตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป เด็กสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีเหตุมีผล สามารถทดสอบสมมติฐานต่าง ๆ เพื่อหาข้อสรุปในการแก้ปัญหา การคิดจากความเป็นจริงของวัตถุเป็นเพียงการคิดแบบหนึ่งในหลาย ๆ วิธีที่สามารถจะเป็นไปได้ เด็กสามารถคิดเกี่ยวกับความคิดและสามารถใช้ทฤษฎีมาเป็นแนวทางการคิด

เมื่อเด็กสามารถคิดเริ่มสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ความสามารถที่พัฒนาไปสู่การมีวุฒิภาวะทางความคิดและเขาวนปัญญาได้นั้น เด็กจำเป็นจะต้องคิดแก้ปัญหาที่มีความยุ่งยากซับซ้อน แม้ว่าตามความคิดแล้วการพัฒนาทางความคิดและเขาวนปัญญาจะเป็นไปตลอดชีวิต แต่มิได้หมายความว่าเด็กทุก ๆ คนจะสามารถคิดได้อย่างมีเหตุและผลได้ หากเขาขาดประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการพัฒนา

แนวความคิดแบบ Constructivist เป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีของ Piaget ที่กล่าวถึง กระบวนการของการพัฒนาเด็กทั้งในด้านสติปัญญา และสังคม โดยมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1) ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับโลกทางกายภาพ และโลกทางสังคม (Physical and Social World)

2) ปฏิกริยาร่วมภายในจิตใจ (Internal Mental Interaction) ระหว่างการรับรู้ของเด็กที่มีต่อเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการซึมซับความรู้ ซึ่งปฏิกริยาร่วมนี้จะส่งผลให้เด็กได้พัฒนาไปสู่ความเข้าใจในโลกทางกายภาพ และโลกทางสังคม เด็ก ๆ จะสร้างความรู้และพัฒนาสติปัญญาจากการที่ได้มีประสบการณ์ตรงจากการปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อม

ลักษณะสำคัญทั้ง 2 ประการนี้ จะทำให้เกิดกระบวนการสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง เริ่มจากความสนใจ การขยายความสนใจ ไปจนถึงการแสวงหาความรู้ และพัฒนาเป็นความรู้ประเภทต่าง ๆ Piaget ได้แบ่งความรู้ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) ความรู้ด้านกายภาพ (Physical Knowledge) คือ ความรู้ที่เกิดจากการมีประสบการณ์ในการมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุต่าง ๆ รอบตัวในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กโยนลูกบอลแล้วสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น หรือได้ทำซ้ำเพื่อสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นอีกครั้ง ทำให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2) ความรู้ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logico-mathematical Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้ด้วยความเข้าใจตนเองจากปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อวัตถุต่าง ๆ แม้ไม่ได้อยู่ตรงหน้า เช่น จำนวนตัวเลข ไม่ได้ปรากฏอยู่บนวัตถุ เด็กก็สามารถเข้าใจและนำวัตถุที่มีจำนวนเท่ากับตัวเลขที่ต้องการได้ ซึ่งความรู้ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์เป็นพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นสำคัญที่เด็กจะพัฒนาต่อไป เด็กในวัยอนุบาลจะเรียนรู้จากความผิดพลาดต่าง ๆ ของตนเอง ซึ่ง Piaget กล่าวว่า ความผิดพลาดเป็นพัฒนาการขั้นหนึ่งของการพัฒนาทางสติปัญญา

3) ความรู้ด้านจริยธรรมของสังคม (Social Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ เด็กจะได้เรียนรู้ถึงบทบาทของตนเองในสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับนับถือตนเองและบุคคลอื่น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสร้างกฎกติการ่วมกัน และความเป็นตัวของตัวเอง

3.3 ระดับการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

ทิสนา แคมมณี และคณะ (2536) กล่าวถึง ลักษณะพัฒนาการทางการอ่านของเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1) อ่านโดยอาศัยการจำสิ่งที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง หลังจากที่เด็กได้ฟังข้อความหรือเรื่องราวที่ครูอ่านให้ฟัง เด็กจะทำทำอ่านโดยพูดคำที่จำได้

2) อ่านโดยอาศัยภาพ เด็กจะอ่านโดยอาศัยภาพในการเดาข้อความ ในขณะที่อ่านเด็กจะดูภาพเป็นส่วนใหญ่ เด็กที่ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟังพร้อมทั้งชี้ข้อความให้ดูไปด้วย อาจจะสนใจดูหรือชี้ข้อความที่เขาประทับใจบ้างเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะถ้าข้อความนั้นสัมพันธ์กับภาพ

3) อ่านโดยการเดาเนื้อหา เด็กรู้ว่าเนื้อหาควรจะเป็นไปในทำนองใดและไม่เป็นไปในการทำนองใด หรืออะไรควรคู่กับอะไร เด็กจะทำทำอ่านโดยอาศัยความรู้เดิมในการเดา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้ระบุถึง สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3 – 5 ปี (แนะแนวสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครู อาจารย์) ในส่วนของพัฒนาการด้านภาษา ดังนี้

- 1) การเข้าใจและการใช้ภาษา (Language Comprehension and Usage)
 - 1.1) ด้านคำศัพท์ คือ เด็กสามารถรับรู้ เข้าใจ และใช้คำศัพท์ได้
 - 1.2) ด้านการเรียงคำให้เป็นประโยค คือ เด็กแสดงพัฒนาการการใช้ไวยากรณ์ และ การเรียงคำให้เป็นประโยค
 - 1.3) ด้านความเข้าใจภาษา คือ เด็กสามารถแสดงพฤติกรรม เข้าใจ ความหมาย และ จับใจความได้ จากการฟังภาษาพูด
- 2) การสื่อความหมาย (Communications)
 - 2.1) ด้านการสื่อความหมายด้วยภาษาพูด คือ เด็กสามารถรับรู้และใช้ภาษาพูดสื่อ ความหมายได้ตรงตามความต้องการของตน
 - 2.2) ด้านการสื่อความหมายด้วยท่าทาง และสัญลักษณ์ คือ เด็กสามารถสื่อ ความหมายอย่างมีประสิทธิภาพด้วยสีหน้า ท่าทาง และสัญลักษณ์
- 3) การอ่านและการเขียน (Literacy)
 - 3.1) ด้านการอ่าน คือ เด็กสามารถบ่งชี้และออกเสียงตัวพยัญชนะและคำง่าย ๆ ได้
 - 3.2) ด้านการเขียน คือ เด็กสามารถเขียนตัวอักษร และคำง่าย ๆ ได้

ตารางที่ 1 พฤติกรรมบ่งชี้การเข้าใจและการใช้ภาษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

การเข้าใจและ การใช้ภาษา	ช่วงอายุ / พฤติกรรมบ่งชี้		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ด้านคำศัพท์	นำคำที่ได้เรียนรู้ใหม่มาใช้ในชีวิตประจำวัน	เลือกใช้คำศัพท์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องตามความหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะคำที่ใช้ในกิจวัตร เช่น แปรงฟัน อาบน้ำ สระผม กิน ข้าว	บอกได้ว่าสิ่งใดอยู่ใกล้ สิ่งใดอยู่ไกล เมื่อเปรียบเทียบของ 2 สิ่งที่อยู่ระยะต่างกัน
		บอกคำที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น มืดกับสว่าง / ร้อนกับหนาว / ซ้ายกับขวา / หอมกับเหม็น	บอกคำที่มีความหมายเหมือนกัน เช่น หมากกับสุนัข / กินกับรับประทาน / ลีกับปีศาจ / เยอะกับมาก
ด้านคำศัพท์		ใช้คำที่แสดงตำแหน่ง แผลงที่ เช่น ข้างหน้า หลัง บน ใต้ นอกข้าง ๆ ถัดไป ติดกัน ด้านหน้า ด้านหลัง ระหว่าง	ถามความหมายของคำที่ตนไม่รู้ หรือไม่แน่ใจ
		บอกได้ว่าสิ่งใดหนักกว่าเมื่อยกของ 2 สิ่งเปรียบเทียบกัน	ใช้คำที่แสดงคุณลักษณะเพื่ออธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม เช่น ตุ๊กตาสีชมพูสวยดี /

ตารางที่ 1 (ต่อ) พฤติกรรมบ่งชี้การเข้าใจและการใช้ภาษา

การเข้าใจและ การใช้ภาษา	ช่วงอายุ / พฤติกรรมบ่งชี้		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ด้านคำศัพท์ (ต่อ)			เสื่อสีแดงตัวยาว / เดินช้า ๆ / น้ำเย็น อธิบายคำง่าย ๆ ได้ เช่น แมว เป็น...
ด้านการ เรียงคำ ให้เป็น ประโยค	พูดเป็นประโยคที่มี 3-4 คำโดยมี คำนามและคำกริยา เช่น หนูจะ หาแม่ / จะกินข้าว / หนูอิ่มแล้ว / จะไปไหน	อธิบาย เล่าเรื่อง โดยใช้อย่าง น้อย 4 ประโยคต่อกันตามลำดับ เหตุการณ์	
	พูดเป็นประโยคที่มี 3-4 คำโดยมี คำนามและคำกริยา เช่น หนูจะ หาแม่ / จะกินข้าว / หนูอิ่มแล้ว / จะไปไหน	อธิบาย เล่าเรื่อง โดยใช้อย่าง น้อย 4 ประโยคต่อกันตามลำดับ เหตุการณ์	
	พูดเป็นประโยคที่มี 5-6 คำขึ้นไป อย่างถูกต้อง เช่น แม่ไปซื้อของที่ ตลาดนัด		
ด้านความ เข้าใจภาษา	ทำตามคำสั่งหรือคำบอกที่มี ลักษณะ 2 ขั้นตอนต่อเนื่องกันได้ เช่น เอาถ้วยไปไว้ในอ่าง หยิบ เสื่อมาให้แม่		จับใจความเมื่อได้ฟังนิทาน หรือเรื่องเล่า และเล่าต่อได้ ด้วยคำพูดของตนเอง
	ทำตามคำสั่งหรือคำบอกที่มี ลักษณะ 3 ขั้นตอนต่อเนื่องกันได้ เช่น เอาถ้วยที่อยู่บนโต๊ะไปไว้ใน อ่างแล้วกลับมาล้างที่		จับใจความได้ถูกต้อง ในเรื่อง ที่ฟัง และ/หรือดู แล้วพูด หรือถามคำถามที่เหมาะสม กับเรื่อง
	เมื่อมีผู้พูดด้วย ตอบสนองด้วย คำพูดหรือพฤติกรรมที่ตรงเรื่อง เช่น ใครอยากตีม้าก็มียกขึ้น ร่วมวงสนทนา มีส่วนร่วมทั้งเป็น ผู้ฟังและผู้พูด โดยใช้ภาษาที่สื่อ ความหมายได้อย่างเหมาะสม		

Barrett (1976) ได้กล่าวถึงความเข้าใจไว้ 5 ระดับดังนี้

1) ความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal comprehension) มุ่งเน้นความคิดที่ได้จากการฟัง
จุดมุ่งหมายในระดับนี้มีลักษณะ ดังนี้

1.1) การรู้จัก (Recognition) ต้องการให้เด็กบอกถึงแนวคิดและรายละเอียด คือ รู้จัก รายละเอียด รู้จักใจความสำคัญ รู้จักลำดับเหตุการณ์ รู้จักการเปรียบเทียบ รู้จักความสัมพันธ์เชิงเหตุ และผล และรู้จักลักษณะนิสัยตัวละคร

1.2) การระลึก (Recall) มุ่งให้หาคำตอบจากแนวความคิดหรือข้อความทุกประการที่ เก็บไว้ในความทรงจำ รายละเอียดของประเด็นในการระลึกเหมือนประเด็นในการรู้จัก

2) ความเข้าใจจากการจัดระเบียบเรียง (Reorganization) ระดับนี้มุ่งให้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และรวบรวมความคิดที่ปรากฏอย่างชัดเจนในข้อความ สร้างความคิดใหม่โดยอาจใช้ประโยคของผู้ แต่งโดยตรงหรือถอดสารแปลความจากประโยคของผู้แต่ง โดยใช้ประโยคใหม่แต่ความหมายคงเดิม รายละเอียดมีดังนี้

2.1) การจำแนก

2.2) การสรุปความหรือเขียนโครงร่าง

2.3) การย่อเรื่อง

2.4) การวิเคราะห์

3) ความเข้าใจจากการสรุปอ้างอิงหรือลงความเห็น (Inferential comprehension) ผู้ฟัง จะสรุปอ้างอิงลงความเห็นได้เมื่อใช้ความคิด และข้อความที่ปรากฏในเนื้อความ ใช้สัญลักษณ์และ ประสบการณ์เป็นพื้นฐานในการนึกคิดจินตนาการ และตั้งสมมติฐาน มีรายละเอียดดังนี้

3.1) การสรุปอ้างอิงถึงรายละเอียด

3.2) การสรุปอ้างอิงถึงความคิดสำคัญ

3.3) การสรุปอ้างอิงถึงลำดับที่เกิด

3.4) การสรุปอ้างอิงถึงการเปรียบเทียบ

3.5) การสรุปอ้างอิงถึงความสัมพันธ์ของเหตุและผล

3.6) การสรุปอ้างอิงถึงตัวละคร

3.7) การทำนายผลที่จะตามมา

3.8) การตีความการใช้ภาษาของผู้แต่ง

4) ความเข้าใจจากการประเมินค่า (Evaluation) ความคิดแบบประเมินค่าอาจทำได้โดย การให้เด็กตัดสินใจในเรื่องต่อไปนี้

4.1) ตัดสินการเป็นความจริงหรือจินตนาการ

4.2) ตัดสินการเป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น

4.3) ตัดสินความพอเพียงและความถูกต้อง

4.4) ตัดสินความเหมาะสม

4.5) ตัดสินคุณค่า ความพึงปรารถนา และความสามารถรับได้

5) ความเข้าใจจากความซาบซึ้ง (Appreciation) มีรายละเอียดดังนี้

- 5.1) การแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกต่อเนื้อหา
- 5.2) การซึ้งหรือเกิดความรู้สึกร่วมกับตัวละครหรือเหตุการณ์
- 5.3) การมีปฏิกิริยาต่อการใช้ภาษาของผู้แต่ง
- 5.4) การจินตนาการ

Dallmann and others (1978) ได้จำแนกระดับความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 1) ความเข้าใจระดับข้อเท็จจริง หมายถึง ความเข้าใจสิ่งที่กล่าวไว้ตรง ๆ ทักยะย่อย ได้แก่ การรู้ความหมายของคำ การหาใจความสำคัญ การหารายละเอียด
- 2) ความเข้าใจระดับตีความ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่ไม่ได้กล่าวไว้ตรง ๆ ในเนื้อเรื่อง แต่จะใช้ความสามารถในการสรุปอ้างอิง และลงความเห็นทักยะย่อย ได้แก่ การย่อความ การเรียบเรียง การได้มาซึ่งข้อสรุป การทำนายผลที่จะเกิดตามมา
- 3) ความเข้าใจระดับประเมินค่า หมายถึง การประเมินค่าสิ่งที่อ่านหรือฟังโดยมิได้มุ่งจับผิดแต่เป็นการใช้เหตุผลโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้นโดยการตั้งเกณฑ์มาตรฐานเพื่อตัดสิน

Smith (1978) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 3 ระดับ ดังนี้

- 1) ระดับความเข้าใจความหมายตามตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นความเข้าใจพื้นฐาน คือ การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้โดยตรง เป็นการแปลตามตัวอักษร
- 2) ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation) คือ การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของข้อความที่ได้อ่านได้ลึกซึ้งกว่าระดับแรก เป็นการตีความสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจน หรือไม่ได้กล่าวไว้โดยตรงแต่เป็นความหมายที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่อง
- 3) ระดับความเข้าใจขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Reading) ระดับนี้ผู้อ่านต้องอาศัยความเข้าใจในการอ่าน โดยอาศัยความเข้าใจในระดับแรกเป็นพื้นฐาน เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิด และวิจารณ์ญาณของตนเองมาช่วยในการวิเคราะห์และประเมินค่าข้อความที่อ่าน

Ruddell and Ruddell (1995) ได้เสนอลำดับขั้นการคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจับใจความ และลักษณะคำถามที่ใช้ถามเพื่อให้เกิดกระบวนการในการคิด ดังนี้

- 1) ระดับข้อเท็จจริง (Factual Level) การคิดระดับนี้ ประกอบไปด้วยการจำและการระลึกข้อมูลจากข้อความในเรื่องโดยตรง และไม่ต้องการกระบวนการคิดขั้นสูง คำถามที่ถามจะเป็นการให้บอกเรื่องราวรายละเอียดของเรื่อง (Identifying Details)
- 2) ระดับการแปลความ (Interpretive Level) การคิดระดับนี้ ประกอบด้วยการลงความเห็น (inference) การจัดกระทำกับข้อมูลที่ฟัง เรื่องที่ฟังจะมีข้อมูลที่บอกเป็นนัย

3) ระดับการประยุกต์ (Applicative Level) การคิดระดับนี้ ประกอบด้วยการผสมผสาน ข้อมูลจากเรื่องกับความรู้และประสบการณ์เดิมที่บุคคลมีอยู่เพื่อพัฒนาความหมายจากเรื่องให้เป็นของตนเอง

4) ระดับการประมวลเรื่องราว (Transactive Level) การคิดระดับนี้ เป็นระดับการคิด ก่อให้เกิดการใช้ข้อมูลจากเรื่อง ความรู้และประสบการณ์เดิมของบุคคล และการให้คุณค่าเรื่องที่ฟัง ผู้ฟังจะได้รับการกระตุ้นเพื่อให้บอกลักษณะของสิ่งที่มีในเรื่อง การคิดระดับนี้จะเข้าถึงการคิดระดับนี้ก็ ต่อเมื่อ ผู้ฟังแปลงเรื่องราวที่ฟังเป็นวิถีทางของตน ซึ่งเป็นการตอบสนองจากภายในต่อเรื่องนั้น ๆ คำถามที่ใช้ถามจะเป็นการให้คุณค่าเรื่องที่ฟังในการจับใจความ นอกจากจะใช้ในความคิดในระดับ ต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีการผสมผสานความคิดเข้ากับทักษะการจับใจความที่เฉพาะเจาะจง ดังนี้

4.1) การบอกรายละเอียด (Identifying Detail) ทักษะนี้จะต้องระลึกข้อมูลเฉพาะ จากเรื่องให้ได้ ประกอบด้วย การจำหรือแบบกวาดสายตา (Visual Scanning) เพื่อหาข้อมูลในการ ตอบคำถาม คำถามและคำสั่งส่วนมากจะทำให้เกิดการคิดระดับข้อเท็จจริง มากกว่าคำถามที่ให้เกิด ความเข้าใจในเรื่องและใช้การคิดในระดับสูง

4.2) การลำดับเหตุการณ์ (Sequence of Events) ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการ เรียงลำดับแนวคิด หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเรื่อง ทักษะนี้จะต้องใช้การคิดระดับข้อเท็จจริง และระดับ แปลความเพื่อสรุปเรื่องราว

4.3) การบอกถึงเหตุและผล (Cause and Effect) ทักษะนี้จะต้องมีการอธิบายถึง สาเหตุของเหตุการณ์ในเรื่องและผลที่ตามมา ถ้าข้อมูลของสาเหตุที่ปรากฏโดยตรงในเรื่อง การคิดใน ระดับข้อเท็จจริงจะถูกนำมาใช้ในการระลึกข้อมูล เพื่อตอบคำถาม ถ้าถามด้วยคำว่า อะไร ทำไม และ อย่างไร จะต้องใช้การคิดในระดับสูงทุกระดับ

4.4) การจับใจความสำคัญ (Main Idea) ทักษะนี้จะเน้นที่แนวคิดหลักของเรื่องและ ต้องการสังเคราะห์และแปลความจากข้อมูลในเรื่อง การคิดทุกระดับ ถ้าคำถามมีพื้นฐานใจความ สำคัญในประโยคของเรื่อง นักเรียนอาจจะระลึกความรู้อย่างง่ายในการตอบสนองโดยใช้การคิดระดับ ข้อเท็จจริง ถ้าเป็นการคิดขั้นแปลความ จะต้องคำถามที่ให้นักเรียนผสมผสานระหว่างเนื้อหาในเรื่อง และสังเคราะห์เนื้อหาในเรื่อง และสังเคราะห์เนื้อหาที่สัมพันธ์กับความคิดหลักของเรื่อง โดยส่วนมาก คำถามเพื่อให้จับใจความสำคัญจะพัฒนาความคิดระดับการแปลความ การประยุกต์และการประมวล เรื่องราว

4.5) การทำนายผล (Predicting Outcomes) การทำนายผล ต้องการคิดที่ผสมผสาน ระหว่างรายละเอียดของเรื่อง ลักษณะเฉพาะของตัวละคร นัยของโครงเรื่อง เพื่อพัฒนาเหตุการณ์ที่จะ เกิดขึ้นทันทีทันใด หรือเหตุการณ์ต่อ ๆ ไป ทักษะการจับใจความนี้สามารถใช้พัฒนาการคิดระดับการ แปลความ การประยุกต์ และการประมวลเรื่องราว

4.6) การให้คุณค่า (Valuing) ประกอบด้วยการใช้ทัศนคติของบุคคลกับการให้คุณค่าในการแปลความ แรงจูงใจ หรือลักษณะตัวละคร หรือแม้กระทั่งแรงจูงใจของผู้เขียน ทักษะนี้ต้องใช้ทักษะการจับใจความอื่น ๆ ตั้งแต่ทักษะการบอกรายละเอียดจนถึงการทำนายผล คำถามแบบการให้คุณค่านี้สามารถนำมาใช้พัฒนาการคิดระดับการแปลความ การประยุกต์และการประมวลเรื่องราว

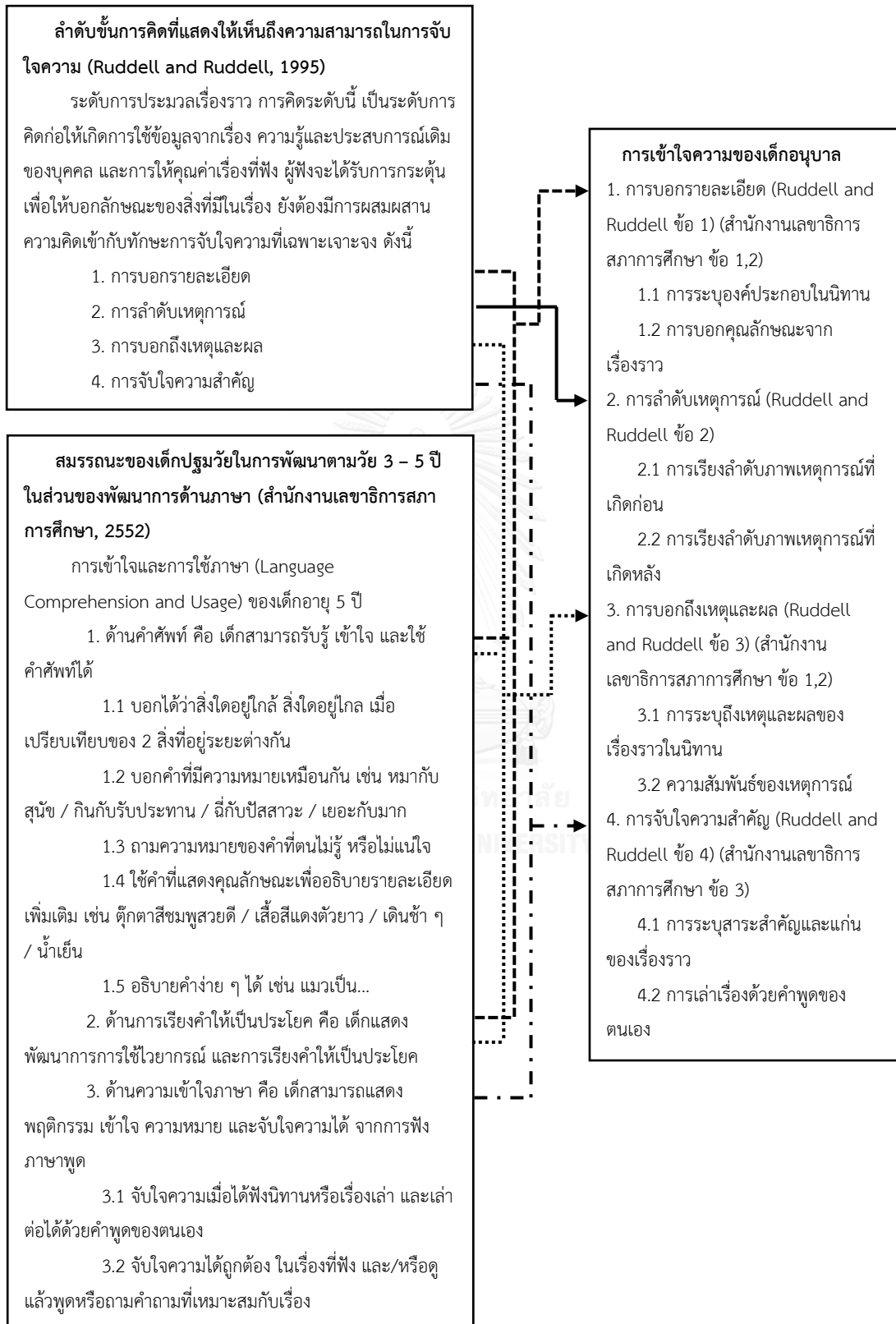
4.7) การแก้ปัญหา (Problem Solving) ทักษะนี้ประกอบด้วย การจัดกระทำและแปลข้อมูล เป็นทักษะที่ซับซ้อนและต้องนำทักษะการจับใจความอื่น ๆ มาใช้ตั้งแต่ทักษะการบอกรายละเอียด ทักษะการเรียงลำดับแนวคิด การให้คุณค่าและทำนายผล ทักษะการแก้ปัญหานี้นักเรียนจะต้องบอกถึงปัญหาที่แท้จริง มีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับตั้งสมมติฐาน การทดสอบสมมติฐานและค้นหาวิธีแก้ปัญหา แล้วนำมาอธิบายและหาข้อสรุป ทักษะการจับใจความนี้สามารถสร้างการคิดระดับแปลความ การประยุกต์และการประมวลเรื่องราว

สรุปได้ว่า ระดับของการเข้าใจความ มีดังนี้

- 1) ความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง คือ ความเข้าใจแบบพื้นฐานที่ได้จากข้อความในเนื้อเรื่องโดยตรง ไม่สลับซับซ้อน
- 2) ความเข้าใจระดับตีความ คือ ความสามารถในการสรุปเนื้อเรื่องโดยการคิดวิเคราะห์และตีความข้อมูลที่ไม่ได้กล่าวไว้โดยตรง
- 3) ความเข้าใจจากการประเมินค่า คือ การใช้ความคิดวิเคราะห์ ความเห็น และเหตุผลในการตัดสินเรื่องราว ซึ่งอาจมีการใช้อารมณ์ความรู้สึกและจินตนาการในการประมวลผล
- 4) ความเข้าใจจากการประมวลเรื่องราว คือ การใช้ทักษะความรู้และประสบการณ์ส่วนตัวในการสรุปเรื่องราว โดยการนำรายละเอียดของเหตุการณ์สำคัญ ๆ มาคิดวิเคราะห์ตามหลักเหตุและผล ทั้งยังมีการให้คุณค่าและทำนายผลลักษณะของตัวละครภายในเรื่อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระดับการเข้าใจความของเด็กอนุบาล ผู้วิจัยสามารถสรุปลำดับขั้นการคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจับใจความที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กอนุบาล ดังแสดงในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

3.4 การประเมินการเข้าใจความ

Tompkins (1997) กล่าวถึง การประเมินพัฒนาการทางภาษาว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านภาษา เป็นสิ่งที่ควรเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการจัดประสบการณ์ แนวทางการประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยตามสภาพจริง มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) ใช้เครื่องมือการประเมินที่เหมาะสมกับธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ครูต้องศึกษาพัฒนาการด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนของเด็ก แล้วนำหัวข้อเหล่านี้มาสร้างเป็นตัวบ่งชี้ (Indicators) ในเครื่องมือการประเมิน กล่าวคือตัวบ่งชี้ในเครื่องมือการประเมินพัฒนาการทางภาษาต้องสอดคล้องกับพัฒนาการทางภาษาและธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาของเด็กนั่นเอง

2) ใช้เครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย การประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ควรเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินที่เหมาะสม คือ การสังเกตหรือการสนทนากับเด็ก แล้วบันทึกอย่างเป็นระบบ วิธีการบันทึกอาจใช้วิธีการสำรวจรายการ การจดบันทึกพฤติกรรม หรือมาตราส่วนประเมินค่า อาจใช้วิธีการบันทึกวีดิทัศน์ บันทึกเสียง เก็บตัวอย่างงาน หรือใช้พอร์ตโฟลิโอ (Portfolio) ทั้งนี้ ครูควรเรียนรู้วิธีใช้เครื่องมือในแต่ละประเภท และเลือกใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถสะท้อนการเรียนรู้ภาษาของเด็กได้อย่างแท้จริง (Ratcliff, 2001)

3) บูรณาการการสอนกับการประเมิน การประเมินถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ การประเมินอย่างต่อเนื่องทำให้ครูทราบพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เข้าใจเด็ก และรู้ว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไรต่อไป งานที่สำคัญของครูในส่วนนี้คือ ครูต้องทบทวนว่าจะประเมินพัฒนาการทางภาษาในตัวบ่งชี้ใด โดยเลือกใช้เครื่องมือประเมินชนิดใดในช่วงเวลาใดในกิจกรรมประจำวันที่เกิดขึ้น การวางแผนการประเมินที่เหมาะสมและยืดหยุ่นได้จะช่วยให้ครูสามารถจัดประสบการณ์โดยทำการประเมินควบคู่กันไปได้อย่างราบรื่น

4) เน้นที่ความก้าวหน้าของเด็ก ในการประเมินพัฒนาการทางภาษาครูควรบันทึกสิ่งที่เด็กสามารถทำได้ เพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้าของเด็ก ไม่ควรมุ่งสังเกตสิ่งที่เด็กยังไม่สามารถทำได้ การทราบสิ่งที่เด็กสามารถทำได้จะช่วยให้ครูสามารถแนะนำ สนับสนุนให้เด็กก้าวไปสู่พัฒนาการทางภาษาในขั้นที่สูงขึ้นได้ การเน้นที่ความก้าวหน้าของเด็กนี้ถือเป็นการวินิจฉัยและช่วยแก้ปัญหาให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี

5) ให้ความสนใจทั้งกระบวนการและผลผลิต ขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมทางภาษาครูควรให้ความสนใจกับกระบวนการในการใช้ภาษาของเด็ก เช่น ขณะที่เด็กกำลังลงชื่อมาโรงเรียน เมื่อครูสังเกตกระบวนการทำงานของเด็ก จะพบว่าเด็กบางคนใช้วิธีคัดลอกชื่อของตนโดยมองจากชื่อที่ปักที่

เสีย ทำให้ผลงานการเขียนมีลักษณะกลับหัว บางคนอาจเขียนได้อย่างคล่องแคล่วจากความจำของตนเองโดยที่ผลผลิตมีลักษณะใกล้เคียงกับคนที่เขียนโดยการคัดลอกจากแบบที่ครูเตรียมไว้ หากไม่สังเกตกระบวนการย่อมทำให้ครูไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามครูควรให้ความสนใจและควรตรวจสอบทั้งกระบวนการและผลผลิตด้านการใช้ภาษาควบคู่กันไป

6) ประเมินจากบริบทที่หลากหลาย ครูจำเป็นต้องประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กจากบริบทที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ตรงตามสภาพจริงของเด็ก การด่วนสรุปจากบริบทใดบริบทหนึ่งอาจทำให้ไม่ได้ผลการประเมินที่แท้จริง เนื่องจากเด็กอาจจะทำกิจกรรมในบริบทหนึ่งได้ดีกว่าอีกบริบทก็ได้

7) ประเมินเด็กเป็นรายบุคคล การประเมินพัฒนาการทางภาษา ครูต้องเฝ้าสังเกตเด็กแต่ละคน เพื่อให้รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล การประเมินเป็นรายบุคคลนอกจากจะทำให้ครูทราบความก้าวหน้าทางภาษาของเด็กแล้ว ยังช่วยให้ครูทราบความสนใจ ทักษะคิด ความคิด ฯลฯ เกี่ยวกับเด็ก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการช่วยเหลือสนับสนุนเด็กได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

8) ให้เด็กมีโอกาสประเมินตนเอง เด็กควรได้รับการกระตุ้นให้คิดไตร่ตรองเพื่อประเมินความก้าวหน้าของตนเอง การที่เด็กมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าของตนเอง จะช่วยให้เด็กภูมิใจ และเกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเองต่อไป โดยครูอาจนำพอร์ทโฟลิโอของเด็กมาใช้ในการให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง

McAfee and Leong (2007) ระบุการวัดจากความสามารถในการเข้าใจเรื่องที่อ่านในระดับอนุบาล จากการฟังเรื่องและเข้าใจ โดยวัดความสามารถในการเล่าซ้ำ การคาดเดาเรื่อง การอ้างอิง และการสรุปอย่างถูกต้อง รวมทั้งความสามารถในการระบุส่วนประกอบหรือโครงสร้างของเรื่อง ได้แก่ ตอนเริ่ม ตอนกลาง ตอนจบ ความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์ของเรื่อง ตัวละคร ปัญหา ความสามารถในการปรับเรื่อง และคาดเดาผลจากการเปลี่ยนแปลงเรื่อง โดยระบุอายุและความสามารถที่เด็กโดยส่วนใหญ่สามารถทำได้

เด็กอายุ 2 – 3 ปี ถึง 8 ปี

- 1) ฟังเรื่อง
- 2) ให้ความเห็นเกี่ยวกับตัวละครและภาพในหนังสือ
- 3) ขณะที่ฟังเรื่อง เชื่อมโยงข้อมูลจากชีวิตตนเอง เช่น พี่ชายหนูมีจักรยานเหมือนคันนี้ หรือ หนูอยากมีงานปาร์ตี้เหมือนกัน
- 4) แสดงความเข้าใจตามตัวอักษรของเรื่องที่ได้อ่าน สามารถตอบคำถามและถามคำถามเกี่ยวกับเรื่อง
- 5) เล่าเรื่องโดยใช้ภาษาของตนเองเมื่อบอกให้ทำ
- 6) เล่าเรื่องซ้ำซึ่งอาจไม่เรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง

- 7) เล่าเรื่องซ้ำได้อย่างถูกต้องโดยส่วนใหญ่
- 8) เลียนเสียง หรือเพิ่มบทสนทนาเรื่องที่อ่าน หรือบางส่วนของเรื่อง
- 9) ตอบคำถามที่ให้คาดเดาจากเรื่องและอ้างอิงเรื่อง (บอกบางส่วนของเรื่อง)
- 10) สนทนาถึงความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง และอธิบาย
- 11) สนทนาถึงคำถามที่เกี่ยวกับ อย่างไร ทำไม และอะไรจะเกิดขึ้น – ถ้า... รวมถึงองค์ประกอบในเรื่อง เช่น ฉาก แก่นเรื่อง โครงเรื่อง และการแก้ปัญหา
- 12) ตอบสนองต่อข้อความด้วยคำถามและความคิดเห็นที่สื่อความหมาย
- 13) สามารถตอบสนองต่อข้อความด้วยคำถามและความคิดเห็นที่สำคัญ
- 14) สนทนาถึงความเหมือนของตัวละครและเหตุการณ์ของเรื่อง
- 15) เชื่อมโยงและเปรียบเทียบข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง และเชิงสารคดี
- 16) ระบุคำที่เฉพาะเจาะจงหรือการใช้คำพูดที่ทำให้เกิดปัญหาความเข้าใจ
- 17) สรุปประเด็นสำคัญในนวนิยายและสารคดี
- 18) สนทนาถึงหัวข้อการทำงานของตัวละคร กล่าวถึงรูปแบบพื้นฐานในงานสมมุติ
- 19) เริ่มต้นที่จะแยกแยะเหตุและผล ความเป็นจริงและความคิดเห็น ใจความสำคัญและประเด็นสนับสนุนในข้อความ

สรุปได้ว่า การประเมินการเข้าใจความของเด็กอนุบาลเป็นการประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการเข้าใจความว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีทั้งจากการฟังเรื่องและเข้าใจ โดยวัดความสามารถในการเล่าซ้ำ การคาดเดาเรื่อง การอ้างอิง และการสรุปอย่างถูกต้อง รวมทั้งความสามารถในการระบุส่วนประกอบหรือโครงสร้างของเรื่อง ได้แก่ ตอนเริ่ม ตอนกลาง ตอนจบ ความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์ของเรื่อง ตัวละคร ปัญหา ความสามารถในการปรับเรื่อง และคาดเดาผลจากการเปลี่ยนแปลงเรื่อง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

Cain (2002) ได้ศึกษาการใช้ผังความคิดเพื่อพัฒนาการรู้หนังสือและความเชื่อมั่น ส่งเสริมทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้ของนักเรียนเกรด 3 และเกรด 5 พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาที่ดีขึ้นในการเรียนรู้ ได้แก่ การให้ความสนใจ ความกระตือรือร้น ช่วงเวลาในการเรียนรู้ การสนทนาถามตอบ และความเป็นอิสระ รวมทั้งสามารถนำผังความคิดมาใช้ในการจัดการและวางแผนการทำงานของตนเองได้

Haskell (2005) ได้ศึกษาผลการใช้ผังความคิดที่ช่วยในการจำบทเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาต้น พบว่า ผังความคิดสามารถช่วยให้นักเรียนจำสิ่งที่สำคัญของบทเรียนได้ดี นักเรียนที่

ยังมีปัญหาในการอ่านหรือเขียน และการจดจำข้อความจะสามารถสื่อสารผ่านภาพหรืออย่างอื่นจากการมองเห็นได้ ใช้ภาพในการจำและเชื่อมโยงไปสู่คำตอบ ช่วยให้นักเรียนเห็นถึงความแตกต่าง ง่ายในการจดจำ และทำให้ระยะเวลาจำนานยิ่งขึ้น นักเรียนจึงมีการตอบสนองที่ดี มีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมที่ไม่ต้องคอยจดบันทึก

Oh และคณะ (2008) ได้ศึกษาการใช้ผังความคิดเพื่อช่วยในการอ่านของนักเรียนเกรด 1 พบว่า การใช้ผังความคิดหรือการนำเสนอแผนภาพใด ๆ มีส่วนช่วยในการพัฒนาการอ่านของนักเรียนได้ดีขึ้น นักเรียนสามารถแสดงผังความคิดเพื่อแสดงถึงความเข้าใจของเนื้อหาที่ถูกกำหนดให้ได้ และสามารถตอบคำถามแสดงความเข้าใจของเนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

4.2 งานวิจัยในประเทศ

อังคณา เลิศศรี (2551) ได้ศึกษาการใช้แผนที่ความคิดเพื่อเสริมสร้างทักษะการสรุปความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การใช้แผนที่ความคิดสามารถเสริมทักษะการสรุปความคิดรวบยอดของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทักษะการสรุปความคิดรวบยอด เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอยู่ในระดับดีมาก เรื่องความหมายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ปัญหาและผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอยู่ในระดับดี ส่วนเรื่องประเภทของสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับพอใช้

ปวรา วงศ์ปัญญา (2551) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการใช้คำถามกับการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด พบว่า การจัดกิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการใช้คำถาม และเทคนิคแผนผังความคิด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสม สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน เชิงวิเคราะห์ และเจตคติที่ดีต่อการอ่านภาษาไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาไทยจัดกิจกรรมการอ่านโดยใช้เทคนิคการใช้คำถามและเทคนิคแผนผังความคิดให้มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ของรายวิชาต่อไป

จำเนียร เล็กสุมา (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับสูง และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ นักเรียนมีความเห็นว่าครูคอยช่วยเหลือ

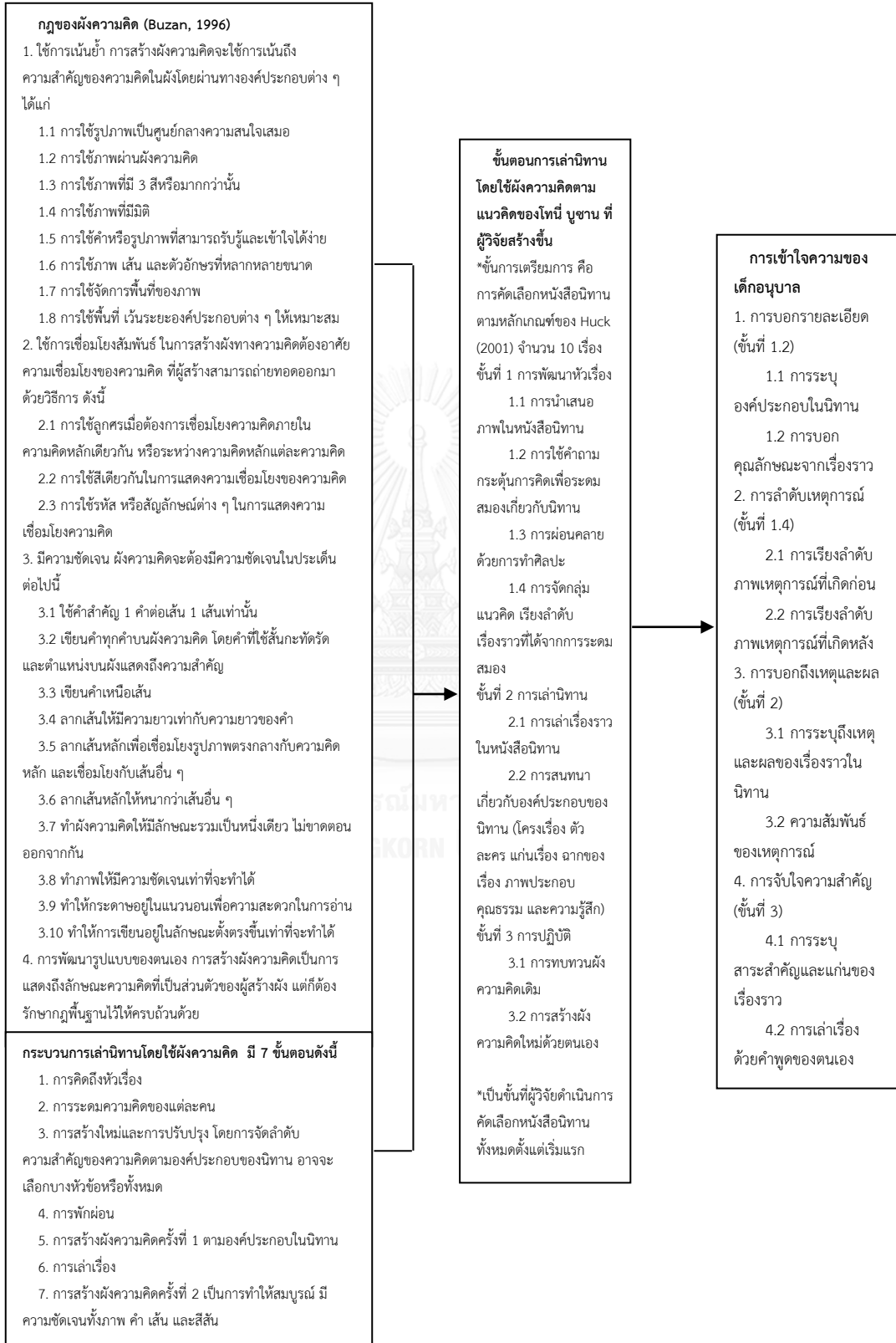
แนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง ด้านประโยชน์ที่ได้รับนักเรียนมีความเห็นว่าช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของตนเองได้ดีขึ้น ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความเห็นว่าเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการอ่านจับใจความครั้งต่อไป

อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร (2554) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้แผนที่ความคิดตามแบบของโทนี บูซาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าแบบฝึกการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.39/86.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อลิสซา เพ็ชรรัตน์ (2538) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กวัยอนุบาลโดยใช้เทคนิคการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการจับใจความสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนความสามารถในการใช้ภาษาพูดสื่อความหมายก่อนการทดลองสูงกว่าหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาณวิภา บุญรินทร์ (2552) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบรูปภาพที่มีต่อความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบรูปภาพมีความสามารถในการจับใจความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการจับใจความหลังการจัดกิจกรรมสูงขึ้น กล่าวคือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทานที่ได้ฟัง สามารถสรุปเหตุการณ์ของนิทานได้ตามลำดับ และเด็กปฐมวัยมีความสนใจต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบรูปภาพทั้งในภาพรวมและรายพฤติกรรมอยู่ในระดับสนใจมาก UNIVERSITY

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบอกรายละเอียด ด้านการลำดับเหตุการณ์ ด้านการบอกถึงเหตุและผล และด้านการจับใจความสำคัญ และเพื่อเปรียบเทียบผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน และการเล่านิทานแบบปกติที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาลศึกษาผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาล มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวข้องกับผังความคิด จากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกระบวนการและขั้นตอนการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน

1.2 ศึกษาแนวคิด และพัฒนาการทางภาษาด้านการเข้าใจความของเด็กอนุบาล การวัดและประเมินผลการเข้าใจความของเด็กอนุบาล จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย

1.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนิทาน การเล่านิทาน รวมถึงสภาพและวิธีการเล่านิทานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ด้วยการสังเกตและสนทนากับครูผู้สอน เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกนิทานและการเล่านิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาล

1.4 ศึกษาระเบียบวิธีวิจัยจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 32 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้โรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงประถมศึกษา ประกอบด้วยนักเรียนจำนวน 1,534 คน นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำถึงปานกลาง ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

2) ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มห้องเรียน โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก จำนวน 4 ห้องเรียน ได้เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 จำนวน 25 คน เป็นกลุ่มทดลอง และ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 จำนวน 28 คน เป็นกลุ่มควบคุม ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนวัดด่านสำโรง

ชั้นอนุบาลปีที่ 2	จำนวน (คน)
2/1	25
2/2	28
2/3	27
2/4	28
รวม	108

3) ผู้วิจัยดำเนินการจับคู่คะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Matched Pair) จากแบบทดสอบวิชาภาษาไทยของโรงเรียนวัดด่านสำโรง ทำการประเมินโดยครูประจำชั้น ได้เด็กที่มีความสามารถทางสติปัญญาเท่าเทียมกัน จำนวน 16 คู่ รวม 32 คน (แสดงในภาคผนวก ฉ ตารางที่ 16) หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการวัดการเข้าใจความของเด็กก่อนการทดลอง โดยใช้แบบวัดการเข้าใจความของเด็กก่อนการทดลอง พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนของการเข้าใจความของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
กลุ่มทดลอง	16	17.25	6.41	0.00
กลุ่มควบคุม	16	16.50	5.30	

**p > .05

3. การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

3.1 การคัดเลือกหนังสือนิทาน

การคัดเลือกหนังสือนิทานจำนวน 10 เรื่อง ได้มาจากการวิเคราะห์หนังสือนิทานที่เป็นไปตามเกณฑ์จากทั้งหมด 30 เรื่อง โดยคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ของ Huck (2001) เพราะมีความเหมาะสมกับช่วงอายุ สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กอนุบาล และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ซึ่งได้กล่าวไว้ ดังนี้

- 1) เป็นเรื่องที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก
- 2) โครงเรื่อง การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง วางโครงเรื่องไว้น่าติดตามโดยไม่บอก
- 3) ฉากของเรื่อง สถานที่ เวลาที่เกิดของเรื่อง จุดเริ่มของเรื่องเกิดที่ใด เวลาใด การดำเนินเรื่องกำหนดเรื่องต่อไปต้องสอดคล้องกับจุดเริ่มต้น
- 4) แก่นเรื่อง มีจุดเน้นให้เด็กได้คิด
- 5) ลักษณะตัวละคร มีลักษณะและพฤติกรรมของผู้มีความคิดสร้างสรรค์ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับเด็ก
- 6) ลีลาของเรื่อง ภาษาและเรื่องต้องมีความเข้าใจง่าย
- 7) ลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ ให้ความรัก และความสดชื่นแก่เด็ก ตรงกับความสนใจความต้องการของเด็ก

นิทานยังต้องมีความสอดคล้องกับพัฒนาการด้านการเข้าใจความของเด็กอนุบาล ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง / ผู้แต่ง	แก่นเรื่อง	เนื้อหา
1	ลูกหมูสามตัว / สิทธิพร พวงสุข	ความขยัน	ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์
2	ออกไปนะเจ้าปีศาจ / เหมือนฝัน ทรัพย์เอนก	ความมีวินัย	ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์
3	ตั้งค์ทอน / ก้องเกียรติ กองจันดี	ความซื่อสัตย์	ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์
4	หนูไม่อยากมีเทา / สุรภา วงษ์โกวิท	ความสะอาด	ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ ภาพประกอบ
5	เมืองแห่งรอยยิ้ม / ชนิดา โสภณวุฒิกุล	ความมีน้ำใจ	ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ ภาพประกอบ
6	ขอบคุณครับจากหมिन้อย / ชาญศิลป์ กิตติโชติพาณิชย์	ความสุภาพ	ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ ภาพประกอบ
7	หนูออมรักแม่ / ปรวรณ คัญชิตากร	ความประหยัด	ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ ภาพประกอบ แก่นเรื่อง/ คุณธรรม
8	ลูกแกะสามตัว / อาญส กาดาลา	ความมีสติ	ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ ภาพประกอบ แก่นเรื่อง/ คุณธรรม
9	หมู หมูกับหมาป่าสามัคคี / Kim Sae-shil	ความสามัคคี	ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ ภาพประกอบ แก่นเรื่อง/ คุณธรรม
10	กูจี กูจี / เฉิน จื่อหยวน	ความกตัญญู	ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ ภาพประกอบ แก่นเรื่อง/ คุณธรรม

3.2 พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

1) ศึกษาการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน จากข้อมูลหลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย 2546 คู่มือการศึกษาปฐมวัยของกรมวิชาการ เกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์ กิจกรรม สื่อ
การประเมินผล และสังเกตการจัดกิจกรรมของครูชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

2) สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 40
แผน มีขั้นตอนดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
<p>ขั้นตอนการเล่านิทาน</p> <p>1. การพัฒนาหัวเรื่อง</p> <p>1.1 การเสนอภาพในหนังสือนิทาน</p> <p>1.2 การใช้คำถามกระตุ้นการคิดเพื่อระดมสมองเกี่ยวกับนิทาน</p> <p>1.3 การผ่อนคลายด้วยการทำศิลปะ</p> <p>1.4 การจัดกลุ่มแนวคิด เรียงลำดับเรื่องราวที่ได้จากการระดมสมอง</p> <p>2. การเล่านิทาน</p> <p>2.1 การเล่าเรื่องราวในหนังสือนิทาน</p> <p>2.2 การสนทนาเกี่ยวกับองค์ประกอบของนิทาน (โครงเรื่อง ตัวละคร แก่นเรื่อง ฉากของเรื่อง ภาพประกอบ คุณธรรม และความรู้สึก)</p> <p>3. การปฏิบัติ</p> <p>3.1 การทบทวนผังความคิดเดิม</p> <p>3.2 การสร้างผังความคิดใหม่ด้วยตนเอง</p>	<p>ขั้นตอนการเล่านิทาน</p> <p>1. ก่อนเล่านิทาน คือ การนำเข้าสู่เรื่องโดยการร้องเพลงหรือท่องคำคล้องจอง การทำศิลปะที่สอดคล้องกับเนื้อหาของนิทาน</p> <p>2. ระหว่างเล่านิทาน คือ การเล่านิทานจากหนังสือนิทาน</p> <p>3. หลังเล่านิทาน คือ การสนทนาร่วมกันเพื่อสรุปและทบทวนเนื้อหาของนิทาน โดยการใช้คำถามและภาพประกอบ</p>

3) การเล่านิทานจัดในช่วงกิจกรรมโฮมรูม เวลา 9.00 – 9.30 น. รวม 30 นาที กลุ่มทดลองมีผู้วิจัยเป็นผู้สอน ส่วนกลุ่มควบคุมมีครูประจำชั้นเป็นผู้สอน โดยมีคุณสมบัติจบปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีประสบการณ์การสอนระดับอนุบาลเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 ปี และมีความสนใจในการเล่านิทาน

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ วิธีการ ตัวอย่างแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 กำหนดโครงสร้างของแบบวัดการเข้าใจความตามประเด็นที่ศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน รวมทั้งหมด 8 ข้อ คะแนนรวม 38 คะแนน รายละเอียดโครงสร้างของแบบวัดการเข้าใจความ แสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 โครงสร้างของแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

การเข้าใจความ	น้ำหนัก (ร้อยละ)	จำนวนข้อ	ข้อที่	คะแนน
1. การบอกรายละเอียด	25	2		10
1.1 การระบุองค์ประกอบในนิทาน		1	1	5
1.2 การบอกคุณลักษณะจากเรื่องราว		1	2	5
2. การลำดับเหตุการณ์	25	2		8
2.1 การเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดก่อน		1	3	4
2.2 การเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดหลัง		1	4	4
3. การบอกถึงเหตุและผล	25	2		10
3.1 การระบุถึงเหตุและผลของเรื่องราวในนิทาน		1	5	5
3.2 ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์		1	6	5
4. การจับใจความสำคัญ	25	2		10
4.1 การระบุสาระสำคัญและแก่นของเรื่องราว		1	7	5
4.2 การเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเอง		1	8	5
รวม	100	8		38

4.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดในการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยนำแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของคำสั่งหรือคำถาม ภาพประกอบ เกณฑ์การให้คะแนน และการบันทึกคะแนน ซึ่งผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาพบว่า แบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาลมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 (แสดงในภาคผนวก ฉ ตารางที่ 13) โดยค่าความตรงเชิงเนื้อหาที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้นั้นต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป (วรณีย์ แกมเกตุ, 2551) นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข ดังแสดงในรายละเอียดตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
1. ปรับการใช้คำถามให้มีความละเอียดและชัดเจน ระบุว่าให้เด็กต้องการเลือกภาพหรือตอบคำถามกี่อย่าง	1. ปรับข้อความในแต่ละข้อให้มีความละเอียดและชัดเจน โดยระบุว่าต้องการให้เด็กตอบคำถาม 1, 2 ภาพในข้อนั้น
2. การเรียงลำดับภาพ ควรปรับให้มีภาพเหตุการณ์สำคัญ	2. ปรับภาพในการเรียงลำดับภาพ ให้มีเหตุการณ์หลักที่สำคัญของเรื่อง
3. การกำหนดตัวเลขได้รูปภาพ และทิศทางของลูกศร ในการเรียงลำดับภาพ	3. กำหนดตัวเลขไว้ได้รูปภาพ และทำลูกศรเพิ่ม เพื่อให้มีความชัดเจนในการเรียงลำดับ
4. การใช้คำว่า อารมณ์ ควรเปลี่ยนเป็น ความรู้สึก	4. เปลี่ยนการใช้คำว่า อารมณ์ เป็น ความรู้สึก
5. ปรับเกณฑ์การให้คะแนนให้มีความละเอียดมากขึ้น และมีตัวอย่างประกอบ	5. ปรับเกณฑ์การให้คะแนนให้มีความละเอียดมากขึ้น โดยมีการให้คะแนนจาก 0 – 5 และยกตัวอย่างเกณฑ์การเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเอง

2) ผู้วิจัยนำแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาลและแผนการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน จำนวน 1 แผน ที่ปรับแก้แล้วไปทดลองนำร่อง (try out) ในชั้งกิจกรรมโฮมรูมกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอินทร์มพรรยอนุสรณ์ จำนวน 28 คน จากทดลองนำร่องพบว่า คำสั่งหรือคำถาม การให้คะแนน และการบันทึกคะแนนของแบบวัดการเข้าใจความมีความเหมาะสม แต่ภาพประกอบมีขนาดเล็กไป ไม่คมชัด เวลาในการประเมินยังไม่เป็นระบบ ผู้วิจัยจึงปรับภาพให้มีขนาดใหญ่และคมชัดมากขึ้น และจัดลำดับเวลาในการประเมินให้เป็นระบบมากขึ้น

การทดลองนำร่องแผนการเล่านิทานพบว่า กิจกรรม ระยะเวลา สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินมีความเหมาะสม แต่เนื้อหาองค์ประกอบนิทานยังไม่ละเอียดชัดเจน ภาษาที่ใช้ในการถามคำถามกับเด็กยังเข้าใจยาก เด็กยังไม่เข้าใจกระบวนการทำผังความคิดและการทำงานกลุ่ม ผู้วิจัยจึงปรับเนื้อหาให้มีความละเอียดมากขึ้น ปรับภาษาที่ใช้ในการถามคำถามให้เข้าใจง่ายสำหรับเด็ก อธิบายขั้นตอนการทำผังความคิดให้มีความละเอียดชัดเจน ทำตัวอย่างให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น อธิบายและแนะนำวิธีการทำงานกลุ่มให้กับเด็กเพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้จริง

3) ผู้วิจัยนำแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาลมาวิเคราะห์หาค่าระดับความยาก หาค่าอำนาจจำแนก และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง พบว่ามีค่าระดับความยากระหว่าง 0.30-0.50 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21-0.61 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 (แสดงในภาคผนวก ฉ ตารางที่ 11-12)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ผู้วิจัยดำเนินการยื่นเอกสารคำร้องจดหมายขอความร่วมมือในการทำวิจัยจาก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 จากนั้นนำจดหมายขอความร่วมมือในการทำวิจัยถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดด่านสำโรง และเข้าพบครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย

5.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ มีรายละเอียดดังนี้

1) ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยนำแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาลไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลา 1 สัปดาห์ (pre-test) กลุ่มทดลองในช่วงเวลา 9.00 – 10.30 น. และกลุ่มควบคุมในช่วงเวลา 12.30 – 14.00 น. คนละประมาณ 20 นาที วันละประมาณ 8 – 9 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยหาค่าทางสถิติ

2) ดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี ในช่วงกิจกรรมโฮมรูม เวลา 09.00 - 09.30 น. รวม 30 นาที โดยกลุ่มทดลองใช้แผนการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน จำนวน 40 แผน มีผู้วิจัยเป็นผู้สอน (แสดงในภาคผนวก ค) ส่วนกลุ่มควบคุมใช้แผนการเล่านิทานแบบปกติ จำนวน 40 แผน มีครูประจำชั้นเป็นผู้สอน

3) หลังการทดลอง

ผู้วิจัยนำแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาลไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลา 1 สัปดาห์ (post-test) กลุ่มทดลองในช่วงเวลา 9.00 – 10.30 น. และกลุ่มควบคุมในช่วงเวลา 12.30 – 14.00 น. คนละประมาณ 20 นาที วันละประมาณ 8 – 9 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยหาค่าทางสถิติ

6. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคะแนนที่ได้จากแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical package for the social science for windows) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังต่อไปนี้

6.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความงเด็กอนุบาลของลุ่มทดลอง กอนและ
หลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (Dependent sample t-test)

6.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความงเด็กอนุบาลของลุ่มทดลองและลุ่ม
ควบคุม หลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (Independent sample t-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลของการเล่นนิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กก่อนนุบาล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดการเข้าใจความของเด็กก่อนนุบาล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลและนำเสนอผล ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กก่อนนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กก่อนนุบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กก่อนนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กก่อนนุบาลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบอกรายละเอียด การลำดับเหตุการณ์ การบอกถึงเหตุและผล และการจับใจความสำคัญ ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (Dependent sample t-test) พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กก่อนนุบาล สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความสูงสุด คือ ด้านการจับใจความสำคัญ ($\bar{x} = 9.44$) รองลงมา คือ ด้านการบอกรายละเอียด ($\bar{x} = 9.31$) ด้านการบอกเหตุและผล ($\bar{x} = 9.00$) และด้านการลำดับเหตุการณ์ ($\bar{x} = 6.93$) ตามลำดับ รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

การเข้าใจความ	กลุ่มทดลอง (n = 16)				t	p
	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
การบอกรายละเอียด	4.75	1.57	9.31	0.79	-12.13	.00**
การลำดับเหตุการณ์	3.93	1.57	6.93	1.12	-9.91	.00**
การบอกถึงเหตุและผล	5.06	1.91	9.00	1.32	-10.04	.00**
การจับใจความสำคัญ	4.13	1.59	9.44	0.63	-15.17	.00**
รวม	17.25	6.41	34.69	2.55	-13.31	.00**

**p < .01

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบอกรายละเอียด การลำดับเหตุการณ์ การบอกถึงเหตุและผล และการจับใจความสำคัญ ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (Independent sample t-test) พบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาล สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

การเข้าใจความ	หลังการทดลอง				t	p
	กลุ่มทดลอง (n = 16)		กลุ่มควบคุม (n = 16)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
การบอกรายละเอียด	9.31	0.79	6.88	1.26	6.56	.00**
การลำดับเหตุการณ์	6.93	1.12	5.25	1.06	4.36	.00**
การบอกถึงเหตุและผล	9.00	1.32	6.44	1.67	4.82	.00**
การจับใจความสำคัญ	9.44	0.63	6.13	1.09	10.54	.00**
รวม	34.69	2.55	24.69	3.53	9.18	.00**

**p < .01

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาล มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบอกรายละเอียด ด้านการลำดับเหตุการณ์ ด้านการบอกถึงเหตุและผล และด้านการจับใจความสำคัญ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน และการเล่านิทานแบบปกติที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาล ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ว่า 1) หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลที่ได้รับการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน สูงกว่าก่อนการทดลอง 2) หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลที่ได้รับการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนของเด็กอนุบาลที่ได้รับการเล่านิทานแบบปกติ

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 32 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 16 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 16 คน กลุ่มทดลองได้รับการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การพัฒนาหัวเรื่อง ขั้นที่ 2 การเล่านิทาน และขั้นที่ 3 การปฏิบัติ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการเล่านิทานแบบปกติ ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 10 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน รวมทั้งหมด 8 ข้อ คะแนนรวม 38 คะแนน เป็นแบบวัดที่มีความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าระดับความยากระหว่าง 0.30-0.50 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21-0.61 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลทั้ง 4 ด้าน คือ การบอกรายละเอียด การลำดับเหตุการณ์ การบอกเหตุและผล และการจับใจความสำคัญของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลองโดยใช้โปรแกรม SPSS ทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองด้วยการทดสอบค่าที แบบกลุ่ม

ตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ .01 แล้ว นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการทดลองหลังการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน พบว่า

1. หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความ ด้านการบอกรายละเอียด ด้านการลำดับเหตุการณ์ ด้านการบอกถึงเหตุและผล และด้านการจับใจความสำคัญ ของเด็กอนุบาลที่ได้รับการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความ ด้านการบอกรายละเอียด ด้านการลำดับเหตุการณ์ ด้านการบอกถึงเหตุและผล และด้านการจับใจความสำคัญ ของเด็กอนุบาลที่ได้รับการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนของเด็กอนุบาลที่ได้รับการเล่านิทานแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน ที่มีต่อการเข้าใจความของเด็กอนุบาล พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยการเข้าใจความของเด็กอนุบาลทั้ง 4 ด้าน สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการทดลอง 17.25 และหลังการทดลอง 34.69 คะแนน แสดงให้เห็นว่าการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซานนั้น สามารถส่งเสริมการเข้าใจความของเด็กอนุบาล ด้านการบอกรายละเอียด ด้านการลำดับเหตุการณ์ ด้านการบอกถึงเหตุและผล และด้านการจับใจความสำคัญได้ ผู้วิจัยได้อภิปรายลักษณะสำคัญในประเด็น ดังนี้

1. การบอกรายละเอียด

กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความด้านการบอกรายละเอียด หลังการทดลอง สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการบอกรายละเอียดก่อนการทดลอง 4.75 หลังการทดลอง 9.31 จากกระบวนการที่เด็กได้ดูภาพจากในหนังสือนิทาน มีการใช้คำถามกระตุ้นการคิดเพื่อระดมสมองเกี่ยวกับนิทาน เมื่อเด็กได้เห็นภาพจากนิทานก่อน จะเกิดความสนใจภาพ เกิดการสังเกตรายละเอียด ซึ่งทำให้เด็กสามารถระบุองค์ประกอบในนิทาน ได้แก่ ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ ภาพประกอบ แก่นเรื่อง คุณธรรม และบอกคุณลักษณะจากเรื่องราว ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาณวิภา บุญรินทร์ (2552) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบรูปภาพที่มีต่อความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

ประกอบรูปภาพมีความสามารถในการจับใจความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการจับใจความหลังการจัดกิจกรรมสูงขึ้น กล่าวคือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทานที่ได้ฟัง สามารถสรุปเหตุการณ์ของนิทานได้ตามลำดับ และเด็กปฐมวัยมีความสนใจต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบรูปภาพทั้งในภาพรวมและรายพฤติกรรมอยู่ในระดับสนใจมาก

2. การลำดับเหตุการณ์

กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความด้านการการลำดับเหตุการณ์ หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการการลำดับเหตุการณ์ก่อนการทดลอง 3.93 หลังการทดลอง 6.93 จากกระบวนการจัดกลุ่มแนวคิด เรียงลำดับเรื่องราวที่ได้จากการระดมสมอง ซึ่งทำให้เด็กสามารถจัดกลุ่ม เรียงลำดับความคิด เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดก่อนและหลัง และได้ฝึกการทำผังความคิดเป็นกลุ่ม สอดคล้องกับ Flood and Lapp (1988) กล่าวว่าผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อแสดงให้เห็นถึงใจความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนมองเห็นขั้นตอนและเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นลำดับ ช่วยให้ความคิดของผู้เรียนมีความชัดเจนในสิ่งที่เรียนรู้มากขึ้น และมีการจัดระบบแนวคิดที่ดีซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีระบบ และสมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิดไว้ว่าการสร้างแผนผังความคิด เป็นวิธีที่สมองได้รับการจัดระบบเชื่อมโยง เพื่อที่จะช่วยให้สามารถร่างความคิดออกมา

3. การบอกถึงเหตุและผล

กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความด้านการบอกถึงเหตุและผล หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการบอกถึงเหตุและผลก่อนการทดลอง 5.06 หลังการทดลอง 9.00 จากกระบวนการสนทนาเกี่ยวกับองค์ประกอบของนิทาน ได้แก่ ตัวละคร แก่นเรื่อง ฉากของเรื่อง ภาพประกอบ คุณธรรม และความรู้สึก เด็กจะเห็นความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของรายละเอียดต่าง ๆ ของเนื้อหาที่ได้ฟัง ทำให้เด็กสามารถระบุถึงเหตุผลและผลของเรื่องราวในนิทาน และบอกความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ได้ สอดคล้องกับฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2536) ได้กล่าวว่า นิทานมีส่วนช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ทราบถึงความคิด ความรู้สึกที่อยู่ในตัวของเด็กจากการสนทนาซักถามในขณะที่ฟังนิทาน สอดคล้องกับเกริก ยุ้นพันธ์ (2539) กล่าวถึงประโยชน์ของการเล่านิทานว่า นิทานสามารถช่วยให้เด็กและผู้ฟังได้รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง

4. การจับใจความสำคัญ

กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการเข้าใจความด้านการจับใจความสำคัญ หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการจับใจความสำคัญก่อนการทดลอง 4.13 หลังการทดลอง 9.44 จากกระบวนการทบทวนผังความคิดเดิม และการสร้างผังความคิดใหม่ด้วยตนเอง

โดยการอธิบายรายละเอียดในหนังสือนิทานเพิ่มเติม และมุ่งเน้นการเชื่อมโยงผังความคิดเดิมกับผังความคิดใหม่ที่เกิดขึ้น ทำให้เด็กสามารถระบุสาระสำคัญและแก่นของเรื่องราว การเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเอง เด็กสามารถเข้าใจ จัดกลุ่ม ลำดับความคิดได้ดีขึ้น สอดคล้องกับวรรณิ ศิริสุนทร (2539) กล่าวว่านิทานมีประโยชน์ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา เด็กรู้จักคำมากขึ้น รู้จักจับใจความ และเนื้อเรื่อง Flood and Lapp (1988) กล่าวว่าผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อแสดงให้เห็นถึงใจความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ ช่วยให้ความคิดของผู้เรียนมีความชัดเจนในสิ่งที่เรียนรู้มากขึ้น และมีการจัดระบบแนวคิดที่ดีซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีระบบ เกิดความเข้าใจเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับทิตินา แซมมณี (2543) กล่าวว่าผังความคิดของโทนี บูชาน ไม่เพียงแต่จะช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ง่ายขึ้นเท่านั้น ยังช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และช่วยเก็บจำเรื่องได้นานและเรียกคืนสิ่งที่จำออกมาได้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของจำเนียร เล็กสุมา (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดพบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลของการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูชานที่มีต่อการเข้าใจใจความของเด็กอนุบาล ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครู หรือผู้ที่มีความสนใจที่จะนำการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูชาน และแบบวัดการเข้าใจใจความของเด็กอนุบาลไปใช้ ควรศึกษาทำความเข้าใจถึงเนื้อหาโดยละเอียดเพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับเด็กมากที่สุด
2. ครูผู้สอนควรจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับวัยและการเรียนรู้ของเด็ก มีความเป็นรูปธรรมมากที่สุด
3. ครูผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดพื้นที่การเรียนรู้อย่างเป็นสัดส่วน รวมไปถึงสร้างบรรยากาศในการการเรียนรู้และการทำกิจกรรมที่เป็นมิตร ผ่อนคลาย เคารพในผลงานของเด็ก

4. ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และรายบุคคล เพื่อฝึกให้เด็กได้ทำงานอย่างมีสมาธิ และฝึกการมีปฏิสัมพันธ์ผ่านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ภายใต้ระยะเวลาที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรปรับวิธีการเครื่องมือในการวิจัยโดยทำการวัดเป็นรายบุคคล เพื่อป้องกันปัจจัยแทรกซ้อนในการวัด
2. ควรมีการศึกษาการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาในด้านอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซานเพื่อส่งเสริมการเข้าใจความของเด็กในระดับชั้นอื่น ๆ
4. ควรมีการศึกษาการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซานในประชากรสังกัดอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤษณสิทธิ์ ไวกษะวณิช และคณะ. (2544). *ทักษะการสื่อสาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา: เอส ซี วี มิสสิเนส.
- กุลธรรมา ชูพงศ์ไพโรจน์. (2535). เทคนิคการเล่านิทาน. *เทคนิคน่ารู้ควรคู่เด็กปฐมวัย*. กรมวิชาการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสมาคมลาดพร้าว.
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2539). *การเล่านิทาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ครุรักษ์ ภิมรัมย์รักษ์. (2540). *นักเล่านิทานสร้างนักอ่าน*. *สารพัฒนาหลักสูตร 16* (กรกฎาคม-กันยายน): 44-47.
- จำเนียร เล็กสุมา. (2552). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2536). *การศึกษาเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองสุข รวยสูงเนิน. (2552). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา ผลอนันต์ และขวัญฤดี ผลอนันต์. (2550). *Mind Map กับการศึกษาและการจัดการความรู้*. กรุงเทพมหานคร: ขวัญข้าว.
- นฤมล เนียมหอม. (2552). *การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. สืบค้นจาก http://www.nareumon.com/index.php?option=com_content&task=view&id=18&Itemid=50&limit=1&limitstart=0
- บุษาน, โทนี. (2547). *วิธีเขียน Mind Map ฉบับเจ้าสำนัก*. แปลโดย ธัญกร วีระนนท์ชัย. กรุงเทพมหานคร: ขวัญข้าว.

- บุชาน, โทนี. (2552). *ใช้หัวเปลี่ยน*. แปลโดย ธัญญา ผลอนันต์ และนพดล จำปา. กรุงเทพมหานคร: ขวัญข้าว.
- บุชาน, โทนี. (2551). *ใช้หัวอ่านเร็ว (ฉบับคลาสสิก)*. แปลโดย ธัญญา ผลอนันต์ และพัลลภา อิงบุญมีสกุล. กรุงเทพมหานคร: ขวัญข้าว.
- บุชาน, โทนี. (2551). *ใช้หัวคิด*. แปลโดย ธัญญา และขวัญฤดี ผลอนันต์. กรุงเทพมหานคร: ขวัญข้าว.
- บุชาน, โทนี. (2551). *ใช้หัวก่อน*. แปลโดย ธัญญา ผลอนันต์ และจุไรพร วิสุทธิกุลพาณิชย์. กรุงเทพมหานคร: ขวัญข้าว.
- ปนางฐิติยา จองหมุ่ง. (2549). *การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ผังมโนภาพ*. ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปวรา วงศ์ปัญญา. (2551). *การเปรียบเทียบผลการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการใช้คำถามกับการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชิวัน วิสาสะ. (2537). *เล่านิทานอย่างไรให้สนุก*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: แพรวเพื่อนเด็ก.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2534). *เทคนิคการเล่านิทาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- มานวิภา บุญรินทร์. (2552). *ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบรูปภาพที่มีต่อความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านโนนไหล่หนองเล็ง จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). *สถิติวิทยาทางการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ ศิริสุนทร. (2539). *เอกสารคำสอนวิชา การเล่านิทาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อ แกรมมี.
- วรรณิ โสมประยูร. (2553). *เทคนิคการสอนภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้าวิชาการ.

- วีรวัดน์ อินทรพร. (2556). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรินธร วิทยะสิรินันท์. (2551). *เล่านิทานกับอ่านนิทานต่างกันอย่างไร*. สืบค้นจาก <http://www.planforkids.com/homepage.php?maincat=teacherall&id=37>
- สมใจ บุญอุรุพิภโย. (2539). นิทานสำหรับคุณหนู. *วารสารการศึกษา กทม.* 20 (1): 7-10.
- สมศักดิ์ ปริบูรณ์. (2542). นิทานความสำคัญและประโยชน์. *วารสารวิชาการ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง* 2: 47-64.
- สมศักดิ์ สินธุระเวช. (2544). *กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สันทพัฒน์ อรุณธานี. (2542). *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย*. ภูเก็ต: โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- สินธุ์ชัย ทิพกุล. (2553). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำโดยใช้แผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2537). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2543). *เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พี.รินทร์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *21 วิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- เสาวนีย์ แถวนาขุม. (2550). *ผลของการอ่านและการเขียนสะกดคำด้วยการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี: แนวแนะสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครู และอาจารย์*. กรุงเทพมหานคร: แพลน ฟอว์ คิดส์.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา. (2548). *แผนที่ความคิด*. สืบค้นจาก <http://gotoknow.org/archive/2005/07/23/18/46/33/e156>
- อลิสซา เพ็ชรรัตน์. (2539). *การพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กวัยอนุบาลโดยใช้เทคนิคการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อังคณา เลิศศรี. (2551). *การใช้แผนที่ความคิดเพื่อเสริมสร้างทักษะการสรุปความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนชัย จังหวัดเชียงใหม่*. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร. (2554). *ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้แผนที่ความคิดตามแบบของโทนี บูซาน (Tony Buzan) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)*. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาษาอังกฤษ

- Ausubel, D.P. (1968). *Educational psychology: A cognitive view*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Ausubel, D.P. (1969). *School learning: An introduction to educational psychology*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Bromley, K.D. (1992). *Language arts: exploring connections*. (2nd ed). Boston: Allyn and Bacon.
- Burns, P.C., and Broman, B.L. (1975). *The language arts in childhood education*. Chicago: Rand McNally.
- Buzan, T. (2009). *Mind map for kids*. New York: Harper Collin.
- Buzan, T. (2010). *The memory book*. Harlow: Pearson.
- Buzan, T. (2005). *The ultimate book of mind maps*. London: Thorsons.
- Buzan, T., B. (1996). *The mind map book*. New York: Plume.
- Cain, M.E. (2002). *Using mind maps to raise standards in literacy improve confidence and encourage positive attitudes towards learning*. Retrieved from <http://www.standards.dcsf.gov.uk/ntrp/publications/cain/>
- Caine, R., G. (2002). *12 Principles for brain based learning*. Retrieved from <http://www.nea.org/teachexperience/braik030925.html?mode=print>
- Eliason, C.F. (1994). *A practical guide to early childhood curriculum*. (5th ed). St. Louis: C.V. Mosby.
- Fisher, R. (1990). *Teaching children to think*. London: Simon and Schuster Education.

- Flood, J. and Lapp, D. (1988). Conceptual mapping strategies for understanding information text. *In the Reading teacher* (April): 780-783.
- Griffith, P.L., and others. (2008). *Literacy for young children: a guide for early childhood educators*. California: Corwin Press.
- Haskell, M. (2005). *Mind mapping helps children remember lessons*. Retrieved from <http://b701d59276e9340c5b4d-ba88e5c92710a8d62fc2e3a3b5f53bbb.r7.cf2.rackcdn.com/docs/Mind%20Mapping%20Evidence%20Report.pdf>
- Huck, C.S. (2001). *Children's literature in the elementary school*. (7th ed). Boston: McGraw-Hill.
- Jalongo, M.R. (1992). *Early childhood language arts*. Boston: Allyn and Bacon.
- Lenhoff, R., and Huber, L. 2000. Young children make maps. *Young Children* (September): 6-12.
- Machado, J.M. (1999). *Early childhood experiences in language arts: emerging literacy*. (6th ed). New York: Delmar Publishers.
- McAfee, O., and Leong, D. (2007). *Assessing and guiding young children's development and learning*. (4th ed). Boston: Pearson.
- Morrow, L.M., and Smith, J.K. (1990). *Assessment for instruction in early literacy*. New Jersey: Prentice Hall.
- Novak, J.D. (1977). *A theory of education*. New York: Cornell University Press.
- Oh, C., and others. (2008). *Reading with understanding through the use of mind maps*. Retrieved from http://www.iproed.com/AR/02_Pri_Eng/02_07.doc
- Shuell, T.J., and Moran, K.A. (1994). Learning theories: Historical overview and trends. *The International Encyclopedia of Education* (2nd ed). Oxford: Pergamon.
- Strange, R. (1969). *Diagnostic teaching of reading*. New York: McGraw-Hill.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์ ดร. ศรินธร วิทยะสิรินันท์	Learning Support Teacher
โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูวส์
2. อาจารย์ ดร. กันตวรรณ มีสมสาร	ผู้จัดการโรงเรียนกันตวรรณ
3. อาจารย์ ดร. ฉันทยา พิทยาพิทักษ์	อาจารย์ประจำสาขาวรรณกรรม
สำหรับเด็ก คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

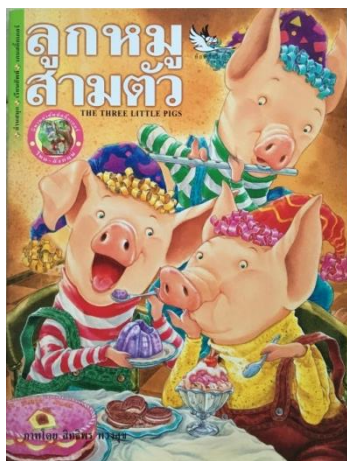
ภาคผนวก ข

รายละเอียดหนังสือนิทานที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายละเอียดหนังสือนิทานที่ใช้ในการวิจัย

หนังสือนิทานเรื่องที่ 1

ชื่อเรื่อง: ลูกหมูสามตัว

สำนักพิมพ์: ห่องเรียน

ภาพ: สิทธิพร พวงสุข

จำนวนหน้า: 24 หน้า

ตัวละคร: ลูกหมูสามตัว แม่หมู หมาป่า

ฉาก: ป่า บ้านฟาง บ้านไม้ บ้านอิฐ

แก่นเรื่อง: ถ้ามีความอดทน ขยันจะทำให้ประสบความสำเร็จ (ความขยัน)

เนื้อเรื่อง: กาลครั้งหนึ่ง แม่หมูมีลูก ๆ ที่น่ารักสามตัว แม่หมู

ยากจนมาก ไม่มีอาหารเพียงพอที่จะเลี้ยงดูลูกหมูทั้งสาม เมื่อลูกหมูโตขึ้น แม่จึงให้ลูก ๆ ออกจากกระท่อมไปเผชิญโชคตามลำพัง ลูกหมูตัวแรกเดินทางมาถึงชายป่าใช้เวลาไม่กี่ชั่วโมงสร้างบ้านด้วยฟางหลังหนึ่งใกล้ ๆ กับต้นไม้ใหญ่ จากนั้นก็เข้าไปเล่นในบ้านด้วยความเบิกบานใจ ทันใดนั้นหมาป่าตัวร้ายปรากฏตัวขึ้น มันค่อย ๆ ย่องไปที่ประตูบ้านฟางยิ้มเจ้าเล่ห์ แลบลิ้นยาวเลียปาก เพราะอยากกินลูกหมูจนน้ำลายไหล หมาป่าแสวงเสียงเสียงชายชราร้องเรียก “ลูกหมูน้อย เปิดประตูให้ลุงเข้าไปข้างในได้ไหม” ลูกหมูทำจมูกพุดพิดเพราะได้กลิ่นหมาป่า จึงร้องตอบไปว่า “เสียใจ ไม่มีทางที่ฉันจะเปิดประตูให้หมาป่าเจ้าเล่ห์หรอก” หมาป่าแยกเขี้ยวเห็นพินแหลมคมคำรามดังก้องด้วยความโกรธจัด “ดีละ ถ้าอย่างนั้นข้าจะเป่าบ้านของเจ้าให้พังซะเดี๋ยวนี้” พุดจบกก็ยี้ดอกสูดลมหายใจเข้าเต็มปอด เป่าลมรวากับพายัพัดบ้านฟางจนพังในพริบตา ลูกหมูตัวแรกตกใจมาก รีบวิ่งหนีสุดชีวิตไปหาลูกหมูตัวที่สอง ลูกหมูตัวที่สองสร้างบ้านของตนด้วยไม้ใกล้ ๆ เนินเขา ในเวลาไม่กี่วันบ้านไม้ที่นารักก็เสร็จสมบูรณ์ ลูกหมูตัวที่สองชักชวนลูกหมูตัวแรกให้อาศัยอยู่ด้วยกัน วันหนึ่งขณะลูกหมูสองตัวกำลังรับประทานอาหารกันอย่างเอร็ดอร่อย บนโต๊ะมีขนมปังทาแยม นมสด ผลไม้ และขนมหวานน่ากิน หมาป่าตัวเดิมเดินผ่านมา มันเคาะประตูแล้วแสวงตัดเสียงอ่อนหวาน “ลูกหมูจะน้ำแบกพินมาหนักเหลือเกิน ขอน้ำให้น้ำดื่มหน่อยสิจ๊ะ” แต่ลูกหมูรู้ทันเล่ห์กลจึงไม่ยอมเปิดประตูให้ หมาป่าโกรธแค้น ออกแรงเป่าลมเต็มทีจนบ้านฟางทลายกองกับพื้น ลูกหมูสองตัวรีบวิ่งหนีจนสุดกำลังไปหาลูกหมูตัวที่สาม ลูกหมูตัวที่สามเดินทางเรื่อยมาถึงสวนแห่งหนึ่ง มีต้นไม้ร่มรื่น สระน้ำใหญ่ใสเย็น ดอกไม้แสนสวย จึงเลือกสร้างบ้านด้วยอิฐหนึ่งหลัง ลูกหมูใช้ความขยันและอดทนหลายวันจึงสร้างบ้านอิฐที่แข็งแรงสวยงามน่าอยู่ได้สำเร็จ บ้านแสนอบอุ่นมีเตาผิงไฟ โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ และเตียงนอนแสนน่ารัก ลูกหมูตัวที่สามชักชวนพี่ ๆ มาอยู่ด้วย ลูกหมูทั้งสามจึงอยู่รวมกันในบ้านหลังนี้ วันหนึ่งลูกหมูจัดงานเลี้ยงบนโต๊ะเต็มไปด้วยอาหารมากมาย ผลไม้รสหวาน ซาหอมกรุ่น ขนมเค้กนุ่มหอม ลูกหมูหัดเล่นเปียโน ร้อง

เพลง และเต้นรำกันอย่างมีความสุข ทันใดนั้นเสียงกระดิ่งที่ประตูหน้าบ้านก็ดังขึ้นพร้อมกับเสียงหมาป่าเจ้าเล่ห์ร้องเรียก “ดิงต่อง ดิงต่อง ลูกหมูอยู่ไหมจ๊ะ” “มีคนฝากของขวัญมาให้ลูกหมูแน่ะ เปิดประตูรับด้วยจ้า” แต่ลูกหมูสามตัวรู้ทันไม่ยอมเปิดประตูให้ หมาป่าโมโหมากคำรามเสียงดัง “ดีละ ฉันทจะเป่าบ้านเจ้าให้พังเดี๋ยวนี้ แล้วจะจับพวกเจ้ากินให้หมดเลย” หมาป่าสุดลมหายใจเข้าเต็มที่จนท้องป่อง จากนั้นก็เป่าบ้านอิฐสุดแรง แต่ไม่ว่าจะเป่ากี่ครั้งบ้านก็ไม่ยับเขยื้อน ลูกหมูแอบดูตรงหน้าต่าง เห็นหมาป่าเหนื่อยหอบจนลั่นห้อยหมดท่าก็พากันกระโดดโลดเต้นดีใจ หมาป่าตัวร้ายยังไม่ละความพยายาม คิดหาทางปีนเข้าไปในบ้านของลูกหมูทางปล่องไฟบนหลังคาบ้าน มันหัวเราะอย่างย่ำแย่ใจ “คราวนี้พวกเจ้าเสร็จจ้าแน่ ฮะ ฮะ ฮ่า” หมาป่าปีนขึ้นต้นไม้แล้วไต่ไปบนหลังคา แต่ลูกหมูทั้งสามรู้ทันเล่ห์เหลี่ยม จึงวางแผนช่วยกันนำฟืนมาก่อไฟ ลูกหมูนำหม้อขนาดใหญ่มาตั้งที่เตาไฟ ลูกหมูช่วยกันหิ้วถังน้ำตักน้ำมาใส่จนเต็มหม้อ และเติมฟืนในเตาจนน้ำเดือด เมื่อหมาป่าปีนเข้ามาในโพรงปล่องไฟจึงตกลงไปในหม้อน้ำที่กำลังเดือดพล่าน เสียงดัง “ตุ้ม” หมาป่าถึงแก่ความตาย ลูกหมูทั้งสามตัวรอดพ้นอันตรายมาได้ เพราะสติปัญญาที่เฉลียวฉลาดและอยู่ด้วยกันในบ้านด้วยความสุขตลอดมา

หนังสือนิทานเรื่องที่ 2

ชื่อเรื่อง: ออกปิ่นเจ้าปีศาจ

สำนักพิมพ์: นานมีบุ๊คส์คิดดี

ผู้เขียน: เหมือนฝัน ทรัพย์เอนก

ภาพ: เหมือนฝัน ทรัพย์เอนก

จำนวนหน้า: 32 หน้า

ตัวละคร: เด็กหญิงระเบียบ เด็กชายวินัย คุณพ่อ
คุณแม่

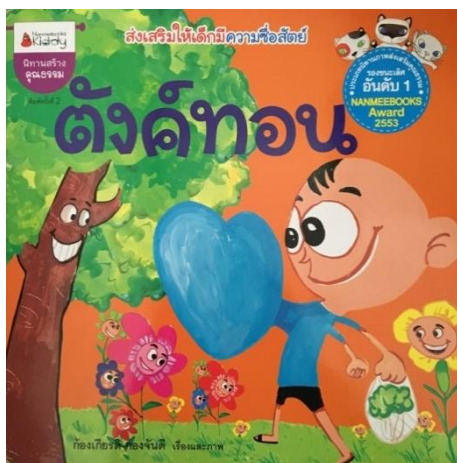
ฉาก: บ้าน ห้องนอน

แก่นเรื่อง: เก็บของเข้าที่ให้เป็นระเบียบ จะช่วยให้หน้า

อยู่ ไม่น่ากลัว (ความมีวินัย)

เนื้อเรื่อง: คืนหนึ่งที่ฝนตกหนัก เด็กหญิงระเบียบกับเด็กชายวินัยเตรียมตัวจะเข้านอน พายุพัดผ้ามาบนปลิว หน้าต่างกระแทกดังตึง ตึง ไฟดับมิดลงเหมือนปีศาจกำลังมา สองพี่น้องมุดอยู่ใต้ผ้าห่ม ตัวสั่นเทาด้วยความกลัว เด็กหญิงระเบียบร้องกรี๊ดเมื่อมีบางอย่างมาเกาะที่หัว เด็กชายวินัยก็ร้องลั่นเมื่อเห็นตาสีแดง ๆ อยู่ที่ปลายเตียง สองพี่น้องรีบวิ่งไปที่ห้องคุณพ่อคุณแม่ “พ่อจ๋า แม่จ๋า มีปีศาจอยู่ในห้องเรา” คุณพ่อคุณแม่ปลอบใจลูกทั้งสองให้หายกลัว “เดี๋ยวไฟสว่างแล้วเราไปไล่ปีศาจกันนะลูก” เมื่อแสงไฟสว่างขึ้น ทุกคนก็เห็นอะไร ๆ ได้ชัดเจน คุณพ่อคุณแม่เห็นของเกลื่อนกลาดไปทั่วห้องจึงบอกว่า “นี่ไงล่ะปีศาจของลูก ๆ ต้องลงมือเก็บกวาดไล่มันได้แล้วละ” เด็กชายวินัยเจอสมุดการบ้านที่หายไปนานอยู่ใต้เตียง เด็กหญิงระเบียบก็ดีใจเมื่อเจอดินสอ ยางลบ และไม้บรรทัดที่ตามหาอยู่ในกองของเล่น เด็กหญิงระเบียบเก็บตุ๊กตามาเรียงบนชั้น เด็กชายวินัยเก็บของเล่นใส่ลังกล่อง ไม่ช้าไม่นาน สองพี่น้องก็ช่วยกันเก็บของเล่น หนังสือ และของใช้ต่าง ๆ เข้าที่เป็นระเบียบเรียบร้อย คุณพ่อและคุณแม่ชื่นชมทั้งสองแล้วบอกว่า “ถ้าลูกเก็บของเป็นที่เป็นทาง ก็จะไม่มียปีศาจในห้องอีก” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สองพี่น้องก็ไม่เจอปีศาจอีกเลย

หนังสือนิทานเรื่องที่ 3

ชื่อเรื่อง: ดั่งค์ทอน

สำนักพิมพ์: นานมีบุ๊คส์คิดดี

ผู้เขียน: ก้องเกียรติ ก้องจันดี

ภาพ: ก้องเกียรติ ก้องจันดี

จำนวนหน้า: 32 หน้า

ตัวละคร: โจ้ แม่ ป้าอ้วน

ฉาก: บ้าน ร้านค้า ทางเดินกลับบ้าน

แก่นเรื่อง: ของที่ไม่ใช่ของเรา ควรนำไปคืนเจ้าของ (ความซื่อสัตย์)

เนื้อเรื่อง: ในวันหยุด แม่มักจะทำอาหารแสนอร่อย “โจ้จะ ช่วยไปซื้อผักให้แม่หน่อยลูก” แม่บอก “ผักกาดราคา 15 บาท ทอน 5 บาทนะลูก” โจ้รับเงินมาจากแม่ 20 บาท โจ้รีบเดินไปร้านค้าหน้าปากซอยที่แม่มักซื้อประจำ วันนี้ร้านป้าอ้วนวุ่นวาย เพราะมีลูกค้ามากมาย “ป้าครับ แม่ให้มาซื้อผักกาด 15 บาทครับ” ป้าอ้วนยุ่งมากจนทอนเงินผิด จากที่ต้องทอน 5 บาท กลายเป็น 10 บาท “ดีจัง ป้าอ้วนทอนเงินผิด ตอนนี้ฉันมีค่าขนมเพิ่มขึ้นตั้ง 5 บาท” ดังนั้นโจ้จึงรีบวิ่งกลับบ้าน เพราะกลัวป้าอ้วนจะจำได้ ระหว่างทางกลับบ้าน โจ้รู้สึกร้อนเหมือนโดนไฟคลอก โจ้รู้สึกเหมือนมีข้างหลายตัวมายืนทับ โจ้รู้สึกเหมือนทุกอย่างรอบกายเกลียดเขา โจ้รู้สึกหนาวสั่น เหมือนทางเดินกลับบ้านกลายเป็นถนนน้ำแข็ง โจ้รู้สึกร้อนระอุ เหมือนทางเดินกลับบ้านกลายเป็นทะเลทราย ป้าอ้วนต้องเกลียดโจ้ทุกเช้าที่เห็นเขาเดินผ่านไปโรงเรียน แม่ก็คงไม่ชอบใจและเสียใจ ความรู้สึกทั้งหมดนี้คงเกิดจากการที่โจ้ไม่คืนเงินที่ได้เกินมา ดังนั้นโจ้จึงคิดว่าควรนำเงินไปคืนป้าอ้วนดีกว่า โจ้นำเงินไปคืนป้าอ้วนและได้รับคำชมว่าเป็นเด็กดี ซื่อสัตย์ โจ้รู้สึกเหมือนตัวพองโต ระหว่างเดินทางกลับบ้าน โจ้รู้สึกตัวเบาหวิวเหมือนวิ่งบนปุยมะเข้ ระหว่างเดินทางกลับบ้าน โจ้รู้สึกเหมือนทุกอย่างรอบกายรักเขา และยิ้มให้เขา โจ้รู้สึกเหมือนมีดอกไม้หลายดอกแย้มบานรอบตัว โจ้รู้สึกเหมือนทางเดินกลับบ้าน กลายเป็นทางเดินสายรุ้ง โจ้รู้สึกเหมือนทางเดินกลับบ้าน เบาสบายเหมือนฟองคลื่น โจ้มีความสุข จนหัวใจพองโตเท่าบ้าน แม่จะต้องรักและภูมิใจในตัวโจ้มาก โจ้มีความสุขแบบนี้เพราะโจ้เป็นเด็กซื่อสัตย์นั่นเอง

หนังสือนิทานเรื่องที่ 4

ชื่อเรื่อง: หนูไม่อยากมีเงา

สำนักพิมพ์: นานามีบุ๊คส์คิดดี

ผู้เขียน: สุรภา วงษ์โกวิท

ภาพ: สุรภา วงษ์โกวิท

จำนวนหน้า: 32 หน้า

ตัวละคร: มีมี คุณแม่ คุณลุงคนสวน คุณลุงหนวด
คุณป้า

ฉาก: บ้าน สวนสาธารณะ ในเมือง

แก่นเรื่อง: ควรรักษาความสะอาดจะได้ไม่เป็นที่

สะสมของสิ่งสกปรก (ความสะอาด)

เนื้อเรื่อง: ณ เมืองแสนสงบสุขแห่งหนึ่ง “มีมี ไปสระผม” “มีมี กลับมาสระผมก่อน ผมสกปรกเป็นสังกะตังหมดแล้ว” คุณแม่ตะโกนเรียกหน้าบ้าน “ไม่เอาหรอก มีมีไม่อยากโดนขี้ผม เจ็บออก” มีมีวิ่งปรี๊ดหนีไปทันที มีมีชอบไปเล่นที่สวนสาธารณะที่สุด กิจกรรมโปรดของมีมีคือนอนบนกองใบไม้ที่คุณลุงคนสวนกวาดเอาไว้ กินไอศกรีมโคนกรวยใหญ่ ๆ ที่ร้านคุณลุงหนวด และเล่นกับเจ้าขนมต้ม สิ่งเดียวในโลกที่มีมีเกลียดที่สุดคือการสระผม แค่เห็นขวดแชมพู มีมีก็ทำปากเบ้ใส่แล้ว กระทั่งวันหนึ่ง มีมีเกิดคันหัวขึ้นมา แผลงมากมายเข้ามาอาศัยอยู่บนหัวของมีมี ถ้าเงี่ยหูฟังดี ๆ ก็จะได้ยินเสียงพวกมันร้องเพลง “พวกเรามาแล้วมีมี ระวังให้ตีเราชอบหัวสกปรก ผมใครทิ้งเหม็นทิ้งรก เราจะรีบยกพวกไปอยู่กัน ผมเธอถ้าไม่ชอบสระ เตรียมตัวไว้นะเจอเธออย่างฉฉฉ เราจะทำให้เธอคัน ต้องเกาทั้งวัน คัน คัน เกา เกา” ตลอดทั้งวัน มีมีคันหัวมากจนต้องเกา เกา เกา เหาจึงกระเด็นไปอยู่บนหัวคนอื่น ๆ มีมีวิ่งเล่นไปทั่วเมือง เหาที่กระเด็นไปทั่วเมืองเหมือนกัน ตอนนี้นักทั้งเมืองติดเหาจากมีมี ทุกคนคัน คัน คัน แล้วก็เกา เกา เกา “โอ๊ย ฉันทนไม่ไหวแล้ว คันยับยิบไปหมดเลย” คุณป้าคนหนึ่งตะโกนขึ้น “ใครกันที่แพร่เหาให้คนทั้งเมือง” คุณป้าอีกคนถาม ทุกคนตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า “มีมี” “เธอทำให้เราคันหัวจนต้องเกาทั้งวันทั้งคืน” “ผมมีมีคือรังเหา” “เธอต้องไปสระผมเดี๋ยวนี้” ชาวเมืองโมโหมีมีมาก และพากันสั่งให้มีมีไปสระผมทันที มีมีไปที่สวนสาธารณะ แต่วันนี้ไม่มีกองใบไม้ เพราะคุณลุงคนสวนคันหัวมากจนจับไม้กวาดไม่ได้ ส่วนคุณลุงหนวดก็ปิดร้านไอศกรีม เพราะคันหัวจนตักไอศกรีมขายไม่ได้ แม้แต่เจ้าขนมต้มก็ไม่เล่นกับมีมีเหมือนเคย เพราะมันเอาแต่เกาหัว มีมีไม่ชอบเลยที่ทุกคนเอาแต่เกา เกา เกา เธอจึงตัดสินใจทำบางอย่าง มีมีต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่ชอบ แต่คุณแม่ดูดีใจมาก “เดี๋ยวแม่จะช่วยจัดการให้เอง” คุณแม่เทแชมพูลงบนหัวมีมีก็เกอหมดขวด แล้วขี้ผมมีมีจนมีฟองและกลิ่นหอมฟุ้ง พวกเหาหนีไม่ไหวจึงหนีกันไปหมด มีมีสระผมเสร็จแล้ว ตอนนี้มีผมของเธอหอมสะอาด และไร้เหามากวนใจ สิ่งที่มีมีจะต้องทำต่อจากนี้คือ มีมีไปช่วยชาวเมืองสระผม ทุกคนสระผมกันอย่าง

สนุกสนาน แต่ถ้าเจ็หุฟงดี ๆ ก็จะได้ยินเสียงเพลงหนึ่งแว่วมา “ลาแล้วพวกเราต้องไป ทนไม่ไหวเมื่อ
ทุกคนสระผม แชมพูหอมเกินจะดม แอมทำให้ผมสะอาดเกินไป เราต้องหาผมสกปรก เหมือนเหมือนรัก
รกพวกเราอยู่ได้ ทุกคนระวังตัวไว้ เหาจะทำให้คัน คัน เกา เกา”

หนังสือนิทานเรื่องที่ 5

ชื่อเรื่อง: เมืองแห่งรอยยิ้ม

สำนักพิมพ์: นานมีบุ๊คส์คิดดี

ผู้เขียน: ชนิตา โสภณวุฒิกุล

ภาพ: ชนิตา โสภณวุฒิกุล

จำนวนหน้า: 32 หน้า

ตัวละคร: กระจ่าง หมี เต่า หนู ลูกนก ยีราฟ แม่นก

ฉาก: เมือง

แก่นเรื่อง: การแบ่งปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ทำให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข (ความมีน้ำใจ)

เนื้อเรื่อง: สวัสดิ์จ๊ะ ฉันทิ๊กระต่าย ปลุกผักมากมาย มีหลากหลายพันธุ์ ผักที่ปลุกไว้ โตเร็วทุกวันคงกินไม่ทัน ทำยังไงดี คุณหมีเพื่อนบ้าน ขับรถผ่านมา แบ่งให้ดีกว่า นี่จะฟักทอง ขอขอบคุณมากจ๊ะ คุณหมี ขับรถ มองไปข้างหน้า ลุงเต๋านี่นา ทำยังไงดี ลุงเต๋าเดินช้า คุณหมีอาสา ช่วยพาไปส่ง ขับไปไม่นาน ลุงเต๋าก็ลง ขอขอบคุณที่มาส่ง ลุงเต๋าซึ่งใจ ลุงเต๋าเดินช้า ฝนตั้งเค้ามา สองหนูร้องว่า ทำยังไงดี ลุงมีหลังคา พวกหนูหนูมา หลบใต้ลุงซี สองหนูดีใจ วิ่งไปเร็วรี่ รีบตอบทันที ขอขอบคุณจ๊ะลุง ท้องฟ้าสดใส สองหนูเดินไป แต่ต้องตกใจ ลูกนกตกใส่ ทำยังไงดี สองหนูหัวไว นึกออกทันใด พี่ยีราฟไง ช่วยได้แน่นอน ขอขอบคุณจ๊ะ จีบ จีบ แม่นกกลับมา หลังหาอาหาร แต่น้ำสงสาร มีเพียงขึ้นเดียว ทำยังไงดี ชีร์เดียวพี น้อง เราสองแบ่งปัน แม่นกตื้นตัน ลูกมีน้ำใจ แม่นกมองไป เอ๊ะนั่นหมวกใคร ลอยมาไกลไกล ทำยังไงดี แม่นกสงสัย บินไปถามได้ นี่หมวกของใคร ทุกคนพร้อมใจ รีบตอบเร็วไว หมวกคุณกระจ่างไง ใส่อยู่ทุกวัน เมืองแห่งรอยยิ้ม ทุกคนสุขสันต์ เพราะร่วมแบ่งปัน มากล้นน้ำใจ

หนังสือนิทานเรื่องที่ 6

ชื่อเรื่อง: ขอบคุณครับจากหมีน้อย

สำนักพิมพ์: นานามีบุ๊คส์คิดดี

ผู้เขียน: ชาญศิลป์ กิตติโชติพานิชย์

ภาพ: ชาญศิลป์ กิตติโชติพานิชย์

จำนวนหน้า: 32 หน้า

ตัวละคร: หมีน้อย พ่อหมี แม่หมี นกกระสา ลุงหมอ

ฮิปโป ครูช่าง ลุงสิงโต

ฉาก: บ้าน

แก่นเรื่อง: เมื่อมีคนทำสิ่งดี ๆ ให้เรา ควรรู้จัก

ขอบคุณด้วยความอ่อนโยนและสุภาพ (ความสุภาพ)

เนื้อเรื่อง: เช้าวันนี้ หมีน้อยไม่สบาย หมีน้อยจึงไม่ได้อาบน้ำและไม่ได้ไปโรงเรียน พ่อแม่และแม่หมีมาดูอาการหมีน้อยด้วยความห่วงใย พ่อหมีบอกพ่่านกกระสาให้ช่วยไปตามลุงหมอมาดูอาการหมีน้อย และฝากบอกเพื่อน ๆ ในป่าด้วยว่า หมีน้อยไม่สบาย ต่อมาไม่นาน ลุงหมอฮิปโปรีบเดินทางมาดูอาการหมีน้อย “หมีน้อยเป็นหวัด อาการไม่น่าเป็นห่วง กินยาแล้วนอนพัก เดียวก็หายแล้ว” ลุงหมอฮิปโปบอก ตอนสาย ๆ ป้ากระต่ายใจดีทำอาหารจานโปรดของหมีน้อยมาฝาก “ป้าทำแกงจืดแครอท ใส่ผักมาฝาก กินเยอะ ๆ นะ จะได้หายป่วยไว ๆ” ป้ากระต่ายบอก ครูช่างนำนิทานเล่มโปรดของหมีน้อยมาฝาก “พักอ่อนเยอะ ๆ นะ หายแล้วจะได้ไปโรงเรียน เพื่อน ๆ เป็นห่วง” ครูช่างบอก ตอนบ่าย ๆ ลุงสิงโตหอบกระเช้าของที่มีประโยชน์มาเยี่ยมหมีน้อย “กินของมีประโยชน์มาก ๆ นะ จะได้แข็งแรงเร็ว ๆ” ลุงสิงโตบอก ตอนเย็น ๆ หลังเลิกเรียน เสือ ช้างน้อย หมูป่า และลิงจ๋อพากันมาเยี่ยมหมีน้อย “หายป่วยไว ๆ นะ พวกเราจะได้ไปเล่นกันอีก” เพื่อน ๆ บอก หมีน้อยเป็นสุขใจ เพราะใคร ๆ ต่างก็ห่วงใยหมีน้อย สองวันต่อมา หมีน้อยตื่นนอนแต่เช้าด้วยความสดชื่น หมีน้อยดีใจ หมีน้อยหายป่วยแล้ว “แม่ครับ หมีน้อยหายป่วยแล้ว หมีน้อยอยากขอบคุณใครต่อใครที่มาเยี่ยม แต่หมีน้อยไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี” “ทำการ์ดขอบคุณดีไหมลูก” แม่หมีเสนอแนะ “ดีเลยครับ” หมีน้อยตื่นเต้นดีใจ ครอบครัวยกมือช่วยกันทำการ์ดขอบคุณ หมีตัดกระดาษเป็นการ์ดรอไว้ แม่หมีตกแต่งการ์ดให้ดูสวยงาม ส่วนหมีน้อยลงมือวาดรูปและเขียนคำขอบคุณด้วยตัวเอง ในที่สุดการ์ดขอบคุณก็เสร็จเรียบร้อย หมีน้อยฝากการ์ดขอบคุณให้พ่่านกกระสาเอาไปช่วยแจก เมื่อได้อ่านการ์ดขอบคุณจากหมีน้อย ลุงหมอฮิปโป ป้ากระต่าย ครูช่าง ลุงสิงโต ลิงจ๋อ เสือ ช้างน้อย หมูป่า และหมาจิ้งจอก ต่างดีใจที่หมีน้อยหายป่วยแล้ว พ่่านกกระสาก็ดีใจที่ได้รับการ์ดขอบคุณจากหมีน้อยเช่นกัน ยังเหลือการ์ดขอบคุณอีกสองใบ หมีน้อยลืมให้ใครกันนะ การ์ดขอบคุณอีกสองใบ หมีน้อยตั้งใจเก็บไว้ให้พ่อและแม่หมีนั่นเอง

หนังสือนิทานเรื่องที่ 7

ชื่อเรื่อง: หนูออมรักแม่

สำนักพิมพ์: นานามีบุ๊กส์คิดดี

ผู้เขียน: ปวรรวณ คัญชิตาการ

ภาพ: ปวรรวณ คัญชิตาการ

จำนวนหน้า: 32 หน้า

ตัวละคร: หนูออม-กระต่าย ตู๋ย่นู๋ย-หมู ต้นกล้า-หมา
คุณสิงห์-สิงโต พี่จ้อ-ลิง คุณยายหมี ลุงช้าง ชูโม้-หมี
แม่ว คุณแม่

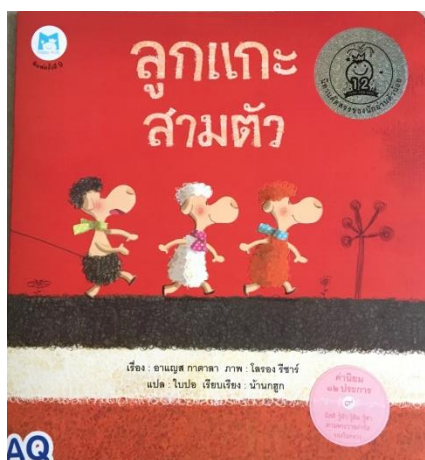
ฉาก: โรงเรียน บ้าน ร้านขายของ

แก่นเรื่อง: รู้จักการใช้เงินและประหยัดออม (ความประหยัด)

เนื้อเรื่อง: ทุก ๆ เช้า คุณแม่จะไปส่งหนูออมหน้าโรงเรียน และไม่ลืมให้ค่าขนมหนูออมด้วย “ขอบคุณค่ะคุณแม่” หนูออมยกมือไหว้ขอบคุณก่อนรับเงินจากคุณแม่ “ตั้งใจเรียนนะจ๊ะ” คุณแม่หอมแก้มหนูออมเบา ๆ ตอนพักเที่ยง หนูออมเดินผ่านร้านขนมร้านโปรดของคุณสิงห์ เห็นตู๋ย่นู๋ยกำลังกินสายไหม ต้นกล้ากำลังเลียอมยิ้ม หนูออมจับกระเป๋าสตางค์ไว้แน่น ก่อนเดินจากมาพร้อมกับพูดกับตัวเองเบา ๆ ว่า “เราต้องอดทน อดทน” “เร่เข้ามาครับ เร่เข้ามา ลูกโป่งสวย ๆ ครับ” พี่จ้อตะโกนขายลูกโป่งสีสดใส เห็นแล้วหนูออมอยากได้ แต่ก็พยายามหักห้ามใจ พูดย้ำกับตัวเองว่า “เราต้องอดทน อดทน” บางวันคุณยายหมีก็มาตั้งร้านขายตุ๊กตา แต่ละตัวช่างน่ารักเหลือเกินในสายตาหนูออม เห็นแล้วอยากได้ อยากได้ แต่หนูออมก็ต้องพูดกับตัวเองว่า “เราต้องอดทน อดทน” หลังเลิกเรียน เพื่อน ๆ พากันไปซื้อไอศกรีมราดซ็อกโกแลตแสนอร่อยที่ร้านลุงช้างหน้าโรงเรียน “หนูออม มากินไอศกรีมกัน” ชูโม้พยายามชวน “เธอกินเถอะ” หนูออมอยากกินมาก แต่ก็ต้องฝืน และพูดกับตัวเองดังขึ้นว่า “เราต้องอดทน อดทน” ทุก ๆ เย็น หนูออมจะมีเงินกลับมาหยอดกระปุกออมสินคุณช้างใจดี หนูออมไม่ใช้เงินค่าขนมเลย เพราะตั้งใจเก็บเงินไว้ทำอะไรบางอย่าง หนูออมต้องอดทนไม่ซื้อของที่อยากได้” เย็นวันหนึ่ง หนูออมเดินกลับบ้านผ่านร้านขายเครื่องเขียน เห็นปากกาที่อยากได้มากที่สุดในโลก หนูออมพูดกับตัวเองว่า “เราต้องอดทน อดทน ไม่ไหวแล้ว” หนูออมวิ่งกลับบ้าน รีบร้อนขึ้นห้องนอน คว่ำค้อนมา “ขอโทษนะ กระปุกคุณช้างใจดี หนูออมอยากได้ปากกามาก มาก มาก มันเป็นปากกาที่สวยงามที่สุดเท่าที่เคยเห็นมาเลย หนูออมทนไม่ไหวแล้ว” แต่แล้ว หนูออมก็ตั้งใจได้ทันไม่ทุบกระปุกออมสินคุณช้างใจดี เพราะหนูออมมีภารกิจที่จะต้องรักษากระปุกไว้อย่างดีจนกว่าจะถึงเวลา หนูออมหาวิธีเตือนตัวเองไม่ให้ทุบกระปุกออมสินก่อนเวลาที่ตั้งใจไว้ แต่เวลานั้นคือเมื่อไหร่กันนะ แล้วหนูออมจะเอาเงินไปทำอะไรกันแน่ ไม่มีใครรู้ว่าหนูออมหยอดกระปุกออมสินทุกวันเพื่ออะไร รู้แต่เพียงว่าหนูออมตั้งใจจะทำบางอย่าง หนูออมหยอดกระปุกคุณช้างใจดีทุกวัน ทุกวัน จนใกล้วันที่ที่ทำเครื่องหมายเตือนไว้

ทุกที เอ หนุออมจะเอาเงินไปทำอะไรนะ เมื่อถึงวันสำคัญ ความอดทนของหนุออมก็สิ้นสุดลง พวกเพื่อน ๆ เอาของเล่นใหม่ ๆ มาอวด มาเล่นกันตอนพักเที่ยง หนุออมไม่มีอะไรใหม่ ๆ มาเล่นด้วยเลย โพละ เย็นวันนั้น กระปุกออมสินคุณช่างใจดีก็ถูกทุบแตก หนุออมคงจะอดทนไม่ไหวแล้วจริง ๆ เอ๊ะ ว่าแต่หนุออมจะเอาเงินไปซื้ออะไรนะ ลูกโป่ง ลูกอม ไอศกรีม ตั๊กตา หรือว่าจะจะเป็นปากกาแสนสวย หนุออมไปในเมือง ซื้อของด้วยใจเรงร่า ใบหน้ามีความสุข เสร็จแล้วก็รีบกลับบ้าน สงสัยจังเลย หนุออมไปซื้ออะไรมานะ ที่จริงแล้วหนุออมไม่ได้ทุบกระปุกเพื่อซื้อของขวัญให้ตัวเอง แต่วันนี้เป็นวันเกิดคุณแม่ หนุออมตั้งใจเอาเงินที่สะสมไปซื้อของขวัญให้คุณแม่นั่นเอง “สุขสันต์วันเกิดค่ะคุณแม่” หนุออมส่งของขวัญให้คุณแม่ประหลาดใจและดีใจมาก หอมแก้มหนุออมหลายฟอด “ขอบใจมากจ๊ะหนุออม เอ๊ะ หนุออมให้อะไรเอ่ย แม่ขอเปิดดูเลยนะจ๊ะ” หนุออมยิ้ม คุณแม่ชอบผ้าห่มที่หนุออมให้ และภูมิใจในตัวหนุออมมาก แม้หนุออมจะเอาเงินเก็บทั้งหมดไปซื้อของขวัญให้คุณแม่จนไม่เหลือเงินซื้อของที่ตัวเองอยากได้ แต่หนุออมก็ดีใจที่ทำให้คุณแม่มีความสุข ส่วนเรื่องของที่หนุอยากได้ หนุออมคนฉลาดก็คิดออกแล้วว่าจะทำอย่างไรดี ก็เริ่มหยอดกระปุกคุณหนูใจดีไปใหม่ไงล่ะ

หนังสือนิทานเรื่องที่ 8

ชื่อเรื่อง: ลูกแกะสามตัว

สำนักพิมพ์: แอปป์คิดส์

ผู้เขียน: อาญญา กาดาลา

ภาพ: โลรอง ริชาร์

จำนวนหน้า: 28 หน้า

ตัวละคร: ลูกแกะสามตัว หมาป่า (ฝูงแกะ)

ฉาก: ป่า บ้าน

แก่นเรื่อง: การมีสติจะทำให้เราคิดและแก้ปัญหาได้
(ความมีสติ)

เนื้อเรื่อง: นี่คือการผจญภัยของลูกแกะสามตัว พวกมันมีขนปุยขยุกขยิกหนานุ่ม ตัวแรกมีขนสีส้มเหมือนขนฟักทอง ตัวที่สองมีขนสีขาวเหมือนสำลี ตัวที่สามมีขนสีดำปีเหมือนถ่าน ลูกแกะทั้งสามชอบร้องเพลงประสานเสียงกันทั้งวัน “ไปเดินเล่นกันไหมจะไกลหรือใกล้ก็ไม่ต้องกลัว” บ่ายวันหนึ่งลูกแกะทั้งสามแอบออกไปเดินเล่นในป่า ป่าซึ่งมีหมาป่าจอมวายร้ายอาศัยอยู่! แต่ลูกแกะทั้งสามไม่หวาดหวั่นอะไร เดินร้องเพลงไปอย่างร่าเริง “ไปเดินเล่นในป่าดีกว่า เพราะเจ้าหมาป่ายังอยู่ไกล พวกเราไม่กลัวอะไรเบื่อกันหัวใจ” ทันใดนั้นมีเสียงแหบห้าวช่วยร้องเพลงต่อ “เดินเล่นในป่าให้ทั่ว ไม่ต้องกลัวว่าจะถูกหมาป่า เพราะหมาป่าไม่อยู่ตอนค่ำ ก็เลยอดหมาป่าแคะน้อยน่ารัก” เป็นเสียงของแกะท่าทางพิลึกกึกกือที่เดินตามหลังมา ขนของมันไม่ใช่สีส้ม ไม่ใช่สีขาว ไม่ใช่สีดำ แต่เป็นขนสีเทาขี้กับขี้เถ้า แถมยังยิ้มแผล่งวักพินแหลมวีบ้อเริ่มด้วย “แะแะ สวัสดิ์จ๊ะ” ลูกแกะสามตัวร้องทักเพื่อนใหม่ “ฮูฮู กู๊กู ซา หวัด ดี จ้า” แกะสีเทาตอบตกลงและเจ้าแกะตัวนี้ร้องไม่เหมือนแกะเลยสักนิด แกะน้อยทั้งสามหัวเราะขำจนน้ำตาอู่ ๆ เค็ม ๆ ไหลพราก ทันใดนั้นแกะสีเทาก็เหวี่ยงดาขายคลุมแกะน้อยทั้งสามไว้ “ฮ่า ๆ ๆ ลูกแกะตัวน้อยกับน้ำตาเค็มปะแหล่ ๆ นำหมาป่าซะมัด คราวก่อนพวกลูกหมูสามตัวเคยเล่นงานฉันอย่างเจ็บแสบ แต่คราวนี้จะไม่จับแบบคราวนั้นหรอกนะ เพราะวันนี้ฉันจะเขมือบลูกแกะสามตัวนี้ให้อร่อยไปเลย ตอนนี้ลูกแกะทั้งสามเพิ่งจะรู้ว่า ที่จริงแล้ว เจ้าแกะใหญ่ใจดี ก็คือหมาป่าใจร้ายนั่นเอง พวกมันจึงคิดหาทางหนีเอาตัวรอด เมื่อมาถึงบ้านของหมาป่าลูกแกะสามตัวก็ถูกจับใส่กรงทันที แล้วหมาป่าก็ง่วนอยู่หน้าเตาเตรียมเครื่องปรุงประกอบเนื้อแกะ นักโทษน้อยทั้งสามจึงคุยกันเสียงดังลั่นกรง ลูกแกะสีส้มบ่นว่า “แหะ! ขนแกะนะ ไม่อร่อยหรอก ใครจะกินเข้าไปลง” ลูกแกะสีขาวเสริมว่า “นั่นนะสิ คุณหมาป่าน่าจะตัดขนของพวกเราออกก่อนที่จะกินนะ” ลูกแกะสีดำเสนอว่า “ก่อนที่จะถูกกินเราน่าจะเอาขนของเราไปถักเป็นเสื้อกันหนาวให้คุณหมาป่าใส่เนอะ” แล้วลูกแกะทั้งสามก็ร้องเพลงขึ้นพร้อมกัน “เราจะถักเสื้อจากขนนุ่มยาว เป็นเสื้อกันหนาวใส่แล้วอุ่นสบาย ขนสีดำนุ่มนุ่มราวปุยฝ้าย เสื้อกันหนาวตัวใหม่เก๋ไก๋จริง ๆ” หมาป่าสนใจ “ก็ดีนะ ใส่เสื้ออุ่น ๆ กินอาหาร

อร่อย ๆ” ซุปหัวหอมในหม้อกำลังเดือดปุด ๆ ส่งกลิ่นหอมน่าห่ม่าจ้ง อีกประเดี๋ยวมหาปาก็จะจับลูก
 แกะสามตัวลงไปต้มในซุปรนี้แล้ว นักโทษน้อยทั้งสามรีบร้องเรียกพ่อครัว “คุณมหาป้าจ๋า มาลองใส่เสื่อ
 กันหนาวดูก่อนมัยจ๊ะ” มหาป้าไม่ทันระวังตัวเพราะมัวแต่ตื่นเต้นกับเสื่อกันหนาวตัวใหม่ จึงเดินเข้าไป
 ในกรงแล้วใส่เสื่อกันหนาวทันที แต่...” อ้าว เจ้าแกะตุ่น! เสื่อตัวนี้ไม่มีแขนนี่นา” มหาป้าโวยวายเพราะ
 รู้ว่าหลงกลลูกแกะสามตัวซะแล้ว “ถึงจะไม่มีแขนเสื่อแต่ก็มีสายคาดเอวเอาไว้มัดคุณมหาป้าด้วยนะ”
 ลูกแกะตอบเสียงใสก่อนจะปิดกรงแล้วใส่กุญแจทันที โถนี่หรือ มหาป้าจอมวายเป็นผู้ยิ่งใหญ่ มหาป้า
 ใส่เสื่อกันหนาวเก้เก้ นั่งอยู่ในกรงอย่างสิ้นหวัง ได้แต่มองลูกแกะไปสามตัวที่เดินจากไปอย่างร่าเริง
 แล้วลูกแกะสามตัวก็เดินมาเจอฝูงแกะซึ่งกำลังช่วยกันตามหาพวกมันนั่นแหละ แม่ของลูกแกะทั้งสาม
 ดีใจมากเมื่อเห็นลูกปลอดภัย จึงไม่คิดว่าเพียงแต่ตักเตือน แล้วชวนกันกลับไปทุ่งหญ้า ลูกแกะไปสาม
 ตัวที่มีสีชมพูคล้ายลูกหมูสามตัวเดินนำหน้าฝูงพลางร้องเพลงอย่างเบิกบาน “ไปเดินเล่นในป่าดีกว่า
 เพราะมหาป้ายังอยู่ในกรง ได้แต่นั่งร้อง โห้ง โห้ง”

หนังสือนิทานเรื่องที่ 9

ชื่อเรื่อง: หมู หมูกับหมาป่าสามัคคี

สำนักพิมพ์: Dream Publishing

ผู้เขียน: Kim Sae-shil

ภาพ: Park Keun

จำนวนหน้า: 34 หน้า

ตัวละคร: แม่หมู ลูกหมูสามตัว หมาป่า

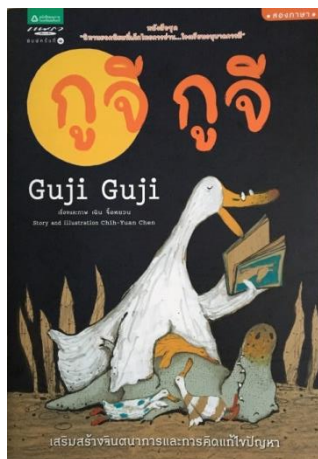
ฉาก: บ้าน ป่า

แก่นเรื่อง: การร่วมมือและสามัคคีกันจะทำให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข (ความสามัคคี)

เนื้อเรื่อง: ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีหมูน้อยสามพี่น้องอาศัยอยู่ด้วยกันในบ้านเก่า ๆ หลังหนึ่ง พรุ้งนี้พวกมันจะย้ายออกจากบ้านหลังนี้ไปอยู่บ้านหลังใหม่ในป่าไกลออกไป แม่ของพวกมันเป็นห่วงมาก จึงพูดเตือนว่า “ลูก ๆ เคยได้ยินเรื่องลูกหมูสามตัวบ้างไหม พวกหนูต้องสร้างบ้านให้มั่นคงแข็งแรงนะจะเมื่อมีเจ้าหมาป่าตัวใหญ่ดุร้ายเข้ามา พวกหนูจะได้ปลอดภัย” คือนั้นหมูน้อยสามพี่น้องจึงช่วยกันคิดอย่างรอบคอบว่าจะสร้างบ้านให้แข็งแรงได้อย่างไรดี “เราคิดผิดเสียแล้วที่จะสร้างบ้านสามหลังให้ไม่เหมือนกัน” หมูพี่ใหญ่พูดขึ้นมา “นั่นสิ ถ้าเรารวมพลังที่แข็งแรงของเราเข้าด้วยกัน เราก็จะสร้างบ้านที่แข็งแรงกว่านี้และอยู่ด้วยกันได้” หมูพี่รองพูด “พี่ทั้งสองพูดถูกแล้ว” หมูน้องสุดท้องเห็นด้วย เช้าวันต่อมา หมูสามพี่น้องก็ออกจากบ้านไป แม่ของพวกมันน้ำตาไหลพรากจนชุ่มผ้ากันเปื้อนด้วยความเป็นห่วงลูกทั้งสาม พวกมันจึงปลอบแม่ว่า “แม่จ๋า ไม่ต้องเป็นห่วงพวกหนูนะจ๊ะ พวกเราจะสร้างบ้านที่แข็งแรงด้วยกันและจะเอาชนะเจ้าหมาป่าให้ได้จ้ะ” “ดีมากจ๊ะลูกรัก” เมื่อมาถึงในป่าหมูน้อยสามพี่น้องจึงลงมือสร้างบ้านของพวกมันทันที พวกมันใช้ท่อนไม้มาทำเป็นเสา และอิฐมาทำเป็นกำแพง พวกมันแบ่งงานกันทำ “ฉันจะถากพื้นให้โล่งเตียน เพื่อจะได้ลงมือสร้างบ้านของพวกเรา” หมูพี่ใหญ่บอกน้อง ๆ “ฉันจะไปหาท่อนไม้ในป่า” หมูพี่รองบอก “ฉันจะทำอิฐเอง” หมูน้องสุดท้องพูด ทั้งสามพี่น้องตื่นตื่นเป็นอย่างมาก ขณะที่หมูพี่ใหญ่กำลังถากพื้นอยู่นั้น หมูพี่รองก็เดินเข้าไปในป่าเพื่อหาไม้มาทำเป็นเสา ระหว่างทางมีผลเบอร์รี่สีแดงดูน่าอร่อยขึ้นอยู่เต็มไปหมด “ฉันกระหายน้ำเหลือเกิน ฉันขอกินผลเบอร์รี่พวกนี้ ก่อนลงมือทำงานเถอะนะ” ในป่าไม้ไกลมีลำธารน้ำใส หมูน้องสุดท้องเดินเข้าไปใกล้ลำธารนั้นเพื่อหาทางทำอิฐให้ได้ แต่ที่นั่นมีผลเบอร์รี่สีแดงน่าอร่อยขึ้นเต็มไปหมด “ฉันหิวเหลือเกิน ฉันขอกินผลเบอร์รี่พวกนี้ ก่อนลงมือทำงานเถอะนะ” หมูพี่รองและหมูน้องสุดท้องต่างก็กินผลเบอร์รี่เข้าไปมากจนอึดและหลับผล็อยไป หมาป่าซึ่งซ่อนตัวและเฝ้ามองอยู่บริเวณนั้น เดินออกมาขโมยหมูทั้งสองที่กำลังนอนหลับสบาย “ฮ่า ฮ่า นานแล้วสินะที่ฉันไม่ได้จับหมูกิน” ขณะที่หมาป่ากำลังอึดหมูน้อยสุดท้องอยู่นั้น เสียงเรียกของหมูพี่ใหญ่ก็ดังขึ้น “น้องรอง น้องเล็ก อยู่ที่ไหนนะ” หมูพี่ใหญ่ปรากฏตัว

ออกมาแต่ไกล เจ้าหมาป่าเห็นดังนั้นจึงรีบกลับไปซ่อนทันที หมูพี่ใหญ่มาพบน้องทั้งสองนอนหลับอยู่ จึงปลุกให้ตื่น “ทำไมพวกเธอถึงไม่ทำงานแต่กลับมานอนหลับอยู่อย่างนี้ล่ะ” “ฉันเพิ่งจะกินผลเบอร์รี่สีแดงเข้าไป” หมูพี่รองกับหมูน้องสุดท้องพูดพร้อมกัน หมูพี่ใหญ่เข้าไปดมผลเบอร์รี่สีแดง ถัดจากดมเบอร์รี่ออกไป มันเห็นรอยเท้าขนาดใหญ่ของหมาป่า “โอ๊ะ รอยเท้าหมาป่า พวกเราต้องช่วยกันสร้างบ้านที่แข็งแรงกันเดี๋ยวนี้” หมูสามพี่น้องต้องทำงานกันอย่างหนัก ช่วยกันตัดต้นไม้และทำอิฐด้วยกัน ในที่สุดทุกอย่างที่จะใช้สร้างบ้านก็พร้อมแล้ว “มาช่วยกันตั้งเสาบ้านของเรากันเถอะ” “มาช่วยกันวางอิฐให้เป็นระเบียบ” “มาช่วยกันทำประตูกับหน้าต่างบานใส” “มาช่วยกันทำหลังคาสีแดง” ในที่สุดบ้านหลังสวยแข็งแรงก็เสร็จแล้ว แต่ยังมีบางอย่างที่สามพี่น้องลืมนึกถึง คือหมาป่าตัวใหญ่นิสัยไม่ดีอาศัยอยู่ในป่าแห่งนี้ด้วย สามพี่น้องเปิดหน้าต่างทิ้งไว้ ขณะที่นำหม้อขนาดใหญ่มาวางบนเตาเพื่อช่วยกันทำซूप ทำให้กลิ่นหอมกระจายออกไปทางหน้าต่าง หมาป่าได้กลิ่นหอมจึงตามกลิ่นนั้นมา “กลิ่นหอมมาจากบ้านของหมูสามพี่น้องนี่นา” ตั้งแต่หมูสามพี่น้องสร้างบ้านที่แข็งแรง เจ้าหมาป่าก็ไม่สามารถบุกเข้าไปในบ้านหลังนั้นได้เลย มันเริ่มคิดอย่างรอบคอบว่าจะหาทางเข้าไปในบ้านหลังนั้นได้อย่างไร มันจำได้ว่าเคยพยายามเข้าไปในบ้านของหมูสามพี่น้องทางปล่องไฟ แต่ก็เข้าไปไม่ได้ วันนี้เจ้าหมาป่าจึงตัดสินใจจะพังประตูเข้าไป “เอาละนะ ฉันจะเข้าไปละ” “อ๊ะ ประตูเปิดอยู่แล้วนี่นา ทำไมถึงมีตอย่างนี้ล่ะ” ทันใดนั้น หมาป่าก็ได้ยินเสียงเอะอะดังขึ้น “ฉันจะจับมันมัดไว้กับเก้าอี้” “ฉันจะช่วยมัดด้วย” “ฉันจะเลี้ยงมันด้วยผลเบอร์รี่สีแดง” “อ้าก อยานะ” เจ้าหมาป่าถูกมัดติดกับเก้าอี้อย่างแน่นหนา “เราหย่อนเจ้าหมาป่าวางร้ายลงไปในบ่อหรือไม่ก็ผลักมันให้ตกหน้าผาดีไหม” “โอ๊ะ อยานะ อย่าทำฉันเลย ขอร้องละ” “แต่เธอชอบรังแกหมูอย่างพวกเรานี้” “ก็ตอนนั้นฉันกำลังหิว และหมาป่าแก่ๆ อย่างฉันก็ออกไล่สัตว์ไม่ไหวแล้ว” เจ้าหมาป่ากลัวจนตัวสั่น ขนลุกดูน่าสงสาร หมูสามพี่น้องจะตัดสินใจอย่างไรนะ หมูสามพี่น้องจึงให้เจ้าหมาป่าอยู่ด้วย ช่วยกันทำไร่และเลี้ยงสัตว์ หมูพี่ใหญ่ปลูกข้าวโพดหวาน หมูพี่รองปลูกมันเทศ ส่วนหมูน้องสุดท้องปลูกแอปเปิลหวานกรอบ แล้วเจ้าหมาป่าล่ะจะทำอะไร เจ้าหมาป่าช่วยดึงวัชพืชออกจากไร่ข้าวโพด ไร่มันเทศ จับหนอนแมลงที่มาเกาะกินต้นแอปเปิล แล้วนำมาเป็นอาหารไก่ที่มันเลี้ยงไว้กินเป็นอาหาร ในที่สุดหมูสามพี่น้องและหมาป่าก็มีอาหารเย็นกินกันอย่างอุดมสมบูรณ์ “ว้าว การรวมพลังกันคืออย่างนี้เอง” หมูสามพี่น้องกับหมาป่าจึงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนับแต่นั้นมา

หนังสือนิทานเรื่องที่ 10

ชื่อเรื่อง: กูจิ กูจิ

สำนักพิมพ์: แพรวเพื่อนเด็ก

ผู้เขียนและภาพ: เฉิน จื่อหยวน

จำนวนหน้า: 36 หน้า

ตัวละคร: แม่เป็ด ลูกเป็ดสามตัว จระเข้ (ค่างคาว นกฮูก)

ฉาก: ป่า สวนดอกไม้ ทะเลสาบ

แก่นเรื่อง: รู้จักบุญคุณ ตอบแทนคนที่ทำดีกับเรา (ความกตัญญู)

เนื้อเรื่อง: ไข่ฟองหนึ่งกลิ้งไปตามพื้น กลิ้งผ่านป่า ผ่านสวน

ดอกไม้ แล้วกลิ้งลงจากเนินเขา สูดท้ายมันก็กลิ้งเข้าไปในรังเป็ด

แม่เป็ดไม่เห็นถึงความผิดปกติจึงนั่งฟักไข่ต่อไป วันหนึ่งไข่ก็แตกออก ไข่ฟองแรกฟักออกมาเป็นลูกเป็ด ปลายจุดสีฟ้าชื่อ “ดินสอสี” ไข่ฟองที่สองเป็นลูกเป็ดลายทางชื่อ “ม้าลาย” ไข่ฟองที่สามเป็นลูกเป็ดสีเหลืองชื่อ “แสงจันทร์” ไข่ฟองที่สี่ฟักออกมาเป็นลูกเป็ดประหลาดสีฟ้าอมเทาทั่วทั้งตัว ปากส่งเสียงร้อง “กูจิ กูจิ” ไม่ยอมหยุด ดังนั้นมันจึงได้ชื่อว่า “กูจิ กูจิ” แม่เป็ดสอนลูกเป็ดว่ายน้ำ ดำน้ำ และเดินเตาะเตาะไปกับพวกมัน กูจิ กูจินั้นเรียนรู้ได้เร็วที่สุด เก่งที่สุด มีหน้าขี้ยังตัวใหญ่กว่า แข็งแรงกว่าลูกเป็ดตัวอื่น ๆ แต่ไม่ว่าจะเติบโตมาเป็นอย่างไร แม่เป็ดก็รักลูกเป็ดเท่าเทียมกัน วันหนึ่งที่ทะเลสาบ มีสัตว์หน้าตาคล้าย กูจิ กูจิ โผล่มาสามตัว จระเข้ทั้งสามแสบเยิ้ม อวดให้คนทั้งโลกเห็นฟันแหลมคมในปากของพวกมัน จระเข้ตัวหนึ่งอ้าปากกว้างแล้วพูดว่า “คูสิ มีจระเข้โง่อยู่แถวนี้ มันหัดเดินเหมือนเป็ดเสียด้วย” กูจิ กูจิร้องเสียงดังว่า “ฉันไม่ใช่จระเข้เสียหน่อย ฉันเป็นเป็ดต่างหาก” จระเข้ทั้งสามตัวหัวเราะ “แกดูสารรูปตัวเองเสียก่อน ไม่มีขน ไม่มีปากแบน ๆ ตีนแบน ๆ แกมีแต่ผิวสีฟ้า ๆ เทา ๆ เล็บแหลม ๆ ฟันคม ๆ แกยังมีกลิ่นตัวจระเข้เหม็นหึ่ง เหมือนพวกเราเปียบเลย” จระเข้ร้ายตัวแรกพูดว่า “ผิวสีฟ้า ๆ เทา ๆ ช่วยให้แกซ่อนตัวในน้ำได้ แล้วค่อย ๆ เคลื่อนเข้าใกล้ฝูงเป็ดอ้วนแสนอร่อยได้ โดยไม่มีใครเห็น” จระเข้ร้ายตัวที่สองพูดว่า “เล็บแหลม ๆ ช่วยให้แกตะครุบเป็ดอ้วนได้แน่น ๆ จนพวกมันดิ้นไม่หลุดเสียเวลา” จระเข้ร้ายตัวที่สามเสริมว่า “ฟันคม ๆ ช่วยให้แกฉีกเนื้อเป็ดอ้วนที่แสนสดฉ่ำได้ อ้อ อร่อยเหลือหลาย” จระเข้ทั้งสามแสบเยิ้มอย่างชั่วร้ายแล้วพูดว่า “เรารู้ว่าแกอยู่กับฝูงเป็ดอ้วนแสนอร่อย พຽนี้แกจงพาพวกเป็ดมากระโดดน้ำเล่นที่สะพาน พวกเราจะอ้าปากคอยอยู่ข้างใต้นะ” กูจิ กูจิถามว่า “ทำไมฉันต้องฟังคำพูดของพวกแกด้วยล่ะ” “เพราะว่าเราเป็นจระเข้เหมือนกันนะสิ พวกเดียวกันต้องช่วยเหลือกัน” พูดจบ จระเข้ร้ายทั้งสามก็คลานหายไปใต้วงน้ำ กูจิ กูจิผู้แสนหดหู่เดินมาข้างทะเลสาบตามลำพัง “ฉันไม่ใช่เป็ด แต่เป็นจระเข้ร้าย” กูจิ กูจิหันไปที่ผิวน้ำแล้วทำท่าดูร้าย แต่ผิวทะเลสาบกลับสะท้อนภาพหน้าขบขันออกมา กูจิ กูจิหัวเราะ “ฉันไม่ใช่จระเข้ แล้วก็ไม่ใช่เป็ด แต่ฉันเป็น จระเป็ด ต่างหาก” พวกจระเข้แสนชั่วร้ายคิดจะกินครอบครัวของเรา ต้องหาทางสอน

บทเรียนพวกมันให้ได้ กุจี กุจินั่งบนก้อนหิน คิด แล้วก็คิด ในที่สุดก็คิดหาทางได้สำเร็จ มันจึงกลับบ้านอย่างวางใจ เย็นวันนั้นจระเข้ร้ายทั้งสาม ลับเขี้ยวคมโตของพวกมัน พลังนี้ถึงรสชาติแสนอร่อยของเป็ดอ้วน เตรียมตัวกินอาหารมื้อใหญ่ในวันพรุ่งนี้ วันต่อมา กุจี กุจีทำตามคำสั่งของจระเข้ มันพาฝูงเป็ดมาที่สะพาน เตรียมกระโดดน้ำเล่น จระเข้ร้ายทั้งสามอ้าปากกว้างอยู่ใต้สะพาน รอเปิดอ้วนกระโดดลงมา แต่แล้วสิ่งที่ตกลงมานั้นไม่ใช่ลูกเป็ด กลับเป็นก้อนหินสามก้อน ซึ่งทั้งแข็งทั้งใหญ่ จระเข้ร้ายทั้งสามงัดเขี้ยว “กร๊อบ กร๊อบ” ฟันหักหมดเลย จระเข้ร้ายทั้งสามตัวเจ็บจนวิ่งอ้าว พวกมันพากันวิ่งไปจนไม่เห็นเงา กุจี กุจีช่วยชีวิตเป็ดได้ทั้งหมด ฝูงเป็ดพากันจับตัวกุจี กุจียกขึ้นด้วยความดีใจ แล้วล้อมวงเดินรำกันข้างทะเลสาบ กุจี กุจีกลายเป็นวีรบุรุษในใจของพวกเป็ดไปแล้ว นับจากนั้นมา กุจี กุจีกับแม่เป็ด ดินสอสี ม้าลาย และแสงจันทร์ ยังคงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันต่อไป มันกล้าหาญและแข็งแรงขึ้นทุกวันกลายเป็น “จระเข้เป็ด” ที่แสนมีความสุข

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์หนังสือนิทาน

สัปดาห์ ที่	ชื่อเรื่อง	สำนักพิมพ์	ผู้เขียน	ภาพ	ตัวละคร	ฉาก	แก่น เรื่อง
1	ลูกหมู สามตัว	ห้องเรียน	ก้อง บรรณาธิการ (เรียบเรียง)	สิทธิพร พวงสุข	ลูกหมูสามตัว แม่หมู หมาป่า	ป่า บ้านฟาง บ้านไม้ บ้านอิฐ	ความ ขยัน
2	ออกไปนะ เจ้าปีศาจ	นานมีบุ๊คส์ คิดดี	เหมือนฝัน ทรัพย์เอนก	เหมือนฝัน ทรัพย์เอนก	ด.ญ.ระเบียบ ด.ช.วินัย คุณพ่อ คุณแม่	บ้าน ห้องนอน	ความ มีวินัย
3	ตังค์ทอน	นานมีบุ๊คส์ คิดดี	ก้องเกียรติ ก้องจันดี	ก้องเกียรติ ก้องจันดี	โจ้ แม่ ป้าอ้วน	บ้าน ร้านค้า ทางเดิน- กลับบ้าน	ความ ซื่อสัตย์
4	หนู ไม่อยาก มีเหา	นานมีบุ๊คส์ คิดดี	สุรภา วงษ์โกวิท	สุรภา วงษ์โกวิท	มีมี คุณแม่ คุณลุงคนสวน คุณลุงหนวด คุณป้า	บ้าน สวน- สาธารณะ ในเมือง	ความ สะอาด
5	เมืองแห่ง รอยยิ้ม	นานมีบุ๊คส์ คิดดี	ชนิดา โสภณวุฒิกุล	ชนิดา โสภณวุฒิกุล	กระต่าย หมี เต่า หนู ลูกนก ยีราฟ แม่นก	เมือง	ความ มีน้ำใจ
6	ขอบคุณ ครึ่งจาก หมีน้อย	นานมีบุ๊คส์ คิดดี	ชาญศิลป์ กิตติโชติ- พานิชย์	ชาญศิลป์ กิตติโชติ- พานิชย์	หมีน้อย พ่อหมี แม่หมี นกกระสา ลุงหมอฮิปโป ครูช้าง ลุงสิงโต	บ้าน	ความ สุภาพ
7	หนูออม รักแม่	นานมีบุ๊คส์ คิดดี	ปวรวฤณ คัญชิตากร	ปวรวฤณ คัญชิตากร	หนูออม ตุ๋นตุ๋น ต้นกล้า คุณสิงห์ พี่จ้อ คุณยายหมี ลุงช้าง ชูไม้ แมว คุณแม่	โรงเรียน บ้าน ร้าน ชายของ	ความ ประหยัด
8	ลูกแกะ สามตัว	แฮปปี้คิดส์	อาณัฐ กาดาลา	โลรอง ริชาร์	ลูกแกะสามตัว หมาป่า (ฝูงแกะ)	ป่า บ้าน	ความ มีสติ

ตารางที่ 10 (ต่อ) การวิเคราะห์หนังสือนิทาน

สัปดาห์ ที่	ชื่อเรื่อง	สำนักพิมพ์	ผู้เขียน	ภาพ	ตัวละคร	ฉาก	แก่น เรื่อง
9	หมู หมูกับ หมาป่า สามัคคี	Dream Publishing	Kim Sae-shil	Park Keun	แม่หมู ลูกหมูสามตัว หมาป่า	บ้าน ป่า	ความ สามัคคี
10	กุจิกุจิกิ	แพรว เพื่อนเด็ก	ฉิน จื่อหยวน	ฉิน จื่อหยวน	แม่เป็ด ลูกเป็ด สามตัว จระเข้ (ค่างคาว นกฮูก)	ป่า สวนดอกไม้ ทะเลสาบ	ความ กตัญญู

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูซาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี บูชาน
สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 1 – 4 นิทานเรื่อง ลูกหมูสามตัว

วัน	จุดประสงค์	เนื้อหา	กฎของผังความคิด	ขั้นตอน	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
จันทร์	1. เด็กสามารถระบุองค์ประกอบในนิทานได้ 2. เด็กสามารถบอกคุณลักษณะของเรื่องราวในหนังสือนิทานได้	ตัวละคร ฉาก และเหตุการณ์		1. การพัฒนาหัวข้อเรื่อง 1.1 การนำเสนอภาพในหนังสือนิทาน 1.2 การใช้คำถามกระตุ้นการคิดเพื่อระดมสมองเกี่ยวกับนิทาน 1.3 การผ่อนคลายด้วยการทำศิลปะ	1. นำหนังสือนิทานที่จัดเตรียมมาให้เด็กได้สำรวจร่วมกันทั้งห้อง 2. ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กมองเห็น เพื่อเป็นการระดมสมอง โดยให้เด็กสังเกตและคาดเดาถึงตัวละคร ฉาก และเหตุการณ์ในหนังสือนิทาน พร้อมจดบันทึกข้อมูลบนกระดาน 3. ให้เด็กผ่อนคลายด้วยการทำกิจกรรมระบายสีหน้ากากตัวละครในเรื่อง	1. หนังสือนิทานเรื่อง ลูกหมูสามตัว (ผู้เขียน สิทธิพร พวงสุข) 2. คำถาม - เด็ก ๆ เห็นอะไรจากภาพในหนังสือนิทานบ้าง (ตัวละครเด่น ฉาก) - เด็ก ๆ คิดว่านิทานเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับอะไร 3. หน้ากากตัวละคร (หมู) 4. สีเมจิก, สีไม้ 5. กรรไกร	1. การบอกรายละเอียด 1.1 การระบุองค์ประกอบในนิทาน 1.2 การบอกคุณลักษณะจากรายการ
อังคาร	3. เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนได้ 4. เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังได้		1. ใช้การเน้นย้ำ 1.1 การใช้รูปภาพเป็นศูนย์กลางความสนใจเสมอ 2. ใช้การเชื่อมโยงสัมพันธ์ 2.2 การใช้สีเดียวกันในการแสดง ความเชื่อมโยง	1.4 การจัดกลุ่มแนวคิด เรียงลำดับเรื่องราวที่ได้จากการระดมสมอง	4. นำข้อมูลที่ได้จากการระดมสมองของเด็กมาสร้างผังความคิด เพื่อจัดกลุ่มและแสดงให้เห็นถึงลำดับการเชื่อมโยงของข้อมูลที่เกิดขึ้นก่อนหลัง ด้วยการวาดภาพ และใช้สีประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจ จากนั้นแบ่งกลุ่มเด็กให้ทำผังความคิดตามตัวอย่างบนกระดาน	1. กระดาษบุรูป 2. สีเมจิก, สีไม้ 3. คำถาม - บ้านหลังที่ 1, 2, 3 ของลูกหมูสร้างด้วยอะไรบ้าง	2. การลำดับเหตุการณ์ 2.1 การเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน 2.2 การเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลัง

วัน	จุดประสงค์	เนื้อหา	กฎของผังความคิด	ขั้นตอน	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
พุธ	5. เด็กสามารถระบุถึงเหตุและผลของเรื่องราวในนิทานได้ 6. เด็กสามารถบอกความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ได้			2. การเล่านิทาน 2.1 เล่าเรื่องราวในหนังสือ นิทานให้เด็กฟังตั้งแต่ต้นจนจบ 2.2 มุ่งชี้ชวนให้สนทนาเกี่ยวกับตัวละครฉากของเรื่องเหตุการณ์และแก่นเรื่อง	4. แนะนำองค์ประกอบของหนังสือนิทาน สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับผังความคิดที่ทำมาแล้วล่วงหน้า และเริ่มเล่านิทานให้เด็กฟังอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ โดยเป็นการเล่าที่ใส่อารมณ์ ความรู้สึกที่สัมพันธ์กับตัวละครและเรื่องราว 5. ชี้ชวนให้เด็กเห็นถึงตัวละครเด่น เหตุการณ์สำคัญ แก่นเรื่อง และเห็นถึงเหตุและผลของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตั้งคำถามให้เด็กได้ตอบเพิ่มเติมจากร່วราวในนิทานเกี่ยวกับองค์ประกอบในนิทาน	1. หนังสือนิทานเรื่อง ลูกหมูสามตัว (ผู้เขียน สิทธิพร พวงสุข) 2. คำถาม - เด็ก ๆ เห็นตัวละครอะไรในฉากนี้บ้าง - ตัวละครนั้นๆ มีความรู้สึกอย่างไร - ทำไมบ้านของลูกหมูตัวที่หนึ่งและสองถึงพัง - ทำไมลูกหมูสามตัวจึงรอดจากหมาป่าได้	3. การบอกถึงเหตุและผล 3.1 การระบุถึงเหตุและผลของเรื่องราวในนิทาน 3.2 ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์

วัน	จุดประสงค์	เนื้อหา	กฎของผังความคิด	ขั้นตอน	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
พฤหัสบดี	7. เด็กสามารถระบุสาระสำคัญที่เป็นแก่นของเรื่องราวได้	แก่นเรื่อง (ความขยัน) ถ้ามีความ	3. มีความชัดเจน 3.5 ลากเส้นหลักเพื่อเชื่อมโยงรูปภาพตรงกลางกับ	3. การปฏิบัติ 3.1 ทบทวนผังความคิดเดิม 3.2 สร้าง	6. ครูแจกกระดาษผังความคิดเดิมให้เด็ก เพื่อสร้างผังความคิดใหม่ที่เชื่อมโยงกับผังความคิดเดิม เน้นให้เด็กใส่รายละเอียดเพิ่มเติมจากที่ได้ฟังนิทานข้างต้น รวมถึงสาระสำคัญที่เป็นแก่นของเรื่องราว และสาธิตการใช้เทคนิคการเชื่อมโยงภาพด้วยการใช้เส้นและสี	1. กระดาษ 2. สีเมจิก, สีไม้	4. การจับใจความสำคัญ 4.1 การระบุสาระสำคัญและแก่นของเรื่องราว 4.2 การเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเอง
	8. เด็กสามารถเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเองได้	อดทน ขยันจะทำให้ประสบความสำเร็จ	ความคิดหลักและเชื่อมโยงกับเส้นอื่น ๆ 3.9 ทำให้กระดาษอยู่ในแนวนอนเพื่อความสะดวกในการอ่าน 4. การพัฒนารูปแบบของตนเอง	ผังความคิดด้วยตนเอง โดยอธิบายรายละเอียดในนิทานเพิ่มเติม และมุ่งเน้นการเชื่อมโยงผังความคิดเดิมกับผังความคิดใหม่ที่เกิดขึ้น	7. ให้ตัวแทนเด็กออกมาเล่าเรื่องราวด้วยคำพูดของตนเอง และช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องราวจากผังความคิด		

ภาพการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูซาน

ขั้นตอนการเล่านิทานโดยใช้ผังความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูซาน แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพัฒนาหัวเรื่อง

1.1 นำเสนอภาพในหนังสือนิทานตั้งแต่ต้นจนจบ

1.2 ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดเกี่ยวกับนิทาน เพื่อระดมสมองในการพัฒนาเรื่องที่สนใจ

1.3 ให้เวลาเด็กได้ผ่อนคลายด้วยการทำศิลปะ

1.4 นำข้อมูลจากการระดมสมองมาจัดกลุ่มแนวคิดกว้าง ๆ และเรียงลำดับ เพื่อหาความเชื่อมโยงของข้อมูลในลักษณะของผังความคิด

ขั้นที่ 2 การเล่านิทาน

2.1 เล่าเรื่องราวในหนังสือนิทานให้เด็กฟังตั้งแต่ต้นจนจบ

2.2 ชี้ชวนให้สนทนาเกี่ยวกับโครงเรื่อง ตัวละคร แก่นเรื่อง ฉากของเรื่อง ภาพประกอบ
คุณธรรม และความรู้สึก

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ

3.1 ทบทวนผังความคิดเดิม

3.2 สร้างผังความคิดด้วยตนเอง โดยอธิบายรายละเอียดในนิทานเพิ่มเติม และมุ่งเน้นการเชื่อมโยงผังความคิดเดิมกับผังความคิดใหม่ที่เกิดขึ้น

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล
2. แบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คู่มือแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้ใช้วัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การบอกรายละเอียด	จำนวน 2 ข้อ รวม 10 คะแนน
ตอนที่ 2 การลำดับเหตุการณ์	จำนวน 2 ข้อ รวม 8 คะแนน
ตอนที่ 3 การบอกถึงเหตุและผล	จำนวน 2 ข้อ รวม 10 คะแนน
ตอนที่ 4 การจับใจความสำคัญ	จำนวน 2 ข้อ รวม 10 คะแนน
จำนวนทั้งหมด 8 ข้อ รวม 38 คะแนน	
2. ผู้ดำเนินการศึกษาคู่มือและแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาลให้เข้าใจอย่างถูกต้อง และชัดเจน พร้อมบันทึกคำตอบที่ได้ลงในแบบบันทึกและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดลงในช่องให้คะแนน
3. การวัดการเข้าใจความของเด็กในแต่ละครั้ง ผู้ดำเนินการทำการวัดเด็กเป็นรายบุคคล โดยผู้ดำเนินการเล่านิทานเรื่อง แกะน้อยโอซากับหมาป่าจอมหิว ให้เด็กฟังตั้งแต่ต้นจนจบเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 – 5 คน จากนั้นนำเด็กมาทีละคนและให้เด็กที่เหลือรอข้างนอกห้อง ผู้ดำเนินการอ่านคำสั่งในแต่ละข้อซ้ำกัน 2 รอบ แล้วให้เด็กลงมือปฏิบัติหรือตอบคำถาม
4. ผู้ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่สำหรับดำเนินการวัดที่มีความสงบปราศจากเสียงรบกวน อากาศถ่ายเทสะดวก และมีแสงสว่างเพียงพอ รวมไปถึงจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดให้เรียบร้อยและสะดวกต่อการหยิบใช้งาน

ตอนที่ 1 การบอกรายละเอียด

1.1 การระบุองค์ประกอบในนิทาน

ข้อ 1 จงเลือกภาพและบอกชื่อตัวละครเด่นในนิทานเรื่องนี้ให้ถูกต้องมา 2 ภาพ (ถ้าเด็กไม่เข้าใจ คำว่า ตัวละครเด่น ผู้ดำเนินการอาจถามเพิ่มว่า ตัวอะไรบ้างที่เด็กเห็นบ่อย ๆ ในนิทาน)

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

ภาพที่ 4

คำตอบ ภาพที่ 2 (หมาป่า) และ ภาพที่ 3 (ลูกแกะ)

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	5	4	3	2	1	0
รายละเอียด เกณฑ์	สามารถเลือก ภาพและ บอกชื่อได้ ถูกต้องทั้ง 2 ภาพ	สามารถเลือก ภาพได้ ถูกต้อง 2 ภาพ แต่บอก ชื่อได้ 1 ภาพ	สามารถเลือก ภาพได้ ถูกต้อง 2 ภาพ แต่ไม่ สามารถบอก ชื่อได้	สามารถเลือก ภาพและ บอกชื่อได้ ถูกต้อง 1 ภาพ	สามารถเลือก ภาพได้ ถูกต้อง 1 ภาพ แต่ไม่ สามารถบอก ชื่อได้	ไม่สามารถ เลือกภาพได้ ถูกต้อง หรือ ไม่มีการเลือก ภาพ

1.2 การบอกคุณลักษณะจากเรื่องราว

ข้อ 2 จงบอกชื่อและรายละเอียดของฉากในนิทานเรื่องนี้ให้ถูกต้องมา 2 ฉาก โดยในแต่ละฉากต้องมีรายละเอียดที่ถูกต้อง 3 อย่าง (ถ้าเด็กไม่เข้าใจคำว่า ฉาก ผู้ดำเนินการอาจถามเพิ่มว่า นิทานเรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหนบ้าง)

ฉาก	รายละเอียด
บ้าน 	เตาผิง, เก้าอี้/เก้าอี้โยก, โต๊ะ, ชามซूप/ซูป, รูปภาพ, พรม
ป่า 	ต้นไม้, ใบไม้, หิมะ, ก้อนหิน, นกฮูก

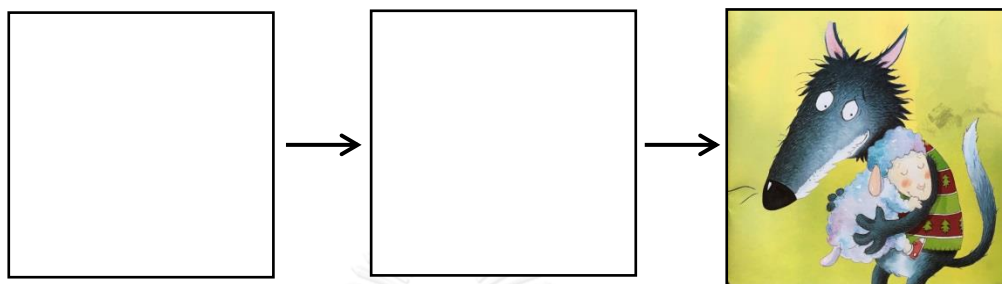
เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	5	4	3	2	1	0
รายละเอียด เกณฑ์	สามารถบอก ได้ทั้ง 2 ฉาก และแต่ละ ฉากมี รายละเอียด ที่ถูกต้อง 3 อย่าง	สามารถบอก ได้ทั้ง 2 ฉาก 1 ฉาก มี รายละเอียด ที่ถูกต้อง 3 อย่าง แต่อีก 1 ฉากมี รายละเอียด ที่ถูกต้อง 1-2 อย่าง	สามารถบอก ได้ทั้ง 2 ฉาก และแต่ละ ฉากมี รายละเอียด ที่ถูกต้อง 1-2 อย่าง	สามารถบอก ได้ 1 ฉาก และมี รายละเอียด ที่ถูกต้อง 3 อย่าง สามารถบอก ได้ 2 ฉาก 1 ฉาก มี รายละเอียด ที่ถูกต้อง 1-2 อย่าง แต่อีก 1 ฉากไม่มี รายละเอียด ที่ถูกต้อง	สามารถบอก ได้ 1 ฉาก และมี รายละเอียด ที่ถูกต้อง 1-2 อย่าง สามารถบอก ได้ 2 ฉาก แต่ไม่มี รายละเอียด ที่ถูกต้อง	ไม่สามารถ บอกได้ ถูกต้อง หรือ ไม่มีการตอบ คำถาม สามารถบอก ได้ 1 ฉาก แต่ไม่มี รายละเอียด หรือ รายละเอียด ไม่ถูกต้อง

ตอนที่ 2 การลำดับเหตุการณ์

2.1 การเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน

ข้อ 3 จงเลือกภาพเหตุการณ์ 2 ภาพที่เกิดขึ้นก่อนภาพที่กำหนดให้ถูกต้อง

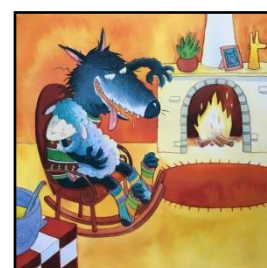
ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

ภาพที่ 4

คำตอบ ภาพที่ 3 และ ภาพที่ 4

เกณฑ์การให้คะแนน

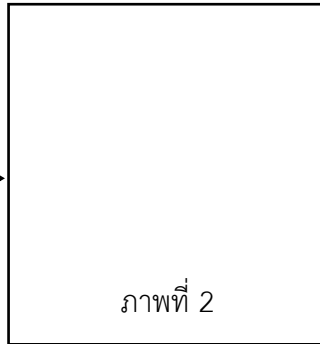
คะแนน	4	3	2	1	0	หมายเหตุ
รายละเอียดเกณฑ์	สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง 2 ภาพ และวางลำดับได้ถูกต้อง	สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง 2 ภาพ แต่วางลำดับไม่ถูกต้อง	สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง 1 ภาพ และวางลำดับได้ถูกต้อง	สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง 1 ภาพ แต่วางลำดับไม่ถูกต้อง	ไม่สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง หรือ ไม่มีการเลือกภาพ	

2.2 การเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลัง

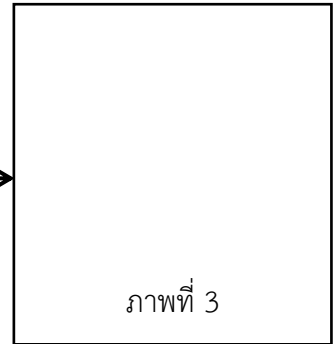
ข้อ 4 จงเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังภาพที่กำหนดให้ถูกต้อง

ภาพที่ 1

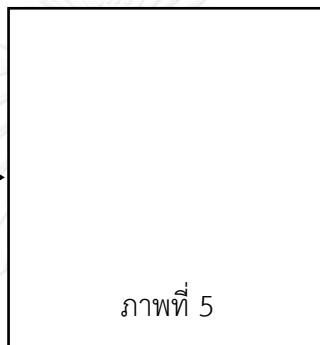
ภาพที่ 2

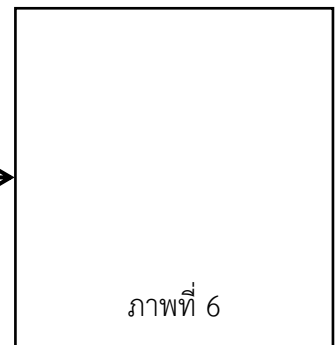
ภาพที่ 3

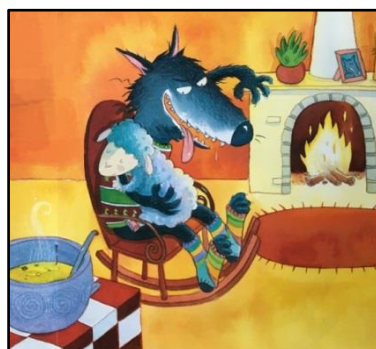
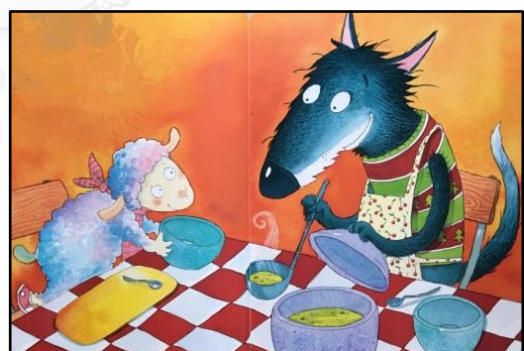
ภาพที่ 4

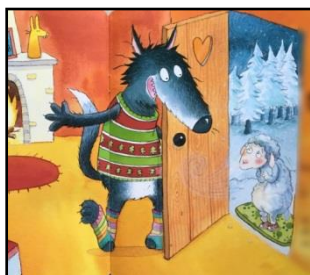
ภาพที่ 5

ภาพที่ 6

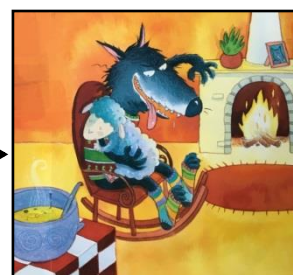
คำตอบ

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

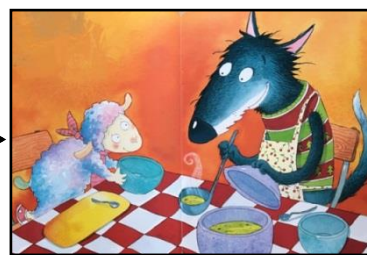
ภาพที่ 3

ภาพที่ 4

ภาพที่ 5

ภาพที่ 6

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	4	3	2	1	0	หมายเหตุ
รายละเอียดเกณฑ์	สามารถเรียงลำดับภาพได้ถูกต้องทั้งหมด	สามารถเรียงลำดับภาพได้ถูกต้อง 3 ภาพ	สามารถเรียงลำดับภาพได้ถูกต้อง 2 ภาพ	สามารถเรียงลำดับภาพได้ถูกต้อง 1 ภาพ	ไม่สามารถเรียงลำดับภาพได้ถูกต้อง หรือ ไม่มีการเลือกภาพ	

ตอนที่ 3 การบอกถึงเหตุและผล

3.1 การระบุถึงเหตุและผลของเรื่องราวในนิทาน

ข้อ 5 ทำไมลูกแกะน้อยจึงขอเข้ามาอยู่ในบ้านของหมาป่าเต่า

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

ภาพที่ 4

คำตอบ ภาพที่ 1 (ลูกแกะหนาว) และ ภาพที่ 2 (ลูกแกะหนี)

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	5	4	3	2	1	0
รายละเอียดเกณฑ์	สามารถเลือกภาพและบอกเหตุผลได้ถูกต้องทั้ง 2 ภาพ	สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง 2 ภาพ แต่บอกเหตุผลได้ 1 ภาพ	สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง 2 ภาพ แต่ไม่สามารถบอกเหตุผลได้	สามารถเลือกภาพและบอกเหตุผลได้ถูกต้อง 1 ภาพ	สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง 1 ภาพ แต่ไม่สามารถบอกเหตุผลได้	ไม่สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง หรือ ไม่มีการเลือกภาพ

3.2 ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์

ข้อ 6 ถ้าหมาป่าเผาไล่ลูกแกะน้อยออกไปข้างนอกแล้ว อาจเกิดอะไรขึ้นกับลูกแกะน้อย

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

ภาพที่ 4

คำตอบ ภาพที่ 1 (ลูกแกะหลงทาง) และ ภาพที่ 4 (ลูกแกะถูกกิน)

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	5	4	3	2	1	0
รายละเอียดเกณฑ์	สามารถเลือกภาพและบอกเหตุผลได้ถูกต้องทั้ง 2 ภาพ	สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง 2 ภาพ แต่บอกเหตุผลได้ 1 ภาพ	สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง 2 ภาพ แต่ไม่สามารถบอกเหตุผลได้	สามารถเลือกภาพและบอกเหตุผลได้ถูกต้อง 1 ภาพ	สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง 1 ภาพ แต่ไม่สามารถบอกเหตุผลได้	ไม่สามารถเลือกภาพได้ถูกต้อง หรือ ไม่มีการเลือกภาพ

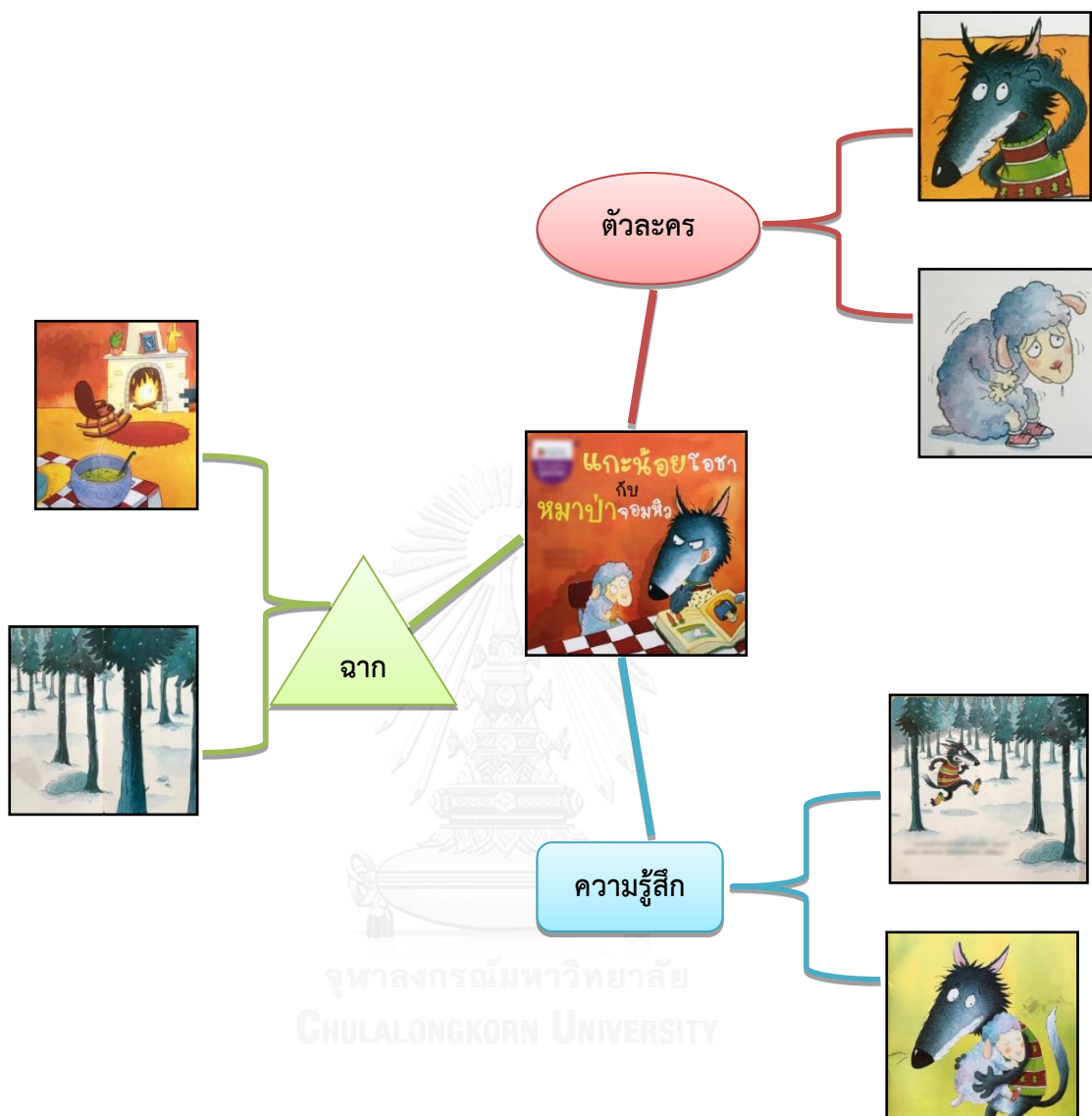
ตอนที่ 4 การจับใจความสำคัญ

4.1 การระบุสาระสำคัญและแก่นของเรื่องราว

ข้อ 7 จงตีภาพลงบนผังความคิดตามองค์ประกอบของนิทานให้ถูกต้อง

คำตอบ

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	5	4	3	2	1	0
รายละเอียด เกณฑ์	สามารถเติม ภาพได้ ถูกต้อง ทั้งหมด	สามารถเติม ภาพได้ ถูกต้อง 4 ภาพ	สามารถเติม ภาพได้ ถูกต้อง 3 ภาพ	สามารถเติม ภาพได้ ถูกต้อง 2 ภาพ	สามารถเติม ภาพได้ ถูกต้อง 1 ภาพ	ไม่สามารถ ทำได้ถูกต้อง หรือ ไม่มีการ ทำ

4.2 การเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเอง

ข้อ 8 ให้เด็กออกมาเล่าเรื่อง “แกะน้อยโอซากับหมาป่าจอมหิว” ด้วยตนเอง

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	5	4	3	2	1	0
รายละเอียด เกณฑ์	สามารถเล่า เรื่องได้ตั้งแต่ ต้นจนจบ ตามลำดับ และมี รายละเอียด	สามารถเล่า เรื่องได้ตั้งแต่ ต้นจนจบ ตามลำดับ แต่ไม่มี รายละเอียด	สามารถเล่า เรื่องได้ ตามลำดับ และมี รายละเอียด แต่ไม่จบเรื่อง	สามารถเล่า เรื่องได้ ตามลำดับ แต่ไม่จบเรื่อง และไม่มี รายละเอียด	สามารถบอก เรื่องได้เป็น ตอน ๆ บางส่วน	ไม่สามารถ เล่าเรื่องได้ หรือ ไม่มีการ เล่า

ตัวอย่าง 5 คะแนน คือ แกะน้อยหนาวขอเข้ามาอยู่ในบ้านของหมาป่าเผ่า หมาป่าจะกินลูกแกะแต่แข็งไม่ได้ จึงจับแกะน้อยไปนั่งข้างเตาผิง แกะน้อยหิว ท้องร้อง หมาป่าเอาแครอทให้กิน แกะน้อยสะอึก หมาป่าจะกินลูกแกะที่สะอึกไม่ได้ จับลูกแกะโยนในอากาศ เอาขาชี้ฟ้า จับแกว่งไปมา แต่ยังไม่ได้ผล หมาป่าจึงอุ้มลูกแกะ ลูกแกะหยุดสะอึกและหลับไป นอนกรน หมาป่ากำลังจะกินลูกแกะ แต่ลูกแกะรู้สึกตัว จุบที่จมูกหมาป่า หมาป่าพูดว่า เธออยู่ที่นั่นต่อไปไม่ได้แล้ว หมาป่าสวมเสื้อกันหนาวให้ลูกแกะ ไล่ลูกแกะออกจากบ้าน แกะน้อยเคาะประตูร้องเรียก แต่หมาป่าเอามืออุดหู ร้องเพลงเสียงดัง เมื่อแกะน้อยหายไป หมาป่าก็นึกเป็นห่วง กลัวลูกแกะอาจจะหลงทาง แข็งตาย หรือ ถูกกิน หมาป่าจึงออกไปตามในป่า แต่ไม่เจอลูกแกะ จึงกลับมาบ้าน และได้เห็นลูกแกะนั่งอยู่ข้าง ๆ เตาผิง หมาป่าชวนลูกแกะอยู่ด้วยกัน ถามว่าหิวไหม ชุบผักน้อยไหม

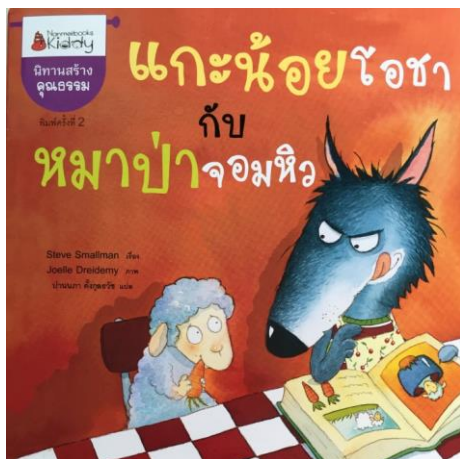
ตัวอย่าง 4 คะแนน คือ แกะน้อยหนาวขอเข้ามาอยู่ในบ้านของหมาป่า แกะน้อยหิวหมาป่าเอาแครอทให้กิน แกะน้อยสะอึก แกะน้อยหลับหมาป่ากำลังจะกินลูกแกะ แต่ลูกแกะรู้สึกตัว จุบที่จมูกหมาป่า หมาป่าไล่ลูกแกะออกจากบ้าน เมื่อแกะน้อยหายไป หมาป่าก็นึกเป็นห่วง กลัวลูกแกะอาจจะหลงทาง แข็งตาย หรือ ถูกกิน หมาป่าจึงออกไปตามในป่า แต่ไม่เจอลูกแกะ จึงกลับมาบ้านได้เจอลูกแกะที่บ้าน และชวนอยู่ด้วยกัน

ตัวอย่าง 3 คะแนน คือ แกะน้อยหนาวขอเข้ามาอยู่ในบ้านของหมาป่าเผ่า หมาป่าจะกินลูกแกะแต่แข็งไม่ได้ จึงจับแกะน้อยไปนั่งข้างเตาผิง แกะน้อยหิว ท้องร้อง หมาป่าเอาแครอทให้กิน แกะน้อยสะอึก หมาป่าจะกินลูกแกะที่สะอึกไม่ได้ จับลูกแกะโยนในอากาศ เอาขาชี้ฟ้า จับแกว่งไปมา แต่ยังไม่ได้ผล หมาป่าจึงอุ้มลูกแกะ ลูกแกะหยุดสะอึกและหลับไป นอนกรน หมาป่ากำลังจะกินลูกแกะ แต่ลูกแกะรู้สึกตัว จุบที่จมูกหมาป่า หมาป่าพูดว่า เธออยู่ที่นั่นต่อไปไม่ได้แล้ว หมาป่าไล่ลูกแกะออกจากบ้าน

ตัวอย่าง 2 คะแนน คือ แกะน้อยหนาวขอเข้ามาอยู่ในบ้านของหมาป่า แกะน้อยหิวหมาป่าเอาแครอทให้กิน แกะน้อยสะอึก แกะน้อยหลับหมาป่ากำลังจะกินลูกแกะ แต่ลูกแกะรู้สึกตัว จุบที่จมูกหมาป่า หมาป่าไล่ลูกแกะออกจากบ้าน เมื่อแกะน้อยหายไป หมาป่าก็นึกเป็นห่วง ออกไปตามในป่า

ตัวอย่าง 1 คะแนน คือ แกะน้อยหนาวขอเข้ามาอยู่ในบ้านของหมาป่า หมาป่าจะกินลูกแกะ หมาป่าไล่ลูกแกะออกจากบ้าน หมาป่าออกไปตามหาลูกแกะ

หนังสือนิทานที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ชื่อเรื่อง: แกะน้อยโอชากับหม่าป๋าจอมหิว

สำนักพิมพ์: นานามีบุ๊กส์คิดดี

ผู้เขียน: Steve Smallman

ภาพ: Joelle Dreidemy

จำนวนหน้า: 28 หน้า

ตัวละคร: หม่าป๋า ลูกแกะ

ฉาก: บ้านหม่าป๋า ป่า

แก่นเรื่อง: ความมีน้ำใจ

เนื้อเรื่อง: “ซูปผักอีกแล้ว” หม่าป๋าเฒ่าบ่น “ถ้าได้ลูกแกะสักตัวมาทำน้ำซูปก็คงจะดี” ทันใดนั้น ก๊อก ก๊อก ลูกแกะน้อยตัวหนึ่งยืนหนาวสั่นอยู่หน้าประตู “ขอหนูเข้าไปได้ไหมจ๊ะ” ลูกแกะน้อยพูด “ได้สิ หนูน้อย เข้ามาเลย เธอมาได้เวลาอาหารเย็นพอดี” หม่าป๋าเฒ่าตอบหัวเราะที ๆ ลูกแกะน้อยนั่งตัวสั่น เพราะความหนาว บรี้อออ “บ้าที่สุด” หม่าป๋าเฒ่าพูด “ฉันกินลูกแกะแซ่แข็งไม่ได้ ฉันเกลียดอาหาร แซ่แข็ง” หม่าป๋าเฒ่าจึงจับลูกแกะน้อยไปนั่งข้าง ๆ เตาผิงให้น้ำแข็งละลาย ก่อนจะคิดหาสูตรปรุงน้ำ ซูปเนื้อแกะต่อไป อืมมม แค่คิดมันก็รู้สึกหิวขึ้นมาแล้ว ลูกแกะน้อยก็รู้สึกหิวเหมือนกัน ท้องของมัน ร้อง ครืดคราด ครืดคราด “บ้าที่สุด” หม่าป๋าเฒ่าพูด “ฉันกินลูกแกะที่ท้องร้องไม่ได้ เดียวท้องอืดกัน พอดี” ดังนั้นมันจึงเอาแครอทให้ลูกแกะน้อยกิน “กินให้หมดเลย” มันพูดกับตัวเอง ลูกแกะน้อยกินแครอทอย่างรวดเร็วจนกระทั่งสะอึก “บ้าที่สุด” หม่าป๋าเฒ่าพูด “ฉันกินลูกแกะที่สะอึกไม่ได้ เดียวฉัน สะอึกตามพอดี” แต่หม่าป๋าเฒ่าก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร มันจับลูกแกะน้อยโยนไปในอากาศ วิธีนี้ไม่ได้ผล ลองเอาขาซี่ฟ้าดูซิ วิธีนี้ก็ไม่ได้ผล แล้วถ้าแกว่งไปข้าง ๆ ละ วิธีนี้ก็ไม่ได้ผลเหมือนกัน หม่าป๋าเฒ่าจึงอุ้มลูกแกะน้อยขึ้นพาดบ่า แล้วใช้อุ้งมือใหญ่ที่มีขนหนา ๆ ของมันตบหลังลูกแกะน้อยเบา ๆ ลูกแกะน้อยหยุดสะอึกและหลับไปอย่างรวดเร็ว มือของมันโอบรอบคอที่มีขนซี่ ๆ ของหม่าป๋าเฒ่าแน่น หม่าป๋าเฒ่ารู้สึกขบขัน เพราะมันไม่เคยถูกอาหารเย็นกอดมาก่อน จู๊ ๆ มันก็ลืมความหิว ลูกแกะน้อย กรนเบา ๆ อยู่ข้างหูมัน “บ้าที่สุด” หม่าป๋าเฒ่ากระซิบ “ฉันจะกินลูกแกะที่กรนไม่ได้” มันทำจมูกฟุดฟิดหลายครั้ง กลิ่นของลูกแกะน้อยช่าง น่าอร่อยเหลือเกิน “อ้อ” หม่าป๋าเฒ่าคราง “ถ้าฉันกินลูกแกะเร็ว ๆ คงไม่เป็นไรสินะ” หม่าป๋าเฒ่าตั้งท่าจะกลืนลูกแกะน้อยลงไป แต่ทันใดนั้น หม่าป๋าเฒ่านั่งลงบนเก้าอี้เก่า ๆ ข้างเตาผิง ยามนี้ลูกแกะน้อยตัวอ่อนอยู่บนอกของมัน นานแค่ไหนแล้วนะที่ไม่มีใครกอดมันแบบนี้ ลูกแกะน้อยรู้สึกตัวขึ้นมาและจุมพิตของหม่าป๋าเฒ่า จู๊บ “อย่า” หม่าป๋าเฒ่าคราง “ไม่ยุติธรรมเลย” ฉันทนหม่าป๋าใจร้าย แล้วเธอก็เป็น น้ำซูป” “น้ำ ซู” ลูกแกะน้อยพูดอึ้ง ๆ ก่อนจะขึ้นไป ที่หม่าป๋าเฒ่าและพูดว่า “หม่าปะ” “โอ้ย” หม่าป๋าเฒ่าคราง “เธออยู่ที่นี้ต่อไปไม่ได้แล้ว” หม่าป๋าเฒ่า

สวมเสื้อกันหนาวให้ลูกแกะน้อย แล้วจับมันไปไว้นอกบ้าน “ไปได้แล้ว” หมาป่าตะโกน “ถ้าเธอยังอยู่ที่นี้ ฉันจะกินเธอ แล้วเราทั้งคู่ก็จะเสียใจ” พุดจบหมาป่าเฒ่าก็ปิดประตู ข้างนอกทั้งมืด และอากาศหนาวจัด ลูกแกะน้อยเคาะประตู “หมาปะ” มันร้อง “ให้หนูเข้าไปหน่อยสิ หมาปะ” แต่หมาป่าเฒ่าเอามืออุดหู และร้องเพลงเสียงดัง จนกระทั่งเสียงลูกแกะน้อยเงียบไป “ไปได้เสียที” หมาป่าเฒ่าคิด “อยู่กับหมาป่าจอมหิวอย่างฉันไม่ปลอดภัยหรอก” แล้วจู่ ๆ หมาป่าเฒ่าก็นึกเป็นห่วงลูกแกะน้อยขึ้นมา “ลูกแกะอาจจะหลงทาง” “ลูกแกะอาจจะแข็งตาย” “ลูกแกะอาจจะถูกกิน” “โอ้ ไม่นะ นี่ฉันทำอะไรลงไป” หมาป่าเฒ่ารำคาญ ก่อนจะรีบวิ่งไปเปิดประตู ลูกแกะน้อยหายไปแล้ว หมาป่าเฒ่ารีบวิ่งเข้าไปในป่า พลังร้อง “ลูกแกะ ลูกแกะ กลับมาก่อน ฉันไม่กินเธอหรอก ฉันสัญญา” หลังจากร้องเรียกลูกแกะน้อยอยู่นาน หมาป่าเฒ่าผู้เศร้าสร้อยก็เดินคอตกลับมาที่บ้าน มันเห็นลูกแกะน้อยนั่งอยู่ข้าง ๆ เตาผิง “เธอกลับมาแล้ว” หมาป่าเฒ่าพูดพลางยิ้มแป้น “เธอไม่มีที่ไหนให้ไปอีกแล้วหรือ” ลูกแกะน้อยสั่นหัว “เอ่อ เอ่อ ถ้าอย่างนั้น เธออยากจะอยู่ที่นี้ กับฉันไหม” หมาป่าเฒ่าถาม ลูกแกะน้อยจึงหมาป่า “อย่ากินหนูนะ หมาปะ นะ” ลูกแกะน้อยพูด “บ้าที่สุด” หมาป่าเฒ่าพูด “ฉันจะกินลูกแกะที่ต้องการฉันได้อย่างไร เดี่ยวแน่นอนท้องแยเลย” ลูกแกะน้อยยิ้ม แล้วโผล่เข้าสู่อุ้งมือของหมาป่าเฒ่า “เธอหิวหรือยัง” หมาป่าเฒ่าถาม “ซูปผักซึกหน้อยดีไหม”

แบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

ตอนที่ 1 การบอกรายละเอียด

1.1 การระบุองค์ประกอบในนิทาน

ข้อ 1 จงเลือกภาพและบอกชื่อตัวละครเด่นในนิทานเรื่องนี้ให้ถูกต้องมา 2 ภาพ

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

ภาพที่ 4

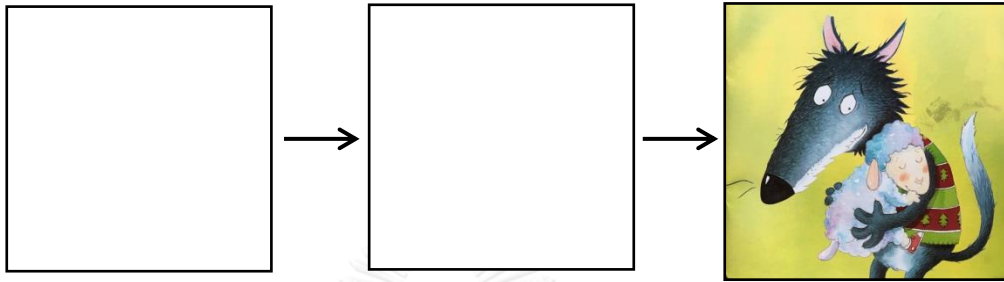
1.2 การบอกคุณลักษณะจากเรื่องราว

ข้อ 2 จงบอกชื่อและรายละเอียดของฉากในนิทานเรื่องนี้ให้ถูกต้องมา 2 ฉาก โดยในแต่ละฉากต้องมีรายละเอียดที่ถูกต้อง 3 อย่าง

ตอนที่ 2 การลำดับเหตุการณ์

2.1 การเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ข้อ 3 จงเลือกภาพเหตุการณ์ 2 ภาพที่เกิดขึ้นก่อนภาพที่กำหนดให้ถูกต้อง

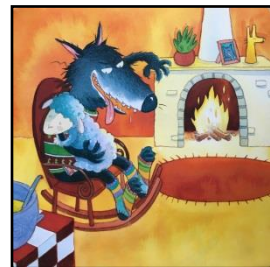
ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

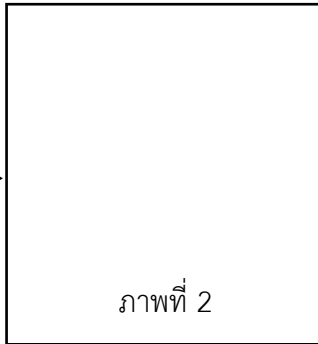
ภาพที่ 4

2.2 การเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

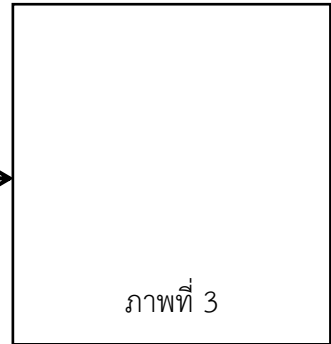
ข้อ 4 จงเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังภาพที่กำหนดให้ถูกต้อง

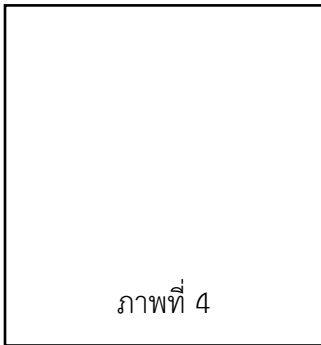
ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

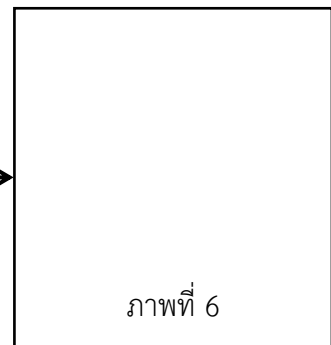
ภาพที่ 3

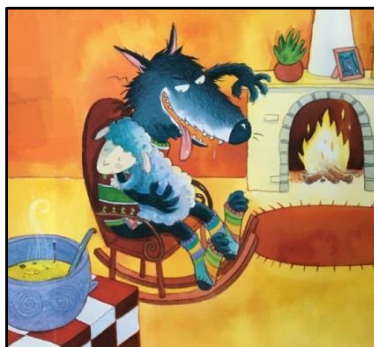
ภาพที่ 4

ภาพที่ 5

ภาพที่ 6

ตอนที่ 3 การบอกถึงเหตุและผล

3.1 การระบุถึงเหตุและผลของเรื่องราวในนิทาน

ข้อ 5 ทำไมลูกแกะน้อยจึงขอเข้ามาอยู่ในบ้านของหมาป่าเต่า

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

ภาพที่ 4

3.2 ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์

ข้อ 6 ถ้าหมาป่าเต่าไล่ลูกแกะน้อยออกไปข้างนอกแล้ว อาจเกิดอะไรขึ้นกับลูกแกะน้อย

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

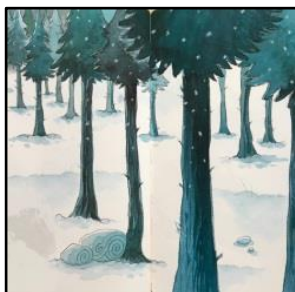
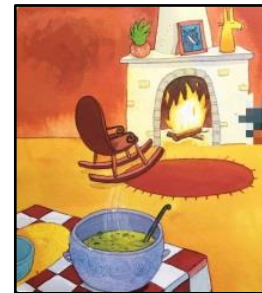

ภาพที่ 4

ตอนที่ 4 การจับใจความสำคัญ

4.1 การระบุสาระสำคัญและแก่นของเรื่องราว

ข้อ 7 จงตีภาพลงบนผังความคิดตามองค์ประกอบของนิทานให้ถูกต้อง

4.2 การเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเอง

ข้อ 8 ให้เด็กออกมาเล่าเรื่อง “แกะน้อยโอซากับหมาป่าจอมหิว” ด้วยตนเอง

ภาคผนวก จ
สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1.1 การคำนวณหาค่าระดับความยาก (Level of difficulty) โดยใช้สูตร

$$P_E = \frac{S_U + S_L - (2NX_{min})}{2N(X_{max} - X_{min})}$$

เมื่อ	P_E	=	ค่าระดับความยาก
	S_U	=	ผลรวมของคะแนนกลุ่มเก่ง
	S_L	=	ผลรวมของคะแนนกลุ่มอ่อน
	N	=	จำนวนของนักเรียนของกลุ่มเก่งหรือกลุ่มอ่อน (เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง)
	X_{max}	=	คะแนนที่นักเรียนทำได้สูงสุด
	X_{min}	=	คะแนนที่นักเรียนทำได้ต่ำสุด

ตารางที่ 11 เกณฑ์การแปลความหมายยากง่าย

ค่าระดับความยาก	ความหมาย
0.81 – 1.00	ง่ายเกินไป
0.80 – 0.60	ค่อนข้างง่าย
0.40 – 0.59	ยากพอเหมาะ
0.20 – 0.39	ค่อนข้างยาก
0.00 – 0.19	ยากเกินไป

1.2 การคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (Power of discrimination) โดยใช้สูตร

$$D = \frac{S_U - S_L}{N(X_{max} - X_{min})}$$

เมื่อ	D	=	ค่าอำนาจจำแนก
	S_U	=	ผลรวมของคะแนนกลุ่มเก่ง
	S_L	=	ผลรวมของคะแนนกลุ่มอ่อน
	N	=	จำนวนของนักเรียนของกลุ่มเก่งหรือกลุ่มอ่อน (เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง)

$$X_{max} = \text{คะแนนที่นักเรียนทำได้สูงสุด}$$

$$X_{min} = \text{คะแนนที่นักเรียนทำได้ต่ำสุด}$$

ตารางที่ 12 เกณฑ์การแปลความหมายค่าอำนาจจำแนก

ค่าอำนาจจำแนก	ความหมาย
0.60 – 1.00	อำนาจจำแนกสูง
0.40 – 0.59	อำนาจจำแนกค่อนข้างสูง
0.20 – 0.39	อำนาจจำแนกปานกลาง
0.00 – 0.19	อำนาจจำแนกต่ำ
ติดลบ	ไม่สามารถจำแนกได้

1.3 การคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดการเข้าใจความของเด็กก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ	α	=	ค่าความเที่ยงของเครื่องมือ
	k	=	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	$\sum S_i^2$	=	ผลรวมของค่าความแปรปรวนในแต่ละข้อ
	S_x^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	=	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
	$\sum x$	=	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	=	จำนวนนักเรียน

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540)

2.2 การคำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	$S.D.$	=	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	x	=	คะแนนของนักเรียน
	$\sum x$	=	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum x^2$	=	ผลรวมกำลังสองของคะแนนทั้งหมด
	N	=	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540)

ภาคผนวก ฉ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC
2. ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์คำดัชนี IOC

1) การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล แสดงในตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์คำดัชนี IOC ของแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

ประเด็นคำถาม	ค่าความตรง	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
ตอนที่ 1 การบอกรายละเอียด			
1.1 การระบุองค์ประกอบในนิทาน			
(1) ความเหมาะสมของคำสั่งหรือคำถาม	0.6	ตรงตามเนื้อหา	
(2) ความเหมาะสมของภาพประกอบ	0.6	ตรงตามเนื้อหา	
(3) ความเหมาะสมของการให้คะแนน	0.6	ตรงตามเนื้อหา	
(4) ความเหมาะสมของการบันทึกคะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	
1.2 การบอกคุณลักษณะจากเรื่องราว			
(1) ความเหมาะสมของคำสั่งหรือคำถาม	0.6	ตรงตามเนื้อหา	
(2) ความเหมาะสมของภาพประกอบ	1	ตรงตามเนื้อหา	
(3) ความเหมาะสมของการให้คะแนน	0.6	ตรงตามเนื้อหา	
(4) ความเหมาะสมของการบันทึกคะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	
ตอนที่ 2 การลำดับเหตุการณ์			
2.1 การเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน			
(1) ความเหมาะสมของคำสั่งหรือคำถาม	1	ตรงตามเนื้อหา	
(2) ความเหมาะสมของภาพประกอบ	1	ตรงตามเนื้อหา	
(3) ความเหมาะสมของการให้คะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	
(4) ความเหมาะสมของการบันทึกคะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	
2.2 การเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลัง			
(1) ความเหมาะสมของคำสั่งหรือคำถาม	1	ตรงตามเนื้อหา	
(2) ความเหมาะสมของภาพประกอบ	0.6	ตรงตามเนื้อหา	
(3) ความเหมาะสมของการให้คะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	
(4) ความเหมาะสมของการบันทึกคะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	

ประเด็นคำถาม	ค่า ความตรง	ความหมาย	ข้อเสนอแนะ
ตอนที่ 3 การบอกถึงเหตุและผล			
3.1 การระบุถึงเหตุและผลของเรื่องราวในนิทาน			
(1) ความเหมาะสมของคำสั่งหรือคำถาม	1	ตรงตามเนื้อหา	
(2) ความเหมาะสมของภาพประกอบ	0.6	ตรงตามเนื้อหา	
(3) ความเหมาะสมของการให้คะแนน	0.6	ตรงตามเนื้อหา	
(4) ความเหมาะสมของการบันทึกคะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	
3.2 ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์			
(1) ความเหมาะสมของคำสั่งหรือคำถาม	1	ตรงตามเนื้อหา	
(2) ความเหมาะสมของภาพประกอบ	1	ตรงตามเนื้อหา	
(3) ความเหมาะสมของการให้คะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	
(4) ความเหมาะสมของการบันทึกคะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	
ตอนที่ 4 การจับใจความสำคัญ			
4.1 การระบุสาระสำคัญและแก่นของเรื่องราว			
(1) ความเหมาะสมของคำสั่งหรือคำถาม	0.6	ตรงตามเนื้อหา	
(2) ความเหมาะสมของภาพประกอบ	1	ตรงตามเนื้อหา	
(3) ความเหมาะสมของการให้คะแนน	0.6	ตรงตามเนื้อหา	
(4) ความเหมาะสมของการบันทึกคะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	
4.2 การเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเอง			
(1) ความเหมาะสมของคำสั่งหรือคำถาม	1	ตรงตามเนื้อหา	
(2) ความเหมาะสมของการให้คะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	
(3) ความเหมาะสมของการบันทึกคะแนน	1	ตรงตามเนื้อหา	

2. ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) การคำนวณค่าระดับความยาก และอำนาจจำแนกของแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล แสดงในตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 ค่าระดับความยาก และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการเข้าใจความของเด็กอนุบาล

ข้อ	ค่าระดับความยาก	ค่าอำนาจจำแนก	ความหมาย
1	0.32	0.40	ค่อนข้างยากและจำแนกได้ดี
2	0.30	0.61	ค่อนข้างยากและจำแนกได้ดีมาก
3	0.36	0.50	ค่อนข้างยากและจำแนกได้ดี
4	0.50	0.21	มีความยากพอเหมาะและจำแนกได้ปานกลาง
5	0.38	0.46	ค่อนข้างยากและจำแนกได้ดี
6	0.47	0.49	มีความยากพอเหมาะและจำแนกได้ดี
7	0.38	0.39	ค่อนข้างยากและจำแนกได้ปานกลาง
8	0.36	0.56	ค่อนข้างยากและจำแนกได้ดีมาก

2) การคำนวณหาค่าระดับความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	28	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	28	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.967	.969	8

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

1) การจับคู่คะแนนแบบทดสอบวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แสดงในตารางที่ 15 ดังนี้

ตารางที่ 15 การจับคู่คะแนนแบบทดสอบวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ลำดับที่	คะแนนแบบทดสอบวิชาภาษาไทย			
	เลขที่	กลุ่มทดลอง	เลขที่	กลุ่มควบคุม
1	2	10	1	10
2	4	10	3	10
3	7	10	6	10
4	20	10	11	10
5	25	10	12	10
6	12	10	13	10
7	17	10	14	10
8	19	10	15	10
9	22	10	17	10
10	1	9	2	9
11	5	9	5	9
12	6	9	8	9
13	10	9	9	9
14	21	9	25	9
15	11	9	18	9
16	13	9	19	9
17	15	9	26	10
18	16	9	28	10
19	18	9	21	10
20	24	9	22	10
21	23	8	23	10
22	8	7	24	10
23	9	7	4	6
24	14	7	27	6
25	3	5	16	6
26			20	6

*กลุ่มควบคุมไม่มีคะแนนสอบ 2 คน

2) คะแนนการเข้าใจความของเด็ก่อนุบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง แสดงในตารางที่ 16 ดังนี้

ตารางที่ 16 คะแนนการเข้าใจความของเด็ก่อนุบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

ลำดับที่	เลขที่	กลุ่มทดลอง	เลขที่	กลุ่มควบคุม
1	2	11	1	11
2	4	28	3	12
3	7	9	6	17
4	20	11	11	11
5	25	21	12	19
6	12	19	13	22
7	17	22	14	20
8	19	13	15	12
9	22	13	17	17
10	1	10	2	8
11	5	15	5	7
12	6	15	8	11
13	10	28	9	9
14	21	26	25	11
15	11	21	18	10
16	13	14	19	13
\bar{X}		17.25		16.50
S.D.		6.41		5.30

3) คะแนนการเข้าใจความของเด็ก่อนนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง แสดงในตารางที่ 17 ดังนี้

ตารางที่ 17 คะแนนการเข้าใจความของเด็ก่อนนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

ลำดับที่	เลขที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	2	11	30
2	4	28	36
3	7	9	37
4	20	11	32
5	25	21	38
6	12	19	36
7	17	22	37
8	19	13	33
9	22	13	30
10	1	10	32
11	5	15	34
12	6	15	35
13	10	28	37
14	21	26	36
15	11	21	36
16	13	14	36
\bar{X}		17.25	34.69
S.D.		6.41	2.55

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pre กลุ่มทดลอง	16	17.2500	6.41353	1.60338
Post กลุ่มทดลอง	16	34.6875	2.54869	.63717

One-Sample Test

	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	99% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Pre กลุ่มทดลอง	10.759	15	.000	17.25000	12.5253	21.9747
Post กลุ่มทดลอง	54.440	15	.000	34.68750	32.8099	36.5651

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Pre กลุ่มทดลอง	17.2500	16	6.41353	1.60338
	Post กลุ่มทดลอง	34.6875	16	2.54869	.63717

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	Pre กลุ่มทดลอง & Post กลุ่มทดลอง	16	.617	.011

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	99% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 Pre กลุ่มทดลอง - Post กลุ่มทดลอง	-1.74375E1	5.24047	1.31012	-21.29804	-13.57696	-13.310	15	.000

4) คะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง แสดงในตารางที่ 18 ดังนี้

ตารางที่ 18 คะแนนการเข้าใจความของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ลำดับที่	เลขที่	กลุ่มทดลอง	เลขที่	กลุ่มควบคุม
1	2	30	1	23
2	4	36	3	25
3	7	37	6	27
4	20	32	11	22
5	25	38	12	23
6	12	36	13	34
7	17	37	14	29
8	19	33	15	26
9	22	30	17	26
10	1	32	2	20
11	5	34	5	19
12	6	35	8	23
13	10	37	9	24
14	21	36	25	26
15	11	36	18	24
16	13	36	19	24
\bar{X}		34.69		24.69
S.D.		2.55		3.53

Group Statistics

	Group	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Score	1	16	34.6875	2.54869	.63717
	2	16	24.6875	3.53494	.88374

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	99% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Score	Equal variances assumed	.321	.575	9.179	30	.000	10.00000	1.08949	7.00392	12.99608
	Equal variances not assumed			9.179	27.277	.000	10.00000	1.08949	6.98369	13.01631

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวณัฐฐา สีเขียว เกิดเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ กรุงเทพมหานคร และระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี จากนั้น เข้ารับศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและ การสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2555 และสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2558

